

Leto XX. Štev. 234

GLAVNI IN ODGOVORNI
URADNIK
IVAN SINKOVEC

UREJA UREDNIŠKI ODBOR

List izhaja vsak dan razen
petka. // Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA BORBA

„LJUDSKA PRAVICA“
USTANOVljena 5. OKTOBRA
1954 // MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZBA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
FEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
// OD 1. JUNIJA 1953 IZBAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z „BORBO“

LONDONSKA KONFERENCA DEVETIH DRŽAV

OBISK DELEGACIJE SZDLJ V BELGIJI

Sporazum o bruseljskem paktu

Ta organizacija bo dobila tudi določene kompetence glede kontrole nad oboroževanjem — Pred včerajšnjo plenarno sejo sta se Mendès-France in Adenauer razgovarjala o Posarju

London, 29. sept. (AFP). — Na današnji dopoldanski seji londonske konference so se sporazumeli, da bo maksimum oboroženih sil dežel, članic spremenjenega bruseljskega pakta, določila organizacija, vzpostavljena v okviru tega sporazuma. Ta organizacija bo dobila tudi določene kompetence glede kontrole nad oboroževanjem.

London, 29. sept. (Tanjug). — Predsednik francoske vlade Mendès-France in zahodnonemški kancler Adenauer sta se davi, eno uro pred začetkom tretje seje konference devetih držav, sestala v Lancaster House. Domnevajo, da sta razpravljala o posarskem vprašanju.

Ta problem je sprožil včeraj na seji konference predsednik francoske vlade Mendès-France, ki sodi, da je posarsko vprašanje del celotnega evropskega problema in da ga je zato treba urediti sočasno z vprašanjem ponovne oborožitve Zah. Nemčije in suverenosti zvezne republike. Predsednik francoske vlade je prepričan, da bo imel več možnosti dobiti podporo v francoski skupščini v zvezi z vključitvijo Zahodne Nemčije v bruseljski pakt in NATO, če bo dobil poročila glede kontrole nad nemško oborožitvijo, dalje če bodo uspešno uredili posarsko vprašanje in če bosta Velika Britanija in ZDA dali poročila glede tega, da bodo njune enote ostale na kontinentu.

Ob 11. uri dopoldne se je začela III. plenarna seja zunanjih ministrov devetih držav. Včeraj so sklenili, da bodo plenarne seje konference vsak dan ob enajstih in ob pol štirih popoldne. Zunanji ministri zasedajo za zaprtimi vrati.

Na včerajšnjih sejah je bil, kot je poudaril predstavnik britanske delegacije, dosežen »zadovoljiv napredek«. Konferenca je takoj, ko je opravila s formalnimi vprašanji dela konference, začela razpravljati o glavnih vprašanjih, zavoljo katerih je bila tudi sklicana.

Danes bodo ministri razpravljali o enem izmed najtežavnejših vprašanj, o vprašanju nadzorstva nad nemško oborožitvijo. Mendès-France je včeraj izjavil, da se mora vrniti v Pariz s poročili, da Nemčiji ne bodo dovolili takšne vojske, ki bi utegnila postati nadmočna v Evropi, če hoče dobiti podporo francoske skupščine glede vrnitve suverenosti Zahodni Nemčiji. Mendès-France se želi, kot pripominja današnji »Times«, vrniti v Francijo s celim »zavojem sporazumov«. Ne želi samo deklaracije o dajanju suverenosti Nemčiji, temveč tudi sporazum o tem, kako bodo nadzorovali nemško oborožitev, francosko-nemški spo-

razum o Posarju in britanska ter ameriška poročila, da bodo njihove enote ostale na kontinentu.

Dopoldanska seja londonske konference je bila zaključena nekaj minut pred eno uro.

Med Francijo in drugimi zahodnimi državami, ki sodelujejo na londonski konferenci, je prišlo sinoči do nesoglasja v zvezi z vprašanjem, kako preprečiti

Dulles in Mendès-France sta se v Londonu zadnje dni že dvakrat sestala

morebitno oboroževanje Zahodne Nemčije zunaj evropske skupnosti.

Predsednik francoske vlade Mendès-France je zahteval, naj bi posebno evropsko telo, v katerem bi bilo sedem držav, nadziralo izdelavo orožja in oborožitev v Nemčiji, Franciji, Italiji, Belgiji, Nizozemski in Luksemburgu. Velika Britanija bi bila sedmi nenadzirani partner. Zahodnonemški kancler Adenauer je predlagal, naj bi namesto tega kontrolnega mehanizma opravljala nadzorstvo nad oboroževanjem zahodnoevropskih celinskih držav organizacija Atlantiskega pakta, v katero bi bila Zahodna Nemčija sprejeta kot petnajsta članica.

Adenauerjev predlog sta podprla Dulles in Eden. Kazalo je, da bi se njunemu stališču utegnili prav tako pridružiti predstavniki vseh ostalih držav, ki

sodelujejo na londonski konferenci, razen Francije.

Dasiravno so nastale težave v razgovorih, pa predstavniki delegacij vendarle izražajo oprezen optimizem, ker upajo, da bo nemara načeljen sporazum še ta teden dosežen.

Strokovnjaki delegacij so sinoči delali pozno v noč ter iskali kompromisno rešitev, ki bi utegnila spraviti v sklad gledišča Francije in ostalih zahodnih dežel. Nekatere delegacije sodijo, da bi lahko to vprašanje uredili tako, da bi Atlantski pakt in skupina sedmih držav skupno opravljale nadzorstvo nad oborožitvijo in izdelavo orožja.

Uradni komunikacije

London, 29. sept. (Reuter). — Nocojšnji uradni komunikacije o londonskih razgovorih pravi, da je zunanji minister Dulles dal na popoldanski seji važno izjavo o obveznostih, ki bi jih ZDA bile pripravljene izpolniti, da bi okrepile evropsko enotnost. Anthony Eden je pozdravil Dullesovo izjavo in izrazil hvaležnost britanske vlade. Ko je opozoril na dalekosežne obveznosti, ki jih je britanska vlada že prevzela do Evrope, je Eden dejal, da želi Velika Britanija še nadalje dokazati svoje pristne vezi z Evropo. Nato je podal deklaracijo svoje vlade, ki so jo vsi zunanji ministri udeleženci konference toplo pozdravili.

Poslovilni obisk grškega veleposlanika

Beograd, 29. sept. (Tanjug). — Podpredsednika Zveznega izvršnega sveta Aleksander Ranković in Svetozar Vukmanović sta sprejela danes dopoldne na poslovilni obisk grškega veleposlanika v Jugoslaviji gosp. Spirosa Kapetanidesa.

Italija sprejela sporazumno rešitev tržaškega vprašanja

je izjavil podpredsednik vlade Saragat

Rim, 29. sept. (Tanjug). — Italija je — po izjavi, ki jo je dal podpredsednik vlade Saragat v razgovoru z novinarji — sprejela zadnji jugoslovanski predlog za kompromisno rešitev tržaškega vprašanja. Dan, ko bo ta sporazum podpisan in objavljen, še ni določen in je po Saragatovih besedah odvisen od tega, kdaj in kako ga bo italijanska vlada lahko sporočila parlamentu. V uradnih italijanskih krogih pričakujejo, da bo vlada o tem razpravljala na svoji naslednji seji, ki bo po vrnitvi zunanjega ministra Martinoja iz Londona. V vsakem primeru, pravijo, da

bo to pred osmim oktobrom, medtem ko bi parlament obravnaval sporazum v okviru zunanjepolitične budžetske debate, ki se začne v skupščini 12. oktobra. O točkah sporazuma, ki jih namerava vlada sprejeti, je predsednik vlade Scelba danes poročal predsedniku republike Einaudiju prek generalnega tajnika predsedstva republike dr. Piccele, ker je predsednik republike Einaudi na letovišču izven Rima.

Rimski diplomatski krogi pravijo, da bosta sporazum podpisala v Londonu veleposlanika Italije in Jugoslavije.

Četrta seja

London, 29. sept. (AFP). — Četrta plenarna seja konference zunanjih ministrov devetih držav se je začela danes popoldne ob 16. uri v Lancaster House.

Pred tem se je predsednik francoske vlade Mendès-France sestel v rezidenci ameriškega veleposlanika v Londonu z zunanjim ministrom ZDA Dullesom, vtem ko se je v Lancaster House sestala stalna komisija bruseljskega pakta.

KAJ NAM JE PRINESEL trgovinski sporazum s Trstom

Predvideni obseg blagovnega prometa ni takšen, kakor bi ustrezalo možnostim

Včeraj dopoldne je bil v prostorih Trgovinske zbornice za Slovenijo sestanek slovenskih izvoznih in uvoznih podjetij, na katerem so razpravljali o izvajanju trgovinskega sporazuma s Trstom. Kakor je znano, je bil 8. t. m. sklenjen v Trstu sporazum med našo delegacijo in Zvezno vojaško upravo v Trstu o blagovni izmenjavi med našo državo in cono A Svobodnega tržaškega ozemlja. Ker je 18. t. m. potekel rok, do katerega bi po zapisniku o sporazumu lahko prizadeti vladi stavili svoje ugovore in teh ugovorov ni bilo, je sporazum dobil veljavo, in sicer za dobo enega leta.

Do sklenitve sporazuma je, nje oziroma iz obmejnih okra-prišlo na željo tržaških gospodarstvenikov, ki hočejo razširiti blagovno izmenjavo z Jugoslavijo. Predvideni obseg blagovnega prometa pa ni takšen, kakor bi ustrezalo danim možnostim, tudi če računamo pri izvozu v Trst le tisto blago, ki se troši v samem Trstu in obratno, pri uvozu iz Trsta tisto blago, ki se tam izdeluje oziroma predeluje. Nasproti dosedanjemu obsegu blagovne izmenjave, ki je bila zelo omejena, prinaša sporazum le povečanje za okrog 100 %, pač pa vsebuje določbo, da se še pred potekom njegove veljavnosti lahko obnovijo pogajanja na zahtevo ene ali druge strani, če bi se pokazala za to potreba. Seznan blaga za izvoz iz Jugoslavije v Trst vsebuje kontingente za določene vrste blaga v skupni vrednosti 1117 milijonov lir, razen tega pa so brez kontingentov omenjene nekatere vrste blaga, ki bi še prišle v poštev za naš izvoz v Trst. Kakor rečeno, so ti kontingenti skromni; celo za izvozne možnosti iz same Slove-

lijonov, perutnina 20 milijonov, hmelj 20 milijonov, suho sadje 30 milijonov, sveže ribe 30 milijonov, vino 10 milijonov, etilni alkohol 50 milijonov in fižol 10 milijonov, za razne predmete pa je določen kontingent 70 milijonov lir. Mele ni vneseno v kontingentni seznam, ker so baje potrebne količine zagotovljene od drugod.

Skupna vrednost kontingentov iz seznama blaga, ki ga bomo uvažali iz Trsta pa znaša 817 milijonov. Razlika nasproti vrednosti izvoznih kontingentov je namenjena neblagovnim plačilom. Med uvoznimi kontingenti je omeniti naslednje: ladijski motorji 400 milijonov lir, stroji in strojni deli 100 milijonov, precizni instrumenti 50 milijonov, valjano železo 50 milijonov, motorno in avtomobilsko olje 50 milijonov, letalski benzin 50 milijonov, oljnat in specialne barve 50 milijonov, za razno uvozno blago pa je določenih 92 milijonov. Sporazum predvideva tudi storitve tržaških podjetij v obliki predelave ali dodelave naših surovin. Za obračunavanje pa velja dosedanj dogovor med podružnico Italijanske banke v Trstu ter Ekspornito in kreditno banko v Beogradu. O izvajanju tega sporazuma bo te dni še posebno posvetovanje v Beogradu s sodelovanjem republiških trgovinskih zbornic za Slovenijo in Hrvatsko, katerih članstvo je najbolj zainteresirano na izvajanju sporazuma s Trstom. F. S.

DELO GENERALNE SKUPŠČINE

Dnevni red komitejev OZN

Zahodne velesile bodo v političnem komiteju zahtevale prednost za debato o razorožitvi

New York, 29. sept. (Reuter). Delegacije zahodnih velesil v OZN so se sporazumele, da bodo v političnem komiteju zahtevale prednost za debato o razorožitvi. Pričakovati je, da se bo politični komitej sestel prihodnji teden.

ZDA so prvotno nameravale vztrajati na prednosti ameriškega načrta o mirnodobni uporabi atomske energije, vendar so zdaj opustile to svojo zamisel. Druga točka dnevnega reda bo, če se bo večina v političnem komiteju o tem sporazumela, bržkone poročilo komiteja za kolektivne ukrepe, ki obsega razne načine za preprečitev agresije. Ameriški

predlog o mirnodobni uporabi atomske energije pa bo najbrž tretja točka dnevnega reda.

Tretji komite Generalne skupščine OZN (za socialna, humanitarna in kulturna vprašanja) je sklenil postaviti na dnevni red naslednja vprašanja; poročilo visokega komisarja OZN za vprašanje beguncev; osnutek mednarodnih konvencij o človeških pravicah; svoboda informacij; vprašanje mednarodne profesionalne konference za sestavo dokončnega besedila mednarodnega etičnega kodeksa o uporabi osebnih informacij; prisilno delo; status žensk v privatnem pravu.

Komite za pravna vprašanja bo obravnaval naslednje točke; poročilo mednarodne pravne komisije; definicija agresije; III. poglavje poročila mednarodne pravne komisije o kršitvah miru in varnosti človeštva; mednarodno kriminalno pravo; amandmaji na proceduralne pravilnike Generalne skupščine OZN; gospodarski razvoj ribarstva

Vremensko napoved

Vremenska napoved za četrtek, 30. septembra: Še pretežno oblačno vreme z manjšimi vmesnimi padavinami, zlasti v alpskem svetu. V južnih predelih delna razjasnitev, pozneje počasno izboljšanje vremena. Temperatura ponoči med 3 in 8 stop. C, na Primorskem okoli 10 stop., čez dan med 13 in 17 stop. C

Vrnitev Peka Dapčevića v Beograd

Beograd, 29. sept. — Načelnik generalštaba JLA generalpolkovnik Peko Dapčević, ki je v dnevi 21. do 27. septembra sodeloval na konferenci načelnikov generalštabov držav Balkanske zveze v Atenah, je prispel popoldne v Beograd. Z generalpolkovnikom Dapčevićem sta dospela tudi generalmajor Miloš Zekić in grški vojaški ataše v Beogradu podpolkovnik Korinac.

Jugoslovanski častniki pri Naserju

Kairo, 29. sept. (AFP) Člani jugoslovanske vojaške misije, ki so na obisku v Egiptu, so obiskali včeraj letalsko tovarno. V spremstvu vicemarsala letalstva Mohameda Sedki Mahmuda so opazovali akrobatske polete egiptovskih pilotov. Jugoslovansko misijo, ki jo vodi generalni podpolkovnik Radovan Vukanović, bo sprejel danes predsednik vlade polkovnik Naser. Člane jugoslovanske vojaške misije bo sprejel tudi predsednik republike general Nagib, ki bo njim v čast priredil svečano kosilo.

Predsednik Izvršnega sveta Slovenije Boris Kraigher je sprejel delegacijo CMD

Ljubljana, 29. sept. — Danes zvečer je predsednik Izvršnega sveta Slovenije Boris Kraigher sprejel delegacijo članov Cirilometodijskega društva katoliških duhovnikov LRS. V imenu 19-članske delegacije, ki je obiskala predsednika Kraigherja po zaključku dvodnevne letne skupščine društva, je predsednika republiškega Izvršnega sveta pozdravil predsednik društva Matija Medvedšek. Predsednik Izvršnega sveta Slovenije se je delegaciji zahvalil za pozornost, da ga je obiskala. Zatem so se člani delegacije zadržali s predsednikom Kraigherjem v krajšem razgovoru.

PRAZNIK NAPREDNEGA TISKA 20-LETNICA »LJUDSKE PRAVICE«

Pred glavnimi proslavami

Na velikem zborovanju v Lendavi bo govoril tovariš Miha Marinko — Na svečani proslavi v Ljubljani bo imel govor tovariš Boris Zihlerl

Se dva dni in začele se bodo glavne proslave ob prazniku naprednega tiska — 20. obletnici »Ljudske pravice«.

V Veliki Polani v Prekmurju so priredile že ves ta teden. Glavna pa bo v soboto, ko bo na hiši pisatelja Miška Kranjca, kjer je bilo v letih 1934-35 prvo uredništvo »Ljudske pravice«, odkrita spominska plošča, takoj zatem bo sestanek predvojnih aktivistov »Ljudske pravice«, zlasti s štajerskega predela.

V Lendavi bo v nedeljo slavnostno zborovanje, katerega — kot pričakujejo — se bo udeležilo 20.000 do 25.000 ljudi, zlasti iz murskoboškega, lendavskega in čakovskega okraja. Slavnostni govor bo imel predsednik Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije tovariš Miha Marinko, za njim pa bo govoril tovariš Miško Kranjec. Po govorih bodo peh združenji mladinski in mešani pevski zbori Obmurja. Napovedujejo, da bo nastopilo okrog 1800 do 2000 otrok ter okrog 800 odraslih pevcev. Popoldne bo gostovala mariborska Opera s »Prodano nevesto«. Po zborovanju bodo imeli svoj prvi skupni sestanek tudi bivši španski borci iz Slovenije, da se bodo pogovorili o svojih problemih. Razen tega so v Lendavi odprte razstave prekmurskih slikarjev, razstava umetniških fotografij Prekmurja in razstava domače obrti. Ves ta teden so že na spo-

redu najrazličnejše kulturne in športne prireditve. V soboto pa bo v Lendavi na hiši, kjer so tiskali prve številke »Ljudske pravice«, odkrita plošča, prav tako pa tudi na zidnici v bližini Lendave, kjer je bila ustanovljena prva organizacija KPJ v Prekmurju.

Osrednja proslava 20-letnice »Ljudske pravice« pa bo v torek, 5. oktobra, na dan same obletnice, v Ljubljani. Dopoldne bo v mali dvorani Slovenske filharmonije odprta raz-

stava revolucionarnega tiska, ki bo prikazala njegov delež v borbi Komunistične partije in slovenskega ljudstva pred vojno, med ljudsko revolucijo ter pri graditvi socializma. Prav je, da bi si razstavo ogledala zlasti mladi, šolska in delavska. Zvečer ob 20. uri pa bo svečana proslava v veliki filharmonični dvorani. Slavnostni govor bo imel tovariš Boris Zihlerl, nastopili bodo tudi zbor in orkester Slovenske filharmonije ter Invalidski pevski zbor.

Slavoloke postavljajo

Murska Sobota, 29. septembra. Čim bolj se bližamo koncu Teden naprednega tiska in zaključnih prireditev 20-letnice »Ljudske pravice« v Lendavi, tem bolj se praznično razpoložuje, ki vlada v Veliki Polani in Lendavi, širi in razširja tudi v drugih vaseh po Prekmurju. Pri sinočnji predstavi drame Mire Miheličeve »Operacija« v Veliki Polani so razen domačega učiteljskega sodelovali tudi učitelji iz okoljskih vasi. Ne glede na pomankljivo odsko razsvetljavo, je bila predstava na povprečni višini, kar je predvsem zaslužno dobre igre učiteljev.

Tudi v Murski Soboti — čeprav manj živo kot drugod — je čutili največje zanimanje za glavno proslavo v Lendavi. Uredništvo prekmurskega tednika je za to priliko pripravilo 40 strani obsegačo slavnostno številko, ki bo izšla v petek in bo posvečena predvsem dvajsetletnici »Ljudske pravice« ter spominom na revolucionarno borbo prekmurskega človeka. Pa tudi slavoloke že postavljajo v Murski Soboti, prav tako v drugih krajih.

Mnogo prispevajo k pozitivni proslavi 20-letnice »Ljudske pravice« tudi slovenski književniki, ki so imeli doslej že štiri nastope. Sinoči je bil literarni večer v Cankovi. Poleg domačinov so bili na literarnem večeru tudi ljudje iz šest in več kilometrov oddaljenih vasi. Ker ni v vasi primerne prostora, je bil literarni večer kar na šolskem

hodniku. Književniki (Janez Mernart, Ferdo Godina, Ciril Zlobec) so ob razsvetljavi karbidovk nastopali kar sredi občinstva. Vzdušje je bilo nadvse intimo in toplo. Kontakt med nastopajočimi in poslušalci je bil presenetljiv.

Domačini iz Cankove so ob priliki literarnega večera poklonili Društvu slovenskih književnikov umetniško sliko, delo domačina slikarja Vrečiča, ki je z drugimi prekmurskimi slikarji zastopan tudi na slikarski razstavi v Lendavi.

C. Z.

Proslava 20-letnice »Ljudske pravice« v Spodnjem Posavju

Dvajsetletnica »Ljudske pravice« in praznik vsega naprednega tiska bodo proslavile tudi organizacije SZDL v krškem okraju. Odbori SZDL na Senovem, v Krškem, Senvici, v Brežicah in v Kostanjevici bodo organizirali v sredo, 6. oktobra zvečer, predavanje o pomenu in vlogi, ki jo je v preteklih dvajsetih letih odigrala »Ljudska pravica« v političnem življenju v Sloveniji. Ponekod bodo predavanja združili s krajšimi kulturnimi sporedi in nastopi. Občinski odbori SZDL v drugih občinah bodo proslavili praznik »Ljudske pravice« na prvih množičnih sestankih članov, ki bodo oktobra.

Tg.

Ljudski poslanci Ljubljane in Gorenjske so razpravljali o aktualnih političnih vprašanjih

Ljubljana, 29. septembra

Danes so se zbrali ljudski poslanci iz Ljubljane mesta, okolice ter iz kranjskega in radovljanskega okraja na pobudo GO SZDL Slovenije v klubu poslancev v Ljubljani, da se pogovorijo o nekaterih aktualnih političnih problemih. Navzoče je pozdravil ter povedal nekaj uvodnih besed član predsedstva SZDL Slovenije dr. Franc Hočevar, ki je opozoril na nekatere slabe pojave v našem gospodarstvu, proti katerim bi se bilo ostreje boriti in jih ožigosati. Navažal je predvsem primere špekulacij, ki se razrašajo v gospodarski kriminal, ko skušajo v nekaterih gospodarskih podjetjih z raznimi malverzacijami in dvigom cen ustvarjati koristi na račun skupnosti. Na razne take in druge pojave, kot na primer napačna tolmačenja našega gospodarstva in podobno, so politične organizacije premalo pozornosti ter ne znajo dovolj pojasnjevati ljudem raznih družbenih problemov.

Ko je govoril o komunah, je prav tako poudaril, da je razprava tudi tu prehitela politične organizacije, kajti ljudje se močno zanimajo za vprašanje komun in na splošno sicer ni opaziti sovražnih stališč, pač pa več nezaznavanja in nejasnih pojmov. Politični delavci in politične organizacije takih razprav ne bodo smeli dušiti, pač pa

pomagati ter vnesti v razprave več načelnosti in jasnosti. Tu je opozoril na dolžnosti ljudskih poslancev, ki bi pri tem lahko marsikaj prispevali. Nekateri so se že zavzeli ter se podrobno poglabili v probleme na svojem področju. Se bolj uspešno pa bo njihovo delo, če bodo tesneje sodelovali z organizacijami SZDL.

Njegova izvajanja je še dopolnil sekretar Glavnega odbora SZDL za Slovenijo Stane Kavčič, ki je podrobno razčlenil vlogo poslancev pri političnem delu. Dejal je, da se politična dejavnost ljudi razvija zlasti v dveh smereh, preko organov družbene upravljanja ter na sestankih. Ti sestanki pa ne dajo vedno pravih rezultatov, ker je tam govora le bolj o drobni problemih. Zlasti ljudski poslanci bi lahko marsikaj doprinesli, da bi ljudje o splošnih vprašanjih dobili jasnejše pojme in širša obzorja. Dejal je, da so ljudske množice nesporno za socialistične pozicije. Socializmu tuji vplivi pa se kažejo pri drobni stvari, pri drobni vprašanji, če-mur pa se naši aktivisti čestokrat ne znajo upreti ter ljudem stvari pravilno pojasniti. Predvsem bi bilo treba okrepiti v

V prvih osmih mesecih letošnjega leta so cene na debelo v primerjavi z začetkom decembra narasle za 8%. Zato se zdaj mnogi vprašujejo, zakaj cene narasajo in zakaj niso padle, kakor smo pričakovali. Zadnje čase smo slišali mnogo pojasnil o letošnjem naraščanju cen. O tem so govorili tudi na zadnjem zasedanju Odbora za gospodarstvo Zvezne skupščine. Nastevali so mnoge argumente (zmanjšanje proizvodnje v prvem četrtletju zaradi vremenskih nezdov, težave v plačilni bilanci, pamanjanje surovin itd.).

Ni dvoma, da so ti činitelji vplivali na gibanje cen, tu in tam pa tudi na njihovo naraščanje. Toda s tem letošnjega naraščanja cen ne moremo v celoti pojasniti. Se več, poudarjanje samo teh argumentov je zameglilo druge, bolj ali manj subjektivne vzroke stalnega naraščanja cen. To je nas razorožilo in demoraliziralo spričo takšnega dejstva kakor je nepravilno navajanje cen. Nekatera podjetja, zlasti trgovinska, izkoriščajo svoj monopolistični položaj in konjunkturo na trgu in si prizadevajo doseči presežek dobička ne s povečanjem delovne storilnosti ali večjim prometom, marveč z večjimi cenami. V takšnih računih so šli nekateri tako daleč, da so proizvodnjo celo zmanjšali ali da niso hoteli blaga prodajati, da bi umetno ustvarili »lov za blagom« in cene zvišali.

Račun teh podjetij je povsem jasen: ustvariti na trgu pogoje, da bi z lahkoto, brez posebne vneme omogočili velik »zaslužek« — dobiček na račun drugega. Gospodarskega uspeha kolektivov — pravice do razpolaganja z večjim delom družbenega dohodka, ne iščejo v povečanju proizvodnje, v zmanjšanju njenih stroškov, v večji delovni storilnosti, marveč v navijanju cen. Namesto dejavnosti v tovarni in prodajalni se je treba posej sili »znajti« na trgu. Skrb za koristi podjetja, komun in skupnosti zamenjajo s »poslovnim duhom«, ki se imenuje špekulacija.

Teško je natanko odgovoriti na vprašanje, kako in koliko je takšno poslovanje posameznih podjetij vplivalo na naraščanje cen. V odstotkih tega ne moremo izraziti. Za to nimamo na razpolago gospodarsko-statističnih podatkov. Posamezne analize pa kažejo, da vpliv takšnega poslovanja na naraščanje cen ni majhen. Iz podatkov o izpolnitvi družbenega plana v prvih šestih mesecih letošnjega leta v posameznih okrajih in mestih je videti, da je bil dobiček znatno večji, kakor smo ga planirali, čeprav proizvodni plani niso v celoti izpolnjeni ali pa so izpolnjeni v predvideni ravni. Tako je imelo gospodarstvo Beograda, brez gradbeništva in kmetijstva, v prvem polletju (o njem imamo natančne podatke) nad dve milijardi dobička. Dobiček je treba

v glavnem pripisati zvišanju cen, ne pa večji proizvodnji in zvišanju njenih stroškov. Nekaj podobnega je tudi v drugih komunah.

Neko tekstilno podjetje (ne določeno, ker se dogaja to tudi v nekaterih drugih) je n. pr. izpolnilo proizvodni plan v prvem polletju po količini 69 odstotkov po vrednosti pa ga je celo za 96% preokračilo. Natančneje, podjetje »Stevan Dukić« je izpolnilo proizvodnjo 113 odstotno, njegov dobiček pa je bil več kakor petkratni! Gradbeno podjetje »Oučar Banja« iz Čačka je izpolnilo fizični obseg proizvodnje 38 odstotno, dobiček pa je bil 138 odstotno.

Vsa takšna podjetja so dosegla presežek dobička v glavnem neupravičeno, z velikimi razlikami v cenah. Glavno je bilo trgovski uspeh, čeprav njegove nujsnosti, toda v pametnih mejah, ne moremo zanikati v novem gospodarskem sistemu z izkoriščanjem konjunkturo, toda podjetja niso imela pred očmi dejanskega gospodarskega uspeha s povečanjem proizvodnje, delovne storilnosti, prometa itd.)

Takšna politika nekaterih podjetij pomeni porabljanje na koristi skupnosti, ožbiati takšne pojave v kolektivih, ki bi morali že izginiti, vnašati v trg nestabilnost. Skratka, vse to je protisocialistično delovanje. In ne samo to. Spri-

čo trgovskega uspeha živi kolektiv v zablodi, ne vidi pravega stanja, živi v prepričanju, da gre poslovnanje dobro, da je zaslužek večji zaradi večje delovne storilnosti in proizvodnje, ki pa sta čisto nespremenjeni.

Res, na takšno politiko podjetij so vplivale tudi same komunne, čeprav so bili odborniki na jeziku proti podražitvi. Velik delež komun pri dobičku, ki doseže pri nekaterih podjetjih celo 80%, jih je usmeril na večje cene, da bi dosegla večji dobiček, s katerim potem razpolagajo.

Da bi se podjetja orientirala na čim večji dobiček z znižanjem proizvodnih stroškov in povečanjem delovne storilnosti in da bi bila zainteresirana na povečanju proizvodnje, bo treba najbrž naš gospodarski sistem še bolj izpopolniti in uveljaviti ustrezne predpise. Pa ne samo to. Potrebna bo še večja dejavnost vseh ljudi v organih delavskega samoupravljanja v sindikatih, Zvezi komunistov in delovnih kolektivih. Novi gospodarski sistem, vzpostavitev socialističnih družbenih odnosov namreč ni zgolj stvar ukrepov in predpisov, marveč tudi zavesti in dejavnosti ljudi, predvsem ljudi v organih delavskega samoupravljanja in v komunah.

Slobodan Vujica

RAZPRAVA NA SEJI OLO CELJE JE POKAZALA, DA

ponekod premalo razpravljajo

O VLOGI KOMUN

Celje, 29. septembra

Na predlog skupine zveznih in republiških ljudskih poslancev ter odbornikov OLO je bila danes popoldne skupna seja okrajnega zbora in zbora proizvajalcev OLO Celje, na kateri so razpravljali o formiranju komun na področju tega okraja. Seje so se udeležili razen 162 odbornikov obeh zborov tudi tov. Viktor Avbelj, Mica Marinko-Slandrova, predstavnik oblasti in političnih organizacij iz soštanjkega okraja ter predstavniki delovnih kolektivov. Uvodoma je predsednik okrajnega tov. Riko Jerman na predlog skupine poslancev prebral poročilo o dosedanjih pripravah za ustanavljanje komun okrajev. V poročilu je bilo med drugim poudarjeno objektivno stanje na terenu, kjer so večinoma že dozoreli pogoji za nadaljnje izpopolnjevanje delavskega in družbenega upravljanja tako v gospodarstvu, kakor tudi v drugih oblikah družbene dejavnosti. Glede na to bi vsako odlaganje tako važne družbene naloge pomenilo zavlačevanje socialističnega napredka.

Nekaj ljudskih odbornikov, ki so se pozneje oglasili k razpravi, je izrazilo dokajšnjo negotovost v zvezi z nekaterimi administrativnimi vprašanji, izogibali pa so se bistva vloge in dela v bodočih komunah. Predsednik OLO Vranskega je smatral za potrebno obvestiti obo zborov o tem, da ljudje na področju vranske občine niso dovolj poučeni o komunah, hkrati pa je izrazil »voljo« ljudstva, ki da je odločno proti komunam (!?). Občinski ljudski odbor da je po vseh demokratskih načelih »prisluslni volji ljudstva« in se prav tako ne strinja z ustanavljanjem komun.

Tov. Viktor Avbelj je na osnovi izkušenj s terena med drugim dejal, da so ponekod vse premalo razpravljali o komunah V nasprotnem primeru ne bi na Vranskem ljudski odbor sklenil, da se ne ustanovi komun!

Tudi glede teritorialnih oblik

F. K.

Plodno delo občnega zbora CMD

Ljubljana, 29. sept.

V filharmonični dvorani v Ljubljani se je danes končalo dvodnevno zasedanje III. rednega občnega zbora Cirilmetodijskega društva katoliških duhovnikov Slovenije.

Danes dopoldne je zbor obravnaval poročilo o delu društva in o bodočih smernicah. Na koncu razprave so sprejeli resolucijo, v kateri potrjujejo dosedanje petletno delo društva in se obvezujejo, da bodo še vnaprej ostali zvesti Cerkvii, svojim cerkvenim predstavnikom in hkrati tudi zvesti svojemu narodu in svoji domovini.

Z aplavzom so sprejeli tudi vsebinske pozdravni pisme, ki so jih poslali predsedniku republike tovarišu Titu, predsedniku Ljudske skupščine LRS Mihi Marinku, predsedniku Izvršnega sveta LRS Borisu Kraigherju, škofijskim ordinariatom v Sloveniji in predsedstvu Glavnega odbora SZDL

M. N.

bodočih komun v celjskem okraju je na današnji seji obširno in temeljito poročal sekretar okrajnega komiteja ZKS za okraj Celje tov. Franc Simonič.

PREDVIDENIH JE DEVET KOMUN

Savinjska komunna s sedežem v Zalcu naj bi zajela vse hmeljsko področje v Savinjski dolini, najbrže pa tudi občino Dobrna, če bodo tamkajšnji volivci to želeli. Južni predel pod Pohorjem, Ločami in Zrečami se bodo združile v konjiško komunno s središčem v Slov. Konjicah. Tretjo komunno bo tvorilo Laško z okolico. Najbolj obsežna komunna bo nedvomno celjska, ki bo zajela poleg mesta še občine Skofja vas, Store, Vojnik, Frankolovo in Vitanje. Občine St. Jurij pri Celju, Dramlje, Dobje, Slivnica, Zusem in Ponikva se bodo združile v eno komunno s središčem v St. Jurju. Rogaško-Smarška komunna naj bi zajela občine Rogatec, Rogaško Slatina, Pristavo in Smarje pri Jelšah. Na Kozjanskem je bilo doslej več variant glede formiranja komun. Ena teh je, da bi enotno področje tvorile občine Kozje, Lesično, Polje ob Sotli, Podčetrtek ter Podsreda in Bistrica ob Sotli.

Osmo in deveto komunno bodo formirali na področju soštanjkega okraja. Prva komunna bo zajela Saleško dolino s središčem v Sošanju, druga pa zgornjo Savinjsko dolino s središčem v Mozirju.

Na seji obeh zborov OLO Celje so sprejeli tudi sklep, da se v najkrajšem času skličejo zbori volivcev, kjer bi se ljudski odborniki temeljito pomenili z volivci o vseh važnejših vprašanjih v zvezi s formiranjem komun. Izvoljen je bil tudi iniciativni odbor 17 članov, ki bo poskrbel za koordinacijo v delu s sosednjimi okraji, pripravil predlog statuta okrajne skupnosti komun in predloge statutov za posamezne komunne ter rešil več važnih nalog.

F. K.

Prispevek za varstvo naših otrok

Beograd, 29. sept. (Tanjug) Zvezni izvršni svet je sklenil, da bodo blagajne v »Tednu otroka« pobirale za varstvo otrok po dva din pri vsakem voznem listku na železnicah, ladjah in v medmestnem avtobusnem prometu, pri gledaliških, kinematografskih in vstopnicah za druge prireditve, kakor tudi pri vstopnicah za športne tekme in druge športne prireditve. Po sklepu Zveznega izvršnega sveta bodo v tem tednu državljani plačevali po dva din v znakomica tudi pri poštnih dopisnicah, poštnih znakih, poštnih pošiljkah in priloženih pismih.

Zvezni izvršni svet je tudi odredil, da se bodo za varstvo otrok porabila darila, ki jih da-

jejo gospodarske organizacije družbenim organizacijam za varstvo otrok, kakor tudi dohodki zbrani v isti namen. Darila, ki jih bodo gospodarske organizacije dale v »Tednu otroka«, ne bodo bremenila plačnega sklada. Vse prireditve, namenjene ciljem »Tedna otroka«, bodo oproščene vseh taks in davkov.

Zvezni svet je izdal to uredbo na predlog Sveta za vzgojo in skrb za otroke in družbenih organizacij za varstvo otrok. S središtvu, zbranimi na podlagi te uredbe, bodo razpolagali skladi za varstvo otrok ljudskih odborov mest in mestnih občin s posebnimi pravicami izključno za potrebe varstva otrok.

Teden otroka je vsako leto prvi teden v oktobru.

IZ INDIJSKEGA PARLAMENTA

AZIJSKI PROBLEMI

Predsednik Nehru je govoril o Kitajski, manilskem paktu in Kominformu

New Delhi, 29. sept. (Tanjug). Predsednik indijske vlade Nehru je davi — približno dva tedna pred svojim obiskom v Pekingu, opredelil poglavitne čimtelje, ki zavirajo utrditev zaupanja azijskih držav v dobrohotnost vzhodnega bloka.

»Kominform, je dejal med drugim Nehru, je ena izmed organizacij, ki so v številnih delih povzročale zaskrbljenost, komunistične partije pa predstavlja grožnjo nacionalnim koristim sproči svoje podrejenosti tujim interesom.

»Ne govorimo o komunistični ideologiji,« je poudaril Nehru, »marveč o organiziranih delih nacionalnih skupnosti, ki zavoljo »internacionalizma« nasprotujejo nacionalni skupnosti v celoti in se povezujejo z nacionalno skupnostjo tuje države.« Nehru je izjavil, da je ta pojav v zgodovini nov in nevaren. Druga važna sestavina zaupanja je zvestoba, ki jo državljanje kitajske narodnosti v drugih državah dolgujejo Kitajski.

Nehru je govoril dve uri. Med zunanje-politično razpravo v parlamentu je ob tej priložnosti grajal tudi v Manili sklenjeni pakt kot pojav, ki zavira vzpo-

stavlanje in utrditev vzdušja zaupanja in pomeni dober izgovor nasprotne stranke, da krši svoje obveznosti do utrditve miru. Dejal je, da bi bilo za utrditev miru najbolje, če bi po ženevskem zgledu storili vse, da bi bili vzpostavljeni stiki in razgovori med nasprotujočimi si strankama.

»Azijska vprašanja so tudi vprašanja vsega sveta,« je dejal Nehru, »če pa se jih lotevamo brez sodelovanja in v nasprotju z željami azijskih držav, ni v tem primeru nekaj v redu.« Nehru je kot znamenje nerealnega gledanja na ta vprašanja omenil tudi odpor proti sprejetju Kitajske in OZN.

»Sprejete Kitajske ni vprašanje Varnostnega sveta, ker pravzaprav ne gre za sprejetje nove članice, marveč za vprašanje, kdo bo sledajo zastopal. To vprašanje moramo, ne oziraje se na to, ali nam je všeč ali ne, urejati v skladu z realnostjo. Izključevanje Kitajske le zmanjšuje njeno odgovornost pred svetom in zavira stike z njo, krši ugled OZN, ki jo je treba zaradi miru in sodelovanja v svetu varovati in krepiti,« je zaključil Nehru.

TRŽAŠKI TISK V ZVEZI Z VPRAŠANJEM CONE »A«

RIM PRIPRAVLJA PREVZEM OBLASTI

»Sporazum bo objavljen v nekaj dneh — ali pa šele v nekaj mesecih«

(Od posebnega dopisnika Borbe) Trst, 29. sept. Debeli naslovi na prvih straneh davišnjega tržaškega tiska napovedujejo skorajšen sporazum o Trstu. Posebno pozornost je vzbudilo v Trstu poročilo italijanske agencije »ADA«, ki je, kakor sodijo, pogosto zelo dobro obveščena. V tem poročilu je med drugim rečeno, da funkcionarji posameznih italijanskih ministrstev že nekaj dni proučujejo poglavitne točke sporazuma, da bi ukrenili vse potrebno za prevzem oblasti v coni A STO.

Turinska »Stampa« piše, da bi utegnile biti resnične domneve, da bo sporazum objavljen še pred 8. oktobrom, hkrati pa opozarja bralce, naj spremljajo dogodke s pridržkom, saj bi »sporazum utegnili biti objavljen čez nekaj dni — ali pa tudi čez nekaj mesecev«.

Iredentistično glasilo »Giornale di Trieste« piše z naslovom »Vlada je ukrenila vse potrebno za prenos uprave na cono A« prek sedem stolpcev na prvi strani, da sicer dan, ko bo objavljen sporazum še ni znan, da pa so že ukrenili vse potrebno, da bi upravo cone A izročili Italiji, če bi bil sporazum dosežen že v prihodnjih dneh.

Casnik navaja, da bi italijanske čete vkorakale v cono A kmalu po podpisu sporazuma.

»Giornale di Trieste« dalje piše, da bo italijanska vlada

bržkone začasno postavila v Trstu svojega prefekta, ki bo imel funkcijo visokega komisarja in naloge pripraviti prenos italijanske zakonodaje in uveljavitev sporazuma na celotnem področju cone A STO.

Nova demarkacijska črta med današnjo jugoslovansko cono B in sedanjo anglo-ameriško cono A STO bi bila baje popravljena tako, da bi Jugoslavija dobila kakih 9 km² na področju občine Milje v sedanji coni A.

»Giornale di Trieste« prav tako poudarja, da je podpredsednik italijanske vlade Saragat večeraj izjavil v razgovoru z novinarji, da je bil vendarle ob prijateljskem posredovanju Velike Britanije in ZDA dosežen »gentleman agreement«.

Tudi independentistični »Corriere di Trieste« piše, da je optimizem, ki je nastal zadnje dni glede na skorajšen sporazum o tržaškem vprašanju, moč opirati zgolj na dejstva, da je italijanska vlada sprejela, oziroma, da bo sprejela osnutek sporazuma, ki je že bil dosežen med Beogradom in zahodnimi silami. Pristavlja, da tega Rim doslej ni hotel storiti.

V Trstu je spričo vseh teh vesti italijanskega tržaškega tiska čutili vzdušje negotovosti.

Tržaški Slovenci ponovno podarjajo vprašanje poročev, nujno potrebnih, da bi spoštovali njih pravice ob morebitnem prihodu italijanske uprave v Trst in cono A. Opozarjajo, da bi morali dati ta poročstva najvišji in najodgovornejši forumi.

Današnji tržaški večernik »Ulitime Notizie« objavlja na prvi strani poročilo iz Rima, čes da se bo italijanski minister Martino vrnil iz Londona z dokončnim sporazumom o Trstu. Med po-

»Naprej bomo šli kar po sredi...«

Mala reportaža o sedanji predvolilni kampanji

Dunaj, prestolnico naše severne sosede, je te dni zajel močan val kampanje pred bližnjimi volitvami v mestni občinski svet in deželni zbor za Spodnjo Avstrijo. Tri najmočnejše stranke, ÖVP (avstrijska ljudska stranka), SPÖ (socialistična stranka Avstrije) in VO (ljudska opozicija), nekakšna preobleka za kominformistično KP Avstrije, so se žolčno spoprijele med seboj in se trudijo z najbolj otipljivimi dokazi o »zgrešeni politiki« drugih strank, pričrati Dunajčane o lastnem nepogrešljivem in za glavno mesto ter vso Avstrijo odraščajočem programu. O programu, ki naj bi ga vsaka izmed teh strank uresničila po zmagi na bližnjih volitvah, torej po morebitnem prevzemu dunajskega občinskega sveta in zavladanju v spodnjeavstrijskem deželnem zboru.

ZACELA SE JE VELIKA BITKA ZA GLASOVE

Najbolj zmerni in nekako najbolj dostojanstveni, kot bi se ne bali za svoj prestiž, so socialisti. Njihovi poslanci namreč trenutno sede v dunajskem občinskem svetu. V živahnem predvolilnem vrvežu avstrijske metropole je njihov glas se dokaj skromno

predvolilno agitacijsko sredstvo. Zdi se kot prtilikavček ob velikanih spričo ogromnega agitacijskega stroja, ki ga je tokrat poglaval avstrijska ljudska stranka. Avtomobilski zvočniki, ki po cestah pozivajo na zborovanja zdaj ženske zdaj moške volivce, velikanski svetlobni transparenti na Ringu in drugod v citadeli, letaki, lepaki, brošure in knjige, ki jih delijo hotelski portirji, gledališki slugi in nalašč za to priložnost najeti brezposelni — vse to služi za povzdigo lastne hvale in za izlivanje žolča na socialiste ter levo usmerjene politične nasprotnike.

Slepo steno poslovne stavbe na Ringu prekriva na daleč viden velikanski svetlobni transparent, ki z migetajočimi večbarvnimi lučmi prikazuje, kako skrbi ljudska stranka za blaginjo Dunajčanov, koliko stanovanj je v vseh 21 okrajih Dunaja zgradil ali obnovil katoliški kapital.

Na hodnikih dunajskega Burgtheatra prejmete poleg zahtevnega programa za Mozartovo »Čarobno piščal« ali Verdijevega »Rigoletta« na videz lično knjižico z mnogo obetajočo vnanjostjo in napisom »Dunaj — mesto muzike in gledališke umetnosti«. Toda bežen pogled vanjo, v njen kričeč slog in mestoma mastni tisk vas prepriča, da si je klerikalna ÖVP v preobleki kulturnega mecenata in »bojevnik« za boljše plače in honorarje slovitih dunajskih filharmonikov in simfonikov pod zaščito boginje Talijske privoščila neokusen izpad proti socialistom.

»DOKAZI« ALI PA TUDI NE

Medtem ko se, kot rečeno, socialisti v kampanji omejujejo večidel na volilne proglase, ljudska opozicija pa na že znano, za vse kominformistične stranke evropskega Zahoda karakteristično »borbo proti draginjam«, ki kljub v resnici nekoliko poraslim cenam električnega toka, plina in nekaterim prehrabnim artiklom, izveni slej ko prej kot obrabljena parola, trka ÖVP med drugim tudi na kulturno in umetniško zavest Dunaja in na starodavna »civilizacijska« izročila tega, »nekaj vodilnega, a danes mrtvega mesta«.

RAZGOVORI O INDOKINI V WASHINGTONU

VZDRŽEVANJE FRANCOSKIH SIL

ZDA se hočejo izogniti »vojaški vrzeli«, ki bi utegnila biti vaba za Ho Ši Minha

Washington, 29. sept. (Reuter). Francoski in ameriški delegati se bodo danes sestali v Washingtonu, da bi pripravili končno sporočilo o razgovorih o Indokini. Minister za združene države Indokine Guy la Chambre je izjavil, da so ZDA privolile v to, da bodo tudi v prihodnje podpirale vzdrževanje francoskih oboroženih sil na tem področju.

Neki južnovietnamski diplomat je izjavil, da Francija po njegovem mnenju odobrava zahtevo južnega Vietnam, naj bi se francoske čete postopoma umikale počeniš z marcem 1956, pri čemer bi zamenjala te čete preosnovana narodna vojska 265.000 mož.

Washingtonski funkcionarji opozarjajo, da bi ZDA privolile v dolgoročen postopen umik, da bi se tako ognili »vojaški vrzeli«, ki

Patriotični izliv o neprekosljivem, zglednem umetniškem Dunaju ter tožbe nad kulturno stagnacijo mesta se mešajo z »dokazji«, da dunajski socialistični občinski svet zapostavlja umetnost in znanost na račun inštitutov, ki veljajo za »strankine podružnice«.

Nizke podpore so deležni tudi slovit dunajski filharmoniki in simfoniki. Tudi ti so hvaležen predmet predvolilne kampanje. Desno usmerjena ljudska stranka socialistom očita, da iz mestnega denarja in tako imenovanega »kulturnega groša« glasbeniki dobe kaj malo podpore in da se morajo »preživljati s snemanjem plošč in turnejami po Evropi«.

Zep volivcev je nadvse občutljiva stvar in zato predvolilna propagandna grmi tudi proti velikim taksam na zabavišča in kulturnim davkom, ki da grede le v majhni meri za kulturne potrebe. Tako n. pr. Dunaj, nekaj znano veselo mesto, nima svojega orkestra, ki bi s promenade in koncerti ustvarjal vzdušje za dunajsko dobro voljo.

Ubogi Dunaj, ubogi filharmoniki! Toda ali bi res v primeru zmage ljudske stranke ne bilo treba slovitim glasbenikom na turneje in docentom na ljudski univerzi več počevati za 13 šillingov na uro? Obraze Dunajčanov v Mestnem gledališču je ob bežnem pogledu na pamfletno literaturo spričo že znanih in stereotipnih predvolilnih obetov preletaval nasmešek.

tamkajšnjih predavateljev. Tako zvemo, da ljudska univerza iz proračunskih vsot lahko vzdržuje le prostore in plačuje stroške za vzdrževanje. Docenti na ljudski univerzi pa dobe le 13 šillingov za tečajno uro in 22 šillingov za dvojno uro poučevanja.

Nizke podpore so deležni tudi slovit dunajski filharmoniki in simfoniki. Tudi ti so hvaležen predmet predvolilne kampanje. Desno usmerjena ljudska stranka socialistom očita, da iz mestnega denarja in tako imenovanega »kulturnega groša« glasbeniki dobe kaj malo podpore in da se morajo »preživljati s snemanjem plošč in turnejami po Evropi«.

Zep volivcev je nadvse občutljiva stvar in zato predvolilna propagandna grmi tudi proti velikim taksam na zabavišča in kulturnim davkom, ki da grede le v majhni meri za kulturne potrebe. Tako n. pr. Dunaj, nekaj znano veselo mesto, nima svojega orkestra, ki bi s promenade in koncerti ustvarjal vzdušje za dunajsko dobro voljo.

Ubogi Dunaj, ubogi filharmoniki! Toda ali bi res v primeru zmage ljudske stranke ne bilo treba slovitim glasbenikom na turneje in docentom na ljudski univerzi več počevati za 13 šillingov na uro? Obraze Dunajčanov v Mestnem gledališču je ob bežnem pogledu na pamfletno literaturo spričo že znanih in stereotipnih predvolilnih obetov preletaval nasmešek.

A ŽIVLJENJE TEČE SVOJO POT

Na Dunaju pa vtem življenje teče svojo pot. Ljudje morda za hip postanejo pred kakim vsiljivo bleščečim transparentom, dokler z ravnodušnim zamahom roke ne odčenejo od sebe krute vsakdanjosti in odhite naprej po dobro voljo v topli družinski krog, v veselo družbo, ki se bo zbrala pod varstvom številnih dunajskih obokanih kletj z srameško muziko in dunajskim vionom ali pa v »Moulin Rouge«, ki je tudi na Dunaju prišel v modo in ki s francoskimi popevkami in vedrimi dunajskimi šalami privlači staro in mlado. Nekako je pač treba pozabiti na četverno okupacijo, na davke, na domači prepri, na neuslišano ljubezen ali na preteklost, ki je v nekaj zelo veselem mestu in ljudeh pustila obilo sledov.

K predvolilni kampanji je tudi znana dunajska šegavost primaknila svoj prispevek. Ko so pred kratkim na novo prebellili cestne prehode za pešce in jih spričo ogromnega prometa opremili z opozorili »Schau links, schau rechts!«, so se nad tem novotarijami Dunajčani najprej zamislili, potem pa namuznili in iztuhtali: »Lahko nas vabijo gledati zdaj na levo, zdaj na desno, naprej pa bomo šli kar po sredi.«

Nande Zužek

PARLAMENTARNA DEBATA V RIMU

Vladni blok proti opoziciji

Hkrati se nadaljuje zasliševanje Piccionijevega sina v zadevi Montesi

Rim, 29. sept. (Tanjug). V parlamentu so danes nadaljevali debato o odstopu ministra Piccionija in zadevi Montesi. Predstavniki vladnega bloka so se v tej debati veliko močneje postavili po robu opoziciji, kot med nedavno debato v senatu, opo-

zorili na politične manevre opozicije, ki želi izkoristiti skandal, da bi povzročila vladno krizo, in poudarili, da se bo vlada z vsemi sredstvi postavila po robu tej špekulaciji.

Hkrati pa preiskovalni sodnik Seppe nadaljuje svojo dejavnost in zaslišuje v zaporu Piccionija in Montagno. Včeraj je soočil Piera Piccionija z enim izmed bivših čuvajev lovišča Capocoto, ki je videl, da je sin bivšega zunanjega ministra privedel Vilmo Montesi na posestvo Capocoto.

Preiskava je ugotovila, da je bil avtomobil, o katerem sumijo, da so z njim pripeljali truplo Vilme Montesi do morske obale, last Piera Piccionija. Piccionij je ta avtomobil prodal, ko so se v tisku pojavili prvi sumi, da je vmešan v afero Montesi. Nekatere sumljive madeže na sedežu tega avtomobila, ki izvirajo najbrž od krvi, so dali v analizo inštitutu za sodno medicino v Genovi.

Britanski parlamentarci na poti v SZ

London, 29. sept. (Tanjug) NR povabilo Vrhovnega sovjeta ZSSR je danes odpotovala v Sovjetsko zvezo šestnajstčlanska delegacija obeh Domov britanskega parlamenta. Delegacija se bo vrnila v London 17. oktobra, dva dni pred začetkom zasedanja britanskega parlamenta. To je prva britanska parlamentarna delegacija, ki bo po drugi svetovni vojni obiskala Sovjetsko zvezo. Zadnja britanska parlamentarna delegacija je obiskala SZ 1945, ko je vojna še trajala.

Razprava o Teheranu

Teheran, 29. sept. (AFP). — V predmestju Teherana se je danes začela v vojašnici druge oklopne divizije sodna razprava proti nekdanjemu zunanjemu ministru Huseinu Fatemiju ter nekdanjima poslanecema Ahmedu Ratavijju in Aliju Sajegamu. V isti kasarni se je hkrati začela tudi razprava proti dvanajstim častnikom, ki so sodelovali v nedavno odkriti vojaški zaroti. Vojaški tožilec general Azmudeh je sporočil, da bo razprava tajna.

V isti kasarni je bila tudi sodna razprava proti bivšemu predsedniku iranske vlade Mosadeku.

Tajfun na Japonskem

Eden izmed prvih letalskih posnetkov strašne katastrofe na Japonskem, o kateri smo nedavno poročali. Na sliki vidimo krmo potapljaajoče se ladje »Toja Maru«

Z VSEH STRANI SVETA

SOVJETSKA ZVEZA HRUSČEV ODPOTOVAL V PEKING

Moskva, 29. sept. (AP) Sovjetska vladna delegacija pod vodstvom prvega tajnika KP ZSSR Nikita Hruščeva je danes odpotovala z letalom v Peking. Udeležila se bo proslave V. obletnice ustanovitve kitajske republike.

BURMA RAZGOVORI S SASTROAMIDJODJOM

Rangun, 29. sept. (AP) Predsednik burmanske in indonezijske vlade sta sinoči izjavila, da so poglavitna točka njunih sedanjih razgovorov skupni koraki za popuščanje napetosti na svetu, zlasti v Jugovzhodni Aziji.

V sporočilu o razgovorih je rečeno, da bi bilo za ohranitev miru zaželeno sklepanje afriško-azijske konference. Predsednik indonezijske vlade Sastroamidjodjo je novinarjem izjavil, da ne želi, da bi bile objavljene podrobnosti njegovih razgovorov s predsednikom burmanske vlade U Nuomom. Pripomnil je, da je prepričan, da je moč ohraniti mir v Jugovzhodni Aziji brez posebnih varnostnih ukrepov ali paktov.

INDIJA 400 ŽRTEV ZELEZNIŠKE NESREČE

New Delhi, 29. sept. (Tanjug) Delhijski tisk poroča, da štiri sto žrtve eden izmed največjih železniških nesreč v Indiji cenijo na 400. Do davi so na-

šli osem trupel, medtem ko je v botišnici 73 hudo poškodovanih potnikov.

Sedem vagonov brzovlaka je strmoglavilo predinočnim v reko Valtpur, kar je most, prizadel od poplavi, popustil pod bremenom vlaka.

ZDA SENATOR MCCARAN UMRL

Washington, 29. sept. (AP) Demokratični senator iz Nevade Pat McCaran je umrl večeraj, star 78 let. Po govoru, ki ga je imel na predvolilnem sestanku Demokratske stranke, je McCaran zadel kap in zatem je

hitro umrl. V zadnjih letih je imel več srčnih napadov. Z njegovo smrtjo se je številno demokratičnih senatorjev zmanjšalo na 46 proti 48 republikanem in onemu neodvisnemu senatorju.

Senatorjevo ime je zlasti povezano s tako imenovanim McCaranovim

INDOKINA VPRASANJE PREMIRJA V LAOSU

Vientian, 29. sept. (AFP) Mošana vojaška komisija in mednarodna komisija za nadzorstvo nad premirjem sta imeli danes plenarno sejo, na kateri sta si prizadevali najti rešitev problemov, ki se ticejo premirja v Laosu.

Urediti je treba vprašanje posebnega režima dveh pokrajin, posebne konvencije o 40.000 Judah iz južnega Vietnam, ki so bili v Laosu pred začetkom sovražnosti, pritožbe laoske kraljevske vlade o nasilni regrutaciji laoske mladine in Ho Ši Minhove enote in druga sporna vprašanja.

JAPONSKA MOČNA RADIOAKTIVNOST

Tokio, 29. sept. (Reuter) Odbor za raziskovanje poškodb od atomske energije je danes opozoril prebivalce Japonske, naj ne pijejo nepredelane deževnice in vode iz jezer in rezervuarjev zaradi močne radioaktivnosti, ki so jo nedavno odkrili v deževnici.

FORMOZA BOJ ZA OTOK MACU

Tajpeh, 29. sept. (Reuter) Kuomintangovo obrambno ministrstvo poroča, da so se enote pekinške Kitajske skušale izkrcati na otoku Macu, ki je v rokah Čangkaškovega enot. V poročilu je rečeno, da je kuomintangsko topništvo prisililo kakih 50 kitajskih desantnih čolnov, da so se umaknili.

KUOMINTANGOVO UPORABLJAJO POSADKO OTOKA MACU ZA POMORSKE GVERILSKO NAPADE NA KITJSKO KOPNO IN ZA OVIRANJE LADIJ, KI PLUJEJO V PRISTANIŠČE FUČU, KI LEŽI NASPROTI TEMU OTOKU

KITAJSKA PRVA DOMAČA LETALA

London, 29. sept. Agencija Nova Kitajska poroča, da je kitajska industrija izdelala prva domača letala. Poskusni poleti so bili že julija. Agencija pravi, da se je prototip letala odlično izkazal v praksi.

EGIPT POVELJNIK SUEZA

Kairo, 29. sept. (AFP) General Ali Amer, začasní načelnik generalštaba egiptovske vojske, je bil imenovan za prvega egiptovskega poveljnika v Sueskem prekopu. Ta položaj bo prevzel po sklenitvi dokončnega sporazuma z Veliko Britanijo.

NUTTING PRI FAVSIJU IN NASERJU

Kairo, 29. sept. (Reuter) Pomočnik britanskega zunanjega ministra Anthony Nutting, ki je prisel v Kairo v zvezi z zaključno fazo pogajanj o Suezu, je obiskal danes egiptovskega zunanjega ministra Favzija, zatem pa predsednika egiptovske vlade Naserja.

MAROKO SPET DVA ATENTATA

Rabat, 29. sept. (AFP) Sinoči so neznanci ubili nekoga Marokanca, znanega kot frankofila, ko se je vračal domov. Prav tako je sinoči neznan Maročan ubil ranil nekoga francoskega trgovskega predstavnika v Kenifri.

PROGRAM RAZVOJA INDUSTRIJE MOTORJEV IN MOTORNIH VOZIL

OD ROČNEGA TRAKTORJA DO TROLEJBUSA

Zahteve našega gospodarstva so čedalje večje, hkrati pa narašča tudi zanimanje podjetij za nakup raznih motornih vozil.

PREDNOSTI SODELOVANJA

Naša domača industrija motorjev je ob pomoči ostalih podjetij in raznih gospodarskih panog v zadnjih nekaj letih presegala prve, tako rekoč pionirske težave v proizvodnji zamotanih motorjev.

nih vozil. Z zamenjavo karoserije na kamionetu po poldrugetono bodo izdelovali gasilske, pošne in sanitarne avtomobile, avtomobile za prevoz mleka, sadja in kruha, pa tudi 16 sedežne avtobuse, kot kooperant bi motorje dobavljali kolektiv »21. maja« v Kneževcu.

Glavni proizvajalec kamionov srednje velikosti in avtobusov je bil doslej »TAM« (Tovarna avtomobilov v Mariboru). Ta tovarna je dobavljala tritonske bencinske kamione znamke »Pionir« (zdaj pa njeni strokovnjaki proučujejo možnost, da si svojo izbiro razširijo v kooperacijo s kako tujo tvrdko).

NOVOSTI V IZDELOVANJU TRAKTORJEV

V izdelovanju traktorjev se nam obetajo znatne novosti. Za ročni traktor z zmogljivostjo 6 do 7 ks se je prijavila tovarna naprave za nafto in transport v Sevetskem Kraljevcu. Če se bo prototip takšnega traktorja, ki ga zdaj preizkuša Inštitut za mehanizacijo kmetijstva obnesel, bo tovarna prešla tudi na množično proizvodnjo.

Za traktorje na kolesa do 45 ks (tu pridejo v poštev manjši, srednji in večji) se zanima industrija traktorjev in strojev v Novem Beogradu in industrija strojev v Rakovici, ki bosta delali skupaj kot domača kooperanta. Ti traktorji bi imeli dieselmotorje in v tovarni v Rakovici že montirajo traktorje tipa »Zadrugar«, za njihovo vgraditve. Za traktorje goseničarje, ki so znatno težji od

traktorjev na kolesa, se zelo zanimata kmetijstvo in gradbeništvo, za njihovo proizvodnjo pa se zanimata tovarni »14. oktober« v Kruševcu in »Torpido« na Reki. Razen tega imamo sklenjene pogodbe za tehnično kooperacijo z dvema tujima tvrdkama, ki izdelujeta težje ladijske motorje in dieselmotorje za lokomotive. »Uljanik« je sklenil pogodbo z neko dansko tvrdko, »3. maj« z Reke pa skupaj z »Litostrojem« z neko švicarsko tvrdko.

Vidimo torej, da bo takšen program razvoja naše industrije motorjev na podlagi kooperacije s tujimi tvrdkami in medsebojnega sodelovanja več domačih podjetij omogočil, da bomo v štirih ali petih letih res dosegli kvaliteto proizvodnje raznih motornih vozil. Kooperacija s tujimi tvrdkami bo pripomogla, da bodo naša podjetja čimprej uporabila njihove izkušnje in se usposobila za samostojno delo. Domače sodelovanje, ki zajema tako rekoč predstavnik vseh industrijskih panog od kovinske do kovine predelujoče, lesne, kemijske itd., pa bo pripomogla, da bomo izkoristili vse zmogljivosti, da bomo proizvodnjo pri manjših (le-teh je kakih 100) in večjih kooperantih dvignili na višjo, ustrezno raven. Predstavnik Zveznega zavoda za kmetijsko planiranje je rekel, da je industrija motorjev odločilna in da se morajo po njej ravnati vse industrijske panoge, ki imajo neposredne stike z njo.

N. Djurić

K ČLANKU »TRAGEDIJA NA MARKSOVEM TRGU«

K članku »Tragedija na Marksovem trgu«, priobčenem v »Ljudski pravici — Borbi« dne 16. IX. t. l. daje Sekretariat Sveta za zdravstvo in socialno politiko LRS naslednje pojasnilo:

Tako po tragični smrti prof. L. Lavriča je vodstvo bolnice za duševne bolne v Polju zaslialo službujočega zdravnika, ki je odklonil sprejem na zdravljenje, in sestavilo o tem zapisnik, iz katerega posnemamo, da je bil po-

Burmanski gospodarstveniki bodo obiskali Jugoslavijo

Beograd, 24. sept. (Tanjug). Komisija burmanske vlade za nabavo industrijskega blaga se bo novembra mudila v Jugoslaviji, da bi s predstavniki jugoslovanskega gospodarstva proučila možnost nabeve različnih industrijskih izdelkov. Burmanska delegacija bo pred odhodom v Jugoslavijo obiskala Japonsko, ZDA in nekatere evropske dežele. Delegacijo vodi burmanski finančni minister. Vse nabave, ki jih bo ta komisija morda naročila med svojim potovanjem, so predvidene v sedemletnem planu obnove Burme za izgradnjo v prihodnjem letu. Delegacija bo skušala nakupiti različne stroje, ladje, železniške vagonne in železniške potrebščine, gradbene stroje, orodne stroje, traktorje in podobno.

Sabor LR Hrvatske sklican za 5. oktobra

Zagreb, 28. septembra (Tanjug). Predsednik Sabora LR Hrvatske je sklical republiški svet in zbor proizvajalcev na ločni seji dne 5. oktobra.

POPIS OBRTNIŠTVA

Na podlagi odločbe, ki je objavljena v Zveznem Uradnem listu, se prične 1. X. popis obrtnih delavnic in podjetij, ki bo trajal do zaključno 12. okt. t. l. Namen popisa je, dobiti točne podatke o stanju obrtne mreže in analizirati probleme nastale v razdobju od zadnjega popisa, ki je bil 1951. leta, do danes.

Poleg obrti, ki je po Zakonu vezana na izučitev, bodo s popisom zajete tudi vse obrtni po-

dobne dejavnosti, to je dejavnosti, ki jih je zvezni sekretar za gospodarstvo ali sekretar za gospodarstvo Ljudske republike določil za obrtno podobne dejavnosti.

Popisna enota je v tem popisu obrtna delavnica in obrtno podjetje. Popisana bodo, vsa obrtna podjetja in obrtne delavnice odprtga tipa, to je tiste, ki poslujejo s tretjimi osebami. Popis bodo izvršili popisovalci določeni od okrajnih (mestnih) ljudskih odborov, a vodstvo popisa je poverjeno uradam za statistiko in evidenco okrajnih (mestnih) ljudskih odborov. Popisovalci bodo v času, določenem za popisovanje, obiskali vsa obrtna podjetja in obrtne delavnice in zbrali vse podatke na postavljena vprašanja v vprašalnih poljih.

Da bo popis uspešno in v določenem roku zaključen, je nujno, da se vodje obrtnih podjetij in delavnic s sredstvi družbene lastnine, kakor tudi zasebni obrtniki, zavedajo, da podatke o obrtništvu zbiramo zato, da bomo na podlagi analize teh podatkov ugotovili dejansko stanje in našli način za hitrejši razvoj in napredek te važne gospodarske panoge.

Zato naj se popisovalcem ne otežkoča izvedba popisa, temveč naj se jim z dajanjem točnih podatkov omogoči pravilno in hitro izvedbo.

kojni prof. Lavrič ob prihodu v bolnico kamor je bil prepeljan z rešilnim avtomobilom v spremstvu žene, docela miren in formalno urejen, čeprav potr in redkobeseden. V kontaktu, ki ga je zdravnik z njim brez težav vzpostavil, je postal celo dokaj zaupen. Nudil je vtis živčnega, t. j. nevrotičnega, ne pa duševno bolnega, psihotičnega človeka, ki so ga razni dvomi in sumničnja napravili preobčutljivega in mu zagrenili življenje.

Potem ko je dežurni zdravnik osebno ugotovil, da so vsa ležišča na moškem oddelku zasedena, je dal bolniku več injekcij za pomiritev in naročil pokojnikovi ženi, naj na bolnika nenehno pazi vsaj dva človeka. Svetoval ji je, da naslednje jutro telefonira v tej zadevi šefu-zdravniku moškega oddelka in ji napisal sporočilo za sektorskega zdravnika.

Toliko iz zapisnika bolnice.

Stanje na dan, ko je bil pokojni prof. Lavrič odklonjen, je bilo na moškem oddelku takšno, da je bila tam, kjer je prostora za 180 bolnikov, dvojna zasedba. Razumljivo je, da je mogoče v takšni situaciji sprejemati le najtežje bolnike, t. j. takšne, ki so nevarni sebi ali okoliči, pa še te je marsikdaj treba začasno odkloniti.

Kako je prišlo do tako kritične situacije v oskrbi duševnih bolnikov? Imamo manj postelj zanje, kot smo jih imeli pred vojno, ker je bilo treba bolnico za duševne bolnike v Novem Celju spremeniti v bolnico za tuberkulozne in, ker je primorsko ljudstvo izgubilo svojo bolnico v Gorici, oziroma Trstu.

Da se odpomore temu stanju, je bil pred letom na tukašnjem Svetu sprejet obsežen načrt za postopno povečanje kapacitet za duševne bolnike, ki se ob vsestranski podpori Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS in z zagotovitvijo zadostnih sredstev sedaj v redu izvaja. V Begunjah je s preureditvami nastala nova bolnica s 160 posteljami; ko bodo

vsa dela končana, bo v njej prostora za 270 bolnikov. V Idriji preurejajo stavbe bivše vojašnice v lepo bolnico s 400 posteljami in je verjetno, da bodo prvi bolniki sprejeti že v prihodnjem letu. Pri Kliničnih bolnicah ob desnem bregu Ljubljane urejajo stavbe, kjer bo prostora za 200 bolnikov. Čeprav s temi na novo dobljenimi 870 posteljami vprašanje hospitalizacije duševnih bolnikov še ne bo v celoti rešeno in bo prej ali slej treba tudi v severnem delu Slovenije urediti večji zavod za take bolnike ter urediti nekaj manjših oddelkov tudi pri obstoječih splošnih bolnicah, bo s tem vendarle odstranjena vsaj sedanjna res huda stiska za prostore. Če bo na razpolago še več sredstev, kot jih je bilo doslej predvidenih in odobrenih, se seveda načrt še lahko poveča in z delom se bolj pohit.

Sekretariat Sveta za zdravstvo in socialno politiko LRS

Zapisek na robu

Dругe so bili zbori volivcev, pri nas ga ni bilo

Na eni izmed zadnjih sej ljubljanskega mestnega ljudskega odbora je bila tudi razprava o poteku zborov volivcev, ki so bili na področju Ljubljane razpisani za prve dni septembra. Pri tej razpravi je naklo dejal — vsaj tako je bilo objavljeno v časopisju — da so bili zbori volivcev do 15. septembra že po vseh volilnih enotah. To pa ni popolnoma točno. V 23. volilni enoti, ki obsega del terena Hinko Smrekar, zborov volivcev ni bilo. Zadnji zbor je bil prve dni junija, to je pred štirimi meseci. 23. septembra pa zbor volivcev ni bil sklican.

Volivci te enote se upravičeno sprašujejo, zakaj prav pri njih ni bilo zborov volivcev. Baje je bil njihov odbornik v tem času na dopustu. Toda, če je bil odbornik tega področja odsoten, potem bi MLO moral pooblastiti drugega odbornika, ki bi ljudec pojasnil razloge za nedoizvedeno volilno enoto. Ker pa tega niso stihili, so volivcem omogočili, da bi se lahko poslužili ene izmed važnih državljanskih pravic, to je, da bi sodelovali pri tako pomembni gospodarski odločitvi kot je razdelitev dodatnih proračunskih sredstev.

Ta postopek je nedvomno omalovečeval ne le zbor volivcev, temveč tudi pravice državljanov. Volivci 23. volilne enote so ravnali, ali bodi končno to nepravilnost je popraviti. G. G.

IZ SODNE PRAKSE

Ženi in tašči je nastavl past

Nedavno so je pred Okrožnim sodiščem v Ljubljani zagovarjal S. G., državni obrtni mojster iz Ljubljane, in sicer zaradi neopravičeno poklicno strovin z luksuznimi avtomobili. Hkrati je bil obtožen, da je v predal svoje omare namestil samokres, nabit s šibrami, pri čemer je petelin zvezal z vrvice, ki jo je pritril na zunanjo steno omare. Ko je hotela omaro odpreti mojstrova tašča, se je orožje sprožilo in jo ranilo v levo dojko.

NEVARNO JE ŠTIKATI PO ZETOVIH PREDALIH

Kakor rešeno, je maščevalni mojster naboj v samokresu zamenjal s šibrami, ki jih običajno uporabljajo lovci za streljanje ptic. Komu in zakaj je nastavl nenavadno past neznanljivi obtoženevi Nikomur drugemu kot svojima družinskima članoma, ženi M. C. in tašči K. M., s katerima je sprt in ju že dalj časa sumil, da mu skikata po predalih omare, kjer hrani denar in razne listine. Oj ženo se pravkar ločuje in po nastalem sporu živi ločeno od obeh

žensk in ostalih članov družine. Samokres kalibra 7,65 mm je namestil v omaro z namenom, da ugotovi razdovedneža, ki stika po njegovih stvarih.

Kdo je nepoklicani razdovednež, je zvedel tisti dan, ko se je k omari prithotapila tašča in jo je nabito orožje, potem ko je komaj za kakih 5 cm odprla omaro, s sedmimi šibrami ranilo v prsa.

Zagovora maščevalnega zeta, da je tako hotel ugotoviti storilca, sodišče ni moglo sprejeti, ker bi bil lahko preprečil stikanje po omari kako drugade, n. pr. da bi spreminil ključavnico ali kakorkoli zavaroval svojo predale. Poročilo nezgodna postaja Kirurgične klinike v Ljubljani in manjše Inštituta za sodno medicino, da je razdovedna tašča bila le lažje poškodovana in da bi kolikšna smodnika ter polnjena naboja je v izjemnih primerih lahko povzročila hudo telesno poškodbo ali celo smrt, pa sta bila v prid obtožencemvemu zagovornu, da z nenavadno pastjo je zaščitil svojega premoženja in imel namena komurkoli vstati življenje ali povzročiti telesno poškodbo.

NEDOVOLJENA TRGOVINA Z AVTOMOBILI

Mojster se je pred sodiščem zagovarjal tudi zaradi neopravičene trgovine z luksuznimi avtomobili, ki jih je stare kupoval, kompletiral in preprodal. Tako je leta 1951 v Ljubljani kupil osebni avto znamke Fiat za 20.000 din, nato pa ga po izvrševnem popravilu v avgustu naslednjega leta prodal podjetju »Spodnja« v Ljubljani za 650.000 din. Pri tem je imel najmanj 100.000 din dobička. Nato je oktobra 1952 kupil osebni avto »Mercedes« za 264.850 din ter ga popravilnega in kompletnega naslednje leto junija prodal trgovskemu podjetju »Zelazina« v Mariboru za dva in pol milijona din. S to kupeljo je imel nadaljnjih 900.000 din dobička. Očitane kupnje in prodaje je obtožence priznal, zanikal pa je, da bi se z nakupom in prodajo, oziroma s trgovino avtomobilov pečal poklice, češ da je z avtomobilski trgovci le iz veselja do avtomobilskega športa in iz potrebe v zvezi s svojim poklicem. Iz prodajnih listin in iz pričevanja kupcev, ki so pred sodiščem nastopili kot priče, pa je razvidno, da je obtožence po osvoboditvi imel že več avtomobilov, ki jih je prav tako popravilne in kompletirane prodal z velikim dobičkom. Iz trte izvit je bil tudi obtoženev zagovor, da je avtomobile preprodal, ker da mu niso ustrezali. Z avtomobil je kupčeval zato, ker imajo spriču avtonih faktorjev visoko ceno. Če pa bi jih kupoval zase, bi si priskrbel kako vozilo že pred leti, ko so bila leta mnogo cenejša. Obtoženo zanj je bilo tudi, da se je ukvarjal z nedovoljeno trgovino, katere predmet so motorna vozila, ki zanje cene niso določene in jih je lahko sam po milji volji določeval ter dosegel velike dobičke.

Hkrati so Lili S. C. njegova žena N. C. in sorodnica P. J. obtoženi, da so kupovali tujo valuto in s tem prekršili predpise obstoječega deviznega zakona.

Obojejnjo so bili državni mojster S. C. za vsa tri očitana delanja na 4. mesecu zapora ter 250.000 din denarne kazni, njegova žena C. N. in P. J. pa le na pogojno kazno. N. Z.

JOZE ZUPANČIČ

Nedeljski ples na otoku Susak. Ženske so oblečene v značilne narodne noše s kratkimi krili

BEŽNI VTISI Z LETOVANJA

Nekaj zaključnih misli

Tako bi lahko človek prepotoval vso našo jadransko obalo od Koprata do Crnogorskega Primorja, do Budve, Miločera in Ucinja. Vso dolgo pot bi se odpiral pred njim čarobni svet naše morske obale, ki ji na svetu po naravnih lepotah ni primere. Videl bi mnogo lepega in razveseljivega v našem turizmu, pa tudi precej slabih, senčnih strani, pomanjkljivosti in napak. Samo kdor ne dela, je brez njih. Kjerkoli so in kolikorkoli jih je, ne jemljimo jih prehudu. Zavedajmo se, da jih delajo tudi drugi po svetu in da tudi zunanji niso idealno in popolno.

Precej smo po osvoboditvi že investirali v naš turizem, toda še mnogo premalo. Mnogo je še v njem vrzeli, marsikaj je treba še grajati. Treba bo še mnogo dela, napovor in gmetnih žtev, preden bomo dvignili naše turistične kraje na tisto stopnjo, da bo naš turizem zaživel polno življenje. To je vprašanje mnogih let in velikih investicij, ki jih za zdaj še ne zmoremo. Ze takoj in brez večjih stroškov pa bi lahko prenekatere pomanjkljivosti odstranili. Predvsem bi morali posvetiti večjo pozornost strokovnemu gostinstvu kadru. Premalo imamo še ustreznih šol in premalo naših ljudi pošiljamo v izrazito tuje turistične dežele, da bi si tam pridobili strokovno znanje. Preveč se tličimo v primitivizmu, v lagodni »domaćnosti«, mi-

sleč, da je vse dobro, da vlijudnost strežnega osebnja ni važna, da ni potrebno, da bi direktorji gostinskih podjetij goste ob prihodu osebno sprejemali, se med njihovim bivanjem v naših turističnih krajih večkrat poznamali, kako se počutijo, ali so s hrano in postrežbo zadovoljni, da bi se od njih poslovlili, kadar odhajajo itd. To so na videz malenkosti, v resnici pa bi našim turističnim krajem mnogo pripomogle k ugledu in s tem tudi k uspehu.

Vprašanje dobrih prometnih zvez za turizem zelo važno. V tem oziru smo dosegli zadnja leta lepe uspehe, ki pa nas ne smejo usvajati v zavesti, da je že vse dobro in v redu. Naše železnice osebni promet v sezoni komaj za silo zmagujejo. Voziti bi moralo še več vlakov, namenjenih predvsem turistom. Zelo razveseljivo je, da smo dobili tudi nekaj motornih viakov. Toda voznina je tako visoka, zlasti odkar je treba ne glede na razdaljo v vseh brzih in pospešnih, torej tudi motornih vlakih, doplačati 250 din, da vozijo motorni, pa tudi drugi vlaki skorsaj zmeraj premalo zasedeni. Železniška uprava bi se morala vprašati, ali ji bolj kaže prevažati nezadostno zasedene vagonne ali pa voznino znižati. Naše ladjedelnice so zgradile zadnja leta več novih potniških ladjaj za osebni promet. Tako smo odstranili glavne težave v prevozu potnikov ob

naši obali. Se zdaleč pa nismo odstranili vseh. Se zmeraj se dogaja, da se morajo potniki boriti za prostore na ladjah. Na manjših ladjah bi morale posadke tudi bolj paziti na red in snago, predvsem pa bolj upoštevati želje in potrebe potnikov, spravitijih v sklad s svojim načinom dela in svojim dnevnim redom. Ne smejo bi se n. pr. dogajati, da po določeni uri ne moreš dobiti čaja ali črne kave, tudi če ti postane na ladj slabo, da med obedom ne dobiš nobene pijače, češ da natakarij ne utegnejo nositi na mizo steklenic in kozarce, da moraš za ležalni stol doplačati, čeprav ni druge možnosti, da bi med vožnjo sedel itd. Posebno je treba grajati zelo pomanjkljivo povezanost med železniškim in ladijskim voznim redom. Pogosti so primeri, da morajo potniki, ki se pripenjajo v pristaniško mesto, celo ponoči po več ur čakati na zvezo z ladjo. Res je ladjaj v prometu premalo, vendar pa bi se dalo tudi v tem oziru nekaj storiti.

Posebno poglavje je nočni mir v naših primorskih, pa tudi v drugih letoviških. Človek, ki se čez dan koplje in sonči, potrebuje nočni mir. Vsi ljudje ne hodijo v turistične kraje »plesati« in popivat. Lahko rečemo, da so takšni »letoviščarji« v veliki manjšini. In vendar se žal prepogosto dogaja, da preveč razigrane družbe »prepevajo in razgrajajo poz-

no v noč, da drugi ljudje ne morejo spati. In če si drzneš takšno družbo opozoriti na to, te še nahruli. V tem oziru »morale« napraviti red krajevne oblasti. Res je naravno in razumljivo, da se človek na počitnicah rad malo sprosti in poveseli, toda vsaka stvar ima svoje meje.

Nekaj časa smo imeli v javnih lokalih tako imenovane pritožne knjige. Kar na tihem pa so izgubile in redki so primeri, da jo še kaj imajo. Ali se niso obnesle? Po ene strani menda res ne, namreč na strani tistih, proti katerim so bile pritožbe naperjene. Dobro pa so se obnesle na strani pritožnikov, le da so bile njihove pritožbe v večini primerov glas vpijočega v puščavi. Vsako gostinstvo podjetje pa bi moralo imeti pritožno knjigo in direktorji, pa tudi strožne osebe, bi morali vsak dan sproti prebrati pritožbe in se po njih tudi ravnati. Mnogim ljudem je nekam nerodno hoditi po pisarnah in se pritoževati ustno. Rašji potrpe, zadržajmo in godrnjajo kvečjemu vpičo drugih gostov. Če pa bi bila na razpolago pritožna knjiga, bi marsikdo zapisal v njo, kar ga teži.

Zelo koristno in uместno bi bilo, da bi hodile med sezono po naših turističnih krajih letične kontrole. Ljudje, ki imajo na skrbi razvoj in napredek našega turizma, bi tako sproti dobivali podatke o življenju v turističnih krajih in bi lahko marsikatero napako in pomanjkljivost takoj odstranili. Sve to ni mišljeno tako, da bi morali turistične kraje vkleiniti v nekakšne verige centralizma in kontrole od zgoraj. Ne, kar naj imajo čimveč svobode, samopo-

Nove knjige

Plehanov: Osnovni problemi marksizma

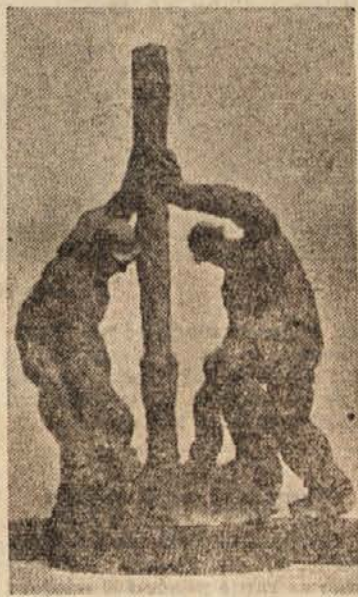
Zdaj je Marxovo znanje tisto, ki poraja nevedneže.

LEV MODIC

Gornji citat Plehanova iz Osnovnih problemov marksizma izraža misel, ki je značilna za njegovo celotno publicistično dejavnost.

tastrof in »rušenja«, da so skokoviti prehodi ali revolucije rezultat evolucije, njeno nujno nadaljevanje.

V tretjem članku te knjige razpravlja Plehanov o »dialektiki in

Gabriel Kolbič: Vrtalec nafte (zgana glina)

logiki«. Pred Bernsteinom brani tezo, da je mišljenje po pravilih formalne logike le poseben primer dialektičnega mišljenja, tako kot je mišljenje samo poseben primer gibanja.

S tem seveda o knjigi nismo povedali kaj več. Osnovni problemi marksizma svoj čas niso bralce seznanjali samo z osnovnimi tezami dialektičnega materializma. Plehanov je bil izredno razgledan v sociologiji in filozofiji svojega časa.

V kolikor današnja »kritika« marksizma izraža iste tendence kot pred petdesetimi leti (subjektivni idealizem, nevero v možnost spoznavanja družbenega razvoja itd.) je drobna Plehanova knjižica še danes aktualna tudi kot polemično delo.

Polemika aktualnost Plehanovega dela pa nas opozarja tudi še na to, da se danes le premalo spopadamo s sodobno formuliranimi

negativnimi tendencami v družbenih vedah. Na vseh njenih posameznih področjih smo izpostavljeni vplivaju teorij, ki so izraz zagate starega sveta in ki so značilne za prehodna razdobja.

Lahko rečemo, da vzbuja sodobna zapadna filozofija vtis abstraktnega odseva razkrojnega procesa celotne duhovne usmerjenosti človeštva; da je za meščansko filozofijo našega časa značilno pomanjkanje kakršnega koli celotnega filozofskega sistema in da ta filozofija ni več enoten temelj vseh raziskavanj posamičnih znanosti.

Sociologi na zapadu dvomijo v sposobnost sodobne sociologije, da bi na mesto velikih meščanskih idej 18. stoletja lahko postavila novo človeško koncepcijo, ki bi politično vplivala in oblikovala. Nasprotje med družbo in individuum prinašajo v zgodovinske analize, po katerih je bilo 18. stoletje vek človeka, 19. stoletje in sodobnost pa sta vek množice. Trdijo, da človek in etična človeška misel izginjajo iz politične analize, ker ne obstajata več v življenju. Politika, kot praktična sociologija, vodi zgolj v organizatorično tehtanje sil.

V zgodovini si vse močneje utirja pot misel, da zgodovina ne more ugotovljati nobene zgodovinske družbene tendence, ker je njena naloga zgolj ta, da opiše posamezna zgodovinska dejstva. V pedagogiki in psihologiji negirajo sposobnost družbe, da bi vzgoji postavila vzgojni cilj. V etiki so vse glasnejše teorije, da izven posameznika in njegove odločitve ni nobenega kriterija za dobro in zlo.

NOVE IZDAJE NEMSKIH KLASIKOV

Značilno za nemško knjižno produkcijo pred prvo svetovno vojno in po njej je bilo, da so množično izdajali klasike v nešteti kritičnih in poljudnih izdajah. Sociološka preobrazba in obubožanje nekdanjih kupcev je po drugi svetovni vojni povzročila, da je postal odnos do knjižne dragocene prakse in ne več bi-bliografski. Zato prihaja na knjižni trg razmeroma malo novih kritičnih izdaj, pač pa se uveljavljajo skrajšane izdaje izbranih del v dveh do treh zvezkih. Založba Hanser je pravkar izdala Herdera v dveh zvezkih (1700 str.) na tankem finem papirju. Tudi kdor pozna Herdera, bo presenečen, saj pomeni skrbno izbrano in redigirano čtivo skoraj novo srečanje s tem mislecem, ki je imel s svojimi idejami velik vpliv na nacionalno prebujanje se meščanstvo in narode 18. stoletja. Z zgodnjim povzetkom vsega, kar nas danes še lahko zanima, in odstranitvijo nebitnega neposredno deluje na bralca vsestranstvo in dinamična sila pesnika in filozofa, da laže razume duhovni vpliv Herdera na njegovo dobo.

Zdi se, da se duhovno življenje meščanskega sveta vrača nazaj k jalovemu idealu Schellinga: »Samo tisti je prišel do dna samega sebe in je spoznal svojo globino življenja, ki je vse zapustil in je sam zapuščen od vseh...«

Zdi se, da borba proti tem in takšnim teorijam za marksista ne bo težka. Prav na kratko bi izhod iz meščanske zagate formuliral s Plehanovo mislijo: »Človeško bistvo je skupnost vseh družbenih odnosov.«

Obračun, ki ga je Plehanov pred petdesetimi leti napravil s sodobnimi teorijami, nam sicer pomaga pri današnjem idejnem boju, ne more pa ga zamenjati.

Bralec, ki zasleduje sodobne meščanske idejne tokove in jih primerja z marksistično filozofijo, pa čeprav le v obsegu drobnih Osnovnih problemov marksizma, bo spoznal, da je filozofija meščanskega razreda beg v svet, v katerem sem svoboden, ker je svobodna misel, filozofija delavskega razreda pa je orodje, s katerim se borimo za dejansko svobodo človeka v družbi.

Ze za to spoznanje pa je vredno, da preberemo to drobno in veliko delo.

Kulturne beležke

Konec jeseni bo v Beogradu odprta razstava angleške grafike, na kateri bo prikazanih 45 najboljših primerkov sodobnega grafičnega ustvarjanja angleških umetnikov. Med razstavljenimi deli bodo tudi grafike znamenitih angleških likovnikov Gordona Craiga in Sickereta. Novembra pa bo v umetniškem paviljonu na Mallem Kalemegdanu razstava sodobne belgijske grafike, na kateri bo razstavljenih 140 del.

»Sel zmage«, tako se imenuje novo kiparsko delo Marina Studina. Prav to delo je Studin dovršil maketo velikega spomenika, padlim borcem osvobodilne vojne, ki ga bodo do konca prihodnjega leta odkrili v umetniškem rojstnem kraju Donjih Kaštelih pri Splitu. Čeprav je bil Studin aktivni udeleženec narodno-osvobodilne vojne, je to prvi njegov spomenik padlim borcem, ki se ga je lotil. »Ze dolgo nosim v sebi idejo,« je dejal kipar, »o takem spomeniku, ki bi se razlikoval od že pomalem tipiziranih kiparskih del na to temo. Hotel sem, da bi s samo figuro simbolično prikazal goroko ljudstvo, ki je šlo v boj za svojo osvoboditev. Zato sem sklenil, da bo to figura konjenika v polnem galopu. Dokončni spomenik bo visok tri metre, figura pa bo stala na sami morski obali in od tod kraljevala nad okolico.«

Holandsko poslanstvo v Beogradu bo v sodelovanju z Muzejem uporabe umetnosti odprlo 3. oktobra v Beogradu razstavo holandskega komercialnega plakata, na kateri bo razstavljenih okrog 80 plakatov.

Novosadska Opera je nedavno uprizorila Donizettijevu opero »Don Pasquale«. Opera je doživela velikega uspeha in kritiki velik uspeh. Kritika poudarja, da je bila to uspešna premiera novosadske Opere, poudarja pa tudi, da Opera potrebuje stalni umetniški kader, predvsem soliste.

Shakespeareov »Othello« z Velikom Maričičem v naslovni vlogi bo prva predstava nekake gledališča sivega Zajca v novi sezoni, ki jo bodo začeli 1. oktobra. To bo hkrati prva izmed sedmih premier hrvatske Drame v novi sezoni.

Opera bo imela prvo premiero 26. oktobra, in sicer Mozartovega »Don Juana«.

Bogat repertoar bo imela tudi Italijanska Drama tega gledališča, ki je pripravila šest premier. Prvo iz-

JUTRI ZACETEK OPERNE SEZONE V LJUBLJANI

PREMIERA VERDIJEVE OPERE „PLES V MASKAH“

S »Plesom v maskah«, s štirimi premiero odpira ljubljanska Opera svojo deseto redno sezono po osvoboditvi, stopa na njen oder Verdijeva opera, ki je v Ljubljani sicer ni poznana, vendar je nekoliko manj pogosto na repertoarju, kakor njegova bolj priljubljena trojica: Rigolotto, Trubadur in Traviata. Po glasbeni tehtnosti in obliči melodioznih arij pa »Ples v maskah« nikakor ne zaostaja za temi tremi, saj ga zato v svetu veliko in z uspehom uprizarjajo. V naši Operi je bil »Ples« nekoli-ko redkeje na sporedu predvsem zaradi večje pevske zahtevnosti posameznih glavnih partij, zaradi česar je to opero težje res dobro zasesti.

»Ples v maskah« je Verdi ustvaril neposredno po razdobju prej imenovane trojice in torej pred »Mojo usodo«, »Don Carlosom« in »Aldo«. Prva uprizoritev »Plesa« je bila v Rimu 17. februarja 1859 in z njo je dosegel Verdi trijumfalen uspeh. Ni manj kot 36-krat je moral skladatelj pred zastor, opera pa je nato kmalu prešla vse italijanske odre, dve leti pozneje so jo že uprizorili v Parizu in Berlinu, nakar je naglo osvojila vse Evropo. Na odru slovenske Opere v Ljubljani so jo prvi uprizorili

leta 1897, zadnja uprizoritev pa je bila v začetku leta 1941.

Libreto za »Ples v maskah« je napisal libretist Antonio Somma, ki je vzel za osnovo dejanja nekoč zelo priljubljeno Scribovo dramo »Gustav III.«. Dejanje drame in s tem tudi opere obravnava politični moment umora švedskega kralja, ki ga je ubil najboljši prijatelj zaradi suma, da mu je zapeljal ženo. Zaradi tožav s cenzuro, ki jih je imel Verdi veliko-krat pri izbiri svojih opernih snovi (tako n. pr. tudi pri »Rigolotto«), pa sta libretist in komponist morala pronesiti dejanje v Ameriko, da bi nekoliko zabrisala spomin na resnično zgodbo. Tako nastopa v operi bostonski guverner grof Riccardo Warwick, švedskega grofa Ankarströma je zamenjal Riccardo tajnik Renato, med štirih ženo Amelijo in Riccardom se razvija ljubezenska čustva, ki ju pa oba obvladata, Riccardo pa podple otdok, s katerim pošilja Renata z Amelijo kot poslanika v Anglijo. Se preden pa dobi Renato podpisani otdok in s tem dokaz o ženini in prijateljevi nedolžnosti, pa se zaradi strahne suma o prijateljevi prevari Renato pridruži zarotnikom in na plesu, preoblečen v domina, zabode Riccarda v srce.

Nova uprizoritev »Plesa v maskah« v ljubljanski Operi ima zelo dobro solistično zasedbo. Pri premieri bodo peli: Riccarda Rudolf Franci k. g., Renata Samo Smerkolj, Amelijo Vanda Gerlovičeva, vedevalko Ulriko Elza Karločeva, paža Oskarja Sonja Hočevarjeva, mornarja Silvana Vladimir Dolničar, častnika Samuela in Toma Friderik Lupia in Zdravko Kovac, sodnika Slavko Strukelj in slugo Anton Prus. Glasbeno vodstvo uprizoritve ima dirigent Rado Simoniti, režiral je Edvard Rebolj, novo insecencijo je oskrbel ing. arh. Ernest Franz, načrte za kostume je izdelala Marija Kobijeva, zbor je nadziral Jože Hanc, balet pa Slavko Eričan. Pri posameznih predstavah bo v glavnih vlogah alternirali še drugi, predvsem kot Riccardo še Drago Čuden, v vlogi Amelije bo gostovala M. Skenderovičeva, Riccarda bo pel tudi Franc Langus, Ulriko Bogdana Stritarjeva, Oskarja Maruša Patkova, Samuela in Toma pa Tona Petrovič k. g. in Danilo Merlak.

Slikar Petar Lubarda, ki se je to dni vrnil v Beograd po enoletnem potovanju po Južni Ameriki in Franciji, bo kmalu privedel razstavo svojih najnovejših del z motivi iz teh krajev. Razen slik, ki so nastale v Sao Paulo, Rio de Janeiro in Parizu, bo umetnik razstavil v Beogradu tudi kompozicijo »Borba konjev«, za katero je dobil nagrado na mednarodnem biennialu upodabljajočih umetnikov v Sao Paulo.

Filmski režiser Marjan Vajda se poraja z nemškimi in avstrijskimi producenti o realizaciji njegovega scenarija »Dundo Maroje«. Pogajanja se bližajo h koncu in zdaj proučuje svojo možnost, da bi film že letos snemal v Dubrovniku. Film bi posnel hkrati v kolorju in cinemascopeu, režirala pa bi ga en tuj in en naš režiser.

Z razstave nemške povojne arhitekture v spodnjih prostorih Moderne galerije v Ljubljani

Bil je čas, ko so uživali kritiki v Franciji nezmerne oblasti. Občinstvo se je priklanjalo pred njihovimi otdoki; in malo je manjkalo, da jih ni imelo za višje od umetnikov, za nekakšne razumne umetnike: — (menda ti dve besedi nikakor nista bili združljivi). — Potlej so se neznansko razmnožili; preveč je bilo avgurov: to kvari obrt. Kadar je mnogo ljudi, ki trdijo vsak zase, da so edini varuhi edine resnice, jim je že težko verjeti; in nazadnje niti sami sebi ne verjamejo več. Prišla je malodušnost: čez noč so po francoski navadi prešli iz ene skrajnosti v drugo. Medtem ko so prej trdili, da vedo vse, so zdaj razglašali, da ne vedo nič. To je bila njihova častna zadeva in celo njihova nadutost. Renan je naučil te pomehkužene rodove, da je elegantno, ako ničesar ne trdiš, ne da bi brž nato zanikal ali vsaj podvomil v to. Bil je med tistimi, o katerih govori sv. Pavel, da pravijo zmerom da, da, potlej pa ne, ne. Vsi francoski izbranci so se navdušili za ta Credo dvoživke. Duhovna lenobnost in šibkost značaja sta tu prišli do svojega. Zdaj o kakem delu niso rekli več, da je dobro ali slabo, resnično ali napačno, bistroumno ali neumno. Govorili so: »Ze gre... Ni mogoče... Nič ne vem... Umi-jem si roke.« In če so igrali kak gnoj, niso rekli: »Lejte, to je gnoj.« Rekli so: »Gospod Sganarelle, izvolite spreminiti ta način govorenja. Naša filozofija ukazuje, da je treba govoriti o vsem z negotovostjo; iz tega razloga torej ne smete reči: »Lejte, to je gnoj«, ampak: »Zdi se mi... Meni se dozdeva, da je tole gnoj... Vendar ni gotovo, da je res. Ni izključeno, da je mojstrovina. In kdo ve, ali ni res?« Ni bilo več nevarnosti, da bi jih dolžili, češ da tiranizirajo umetnost. Nekdaj jih je Schiller oštel in pomolil tirančkom tiskan pod nos to, kar je brez ovinkov imenoval:

(Nadaljevanje in konec) ROMAIN ROLLAND

Jean Christophe v Parizu

Odlomek iz romana

DOLŽNOST SLUŽABNIKOV.

»Predvsem bodi čista hiša, v katero bo stopila kraljica. Pozor torej! Pometite sobe. Lejte, gospodje, za to ste tukaj.«

Toda brž ko se prikaže, urno pred vrata, strežaji! Naj se dekla ne šopiri v naslanjaču gospel!»

Toda današnjim je treba izkazati pravico. Niso več sedeli v naslanjač gospe. Zahteva je bila, naj bodo služabniki, pa so bili. — Toda bili so slabi služabniki: nič niso pometali; soba je bila blag. Namesto da bi jo pospravili in očedili, so prekrižali roke in prepuščali delo gospodarju, božanstvu dneva: — splošni volilni pravici.

Pravzaprav se je zadnje čase že kazalo od-porno gibanje proti anarhični popustljivosti dneva. Nekateri odločnejši duhovi so začeli — še dokaj slaboten — boj za javno zdravje; toda v okolju, v katerem je živel, Christophe tega ni videl. Sicer pa jih nihče ni poslušal ali pa so se norčevali iz njih. Kadar se je na redke čase kdaj zgodilo, da se je krepak umetnik odločno upri nezdravi nudnosti modne umetnosti, so avtorji pomnožno odgovarjali, da imajo prav, ker je občinstvo zadovoljno. S tem so zamašili usta ugovorom. Občinstvo je spregovorilo: najvišja postava umetnosti! Nikomur ni prišlo na um, da je možno izpodbijati pričevanje pokvarjenega občinstva na rovaš tistih, ki ga kvarijo, niti da je umetnik za to, da ukazuje občinstvu, ne pa občinstvo umetniku. Vera v Številu — v število gledalcev in v število dobičkov — je obvladovala umetniško misel te kupčijske demokracije. Za avtorji so tudi kritiki poslušno trdili, da je poglaviti namen umetniškega dela, da ugaja. Uspeh je zakon; in

če je uspeh trajen, se mu je treba prikloniti. Zatorej so si prizadevali, da bi uganili valovanje borze užikov, da bi znali brati v očeh kritike, kaj naj mislijo o delih. Tako so se gledali oboji; in so videli drug drugemu v očeh samo svojo lastno neodločnost. Vendar neustrašen kritik ni bil nikdar tako potreben, kakor tedaj. V anarhični republikli se vsemogočna moda le redko kdaj umakne, kakor v konservativni deželi; zmerom sili naprej; in v tem je nenehno tekmovalje krive duhovne prostosti, kateremu se skoraj nihče ne upa upirati. Množica je nezmožna, da bi se izrazila; v bistvu je ogorčena; toda nihče si ne upa povedati tega, kar čuti sam pri sebi. Če bi bili kritiki močni, če bi se upali biti močni, kakšna bi bila njihova oblast! Krepak kritik, (je mislil Christophe, ta mladi trinog), bi v nekaj letih lahko postal Napoleon splošnega okusa in bi lahko pometel v norišnico vse umetnostne boleznili. Toda vi nimate več Napoleona!... Prvič živijo vsi vaši kritiki v okuženem ozračju: saj »; tega niti več ne zavedajo. Potlej si ne upajo ziniti. Vsi se poznajo in tvorijo svojo družbo, torej si morajo prizanašati: nobeden ni neodvisen. Če bi hotel biti, bi se moral odpovedati družabnemu življenju, celó prijateljem. Kdo bi imel toliko poguma v dobi, ki je oslabela, ko najboljši dvomijo, da bi pravičnost prostodušne kritike otdelata neprijetnosti, ki bi jih utegnili povzročiti svojemu piscu? Kdo bi jih obsodil, naj iz dolžnosti naredijo pekel iz svojega življenja: naj se postavijo proti javnemu mnenju, naj se bojujejo proti javni zabotosti, naj razgalijo povprečnost zmagovalcev dneva, branijo neznanega umetnika, ki je sam in izdan zverinam, naj

uveljavijo kralje duha pri duhovih, ki so narejeni za uboganje? — Zgodilo se je, da je Christophe slišal kritike, ki so govorili zvečer pri krstni predstavi na gledališkem hodniku: »Kaj! Kako je to slabo! Kakšen polom!« In naslednji dan so v svojih poročilih govorili o mojstrovini, o novem Shakespeareu in o krillu genija, čigar sapa je zapihala nad glavami. »Vaši umetnosti ne primanjkuje nadarjenosti,« je dejal Christophe Sylvainu Kohnu, »pač pa značajnosti. Bolj ste potrebna velikega kritika, kakega Lessinga, kakega...« »Boileauja?« je porogljivo dejal Sylvain Kohn. »Morda zares bolj kakega Boileauja, kot pa deset genialnih umetnikov.« »Če bi imeli kakega Boileauja,« je rekel Sylvain Kohn, »bi ga nihče ne poslušal.« »Če bi ga ne poslušali, se pravi, da bi ne bil Boileau,« je odgovoril Christophe. »Zagotavljam vas, tisti dan, ko bi vam hotel izpovedati vaše resnice popolnoma gole, bi jih presneto slišali, kakor sem neroden; in prav lepo bi jih morali pogoltniti.« »Ubog! moj ljubček!« se je zarežal Sylvain Kohn. Bil je tako samozavesten in tako zadovoljen zaradi splošnega pomanjkanja volje, da se je Christophu, ko ga je pogledal, nenadoma zazdelo, da je tale človek stokrat bolj tuj v Franciji kot on sam. »To je nemogoče,« je rekel spet, kakor tisti večer, ko je malodušen stopil iz bulvarskega gledališča. »Nekaj drugega je.« »Pa kaj hočete še več?« je vprašal Kohn. Christophe je trdovratno ponavljal: »Francija.« »Francija, to smo mi,« je rekel Sylvain Kohn ter se izprsil. Christophe ga je za trenutek prodromo pogledal, potlej pa je zmajal z glavo ter povzel svojo pesem: »Nekaj drugega je.« »No prav, moj ljubček, kar iščite,« je dejal Sylvain Kohn ter se prigrčno nasmejal. Christophe naj kar išče. Dobro so jo skrili.

STRELOVOD praznuje letos 200-LETNICO

Ime enega njegovega izumitelja je splošno znano, drugega pa mnogi ne poznajo

Strelvod, napravo, ki odvrne iz črnih oblakov med nevihtu švigajoče strele v zemljo, da ne napravijo škode, pozna zdaj že sleherni človek. Vsi ljudje pa ne vedo, da praznuje strelvod letos 200-letnico, ki je hkrati jubilej njegovih dveh izumiteljev. Ime prvega, Benjamina Franklina, enega največjih ameriških znanstvenikov, je znano tudi šolarčkom.

Franklin se je ukvarjal z atmosferno elektriko sredi 18. stoletja in z naravoslovnimi sredstvi je prišel strel do živega. Njegov neznan konkurent v Evropi pa je bil češki duhovnik Prokop Diviš, živeč v južni Moravski. Obe ma se je posrečilo ukrotiti naravno silo.

Kmetje južnomoravske vasi Primatec so bili poleti 1754 zelo razburjeni. Nekega dne je namreč njihov župnik Prokop Diviš postavil na svojem vrhu čudno visoko ogrado. Njihovo razburjenje se je še povečalo, ko jim je župnik rekel, da hoče s tem ograjdem dokazati, da je v človeških močeh, zavarovati se pred učinkom strele in jo napraviti neškodljivo. Ljudje so kar stmeli, češ da hoče župnik kljubovati samemu bogu. Blisk in strela sta bila v očeh takratnih ljudi še zmeraj skrivnost, ki se je človek ne sme dotakniti.

Župnikovo ogrado so imenovali »vremenski stroj« in menili, da hoče župnik z njim vplivati na vreme. Zato ni bilo nič čudnega,

da je delil tudi Prokop Diviš uso do z večino izumiteljev, ko je leta 1760 pritisnila silna suša. Kmetje so bili namreč prepričani, da jim je poslala sušo zla sila za kazen. Letina je bila zelo slaba. Tega naj bi bil kriv župnikov vremen-

Benjamin Franklin

Muzej v podzemeljski železnici

Pariška občinska uprava namerava preurediti nekatera postajališča podzemeljske železnice v muzeje. Z vlakov pariške podzemeljske železnice se vozi vsak dan približno 3 milijone Parižanov in tujcev. Da bi jim razen vožnje nudili še kak užitek, bodo v velikih čakalnicah razstavili razne zgodovinske znamenitosti, slike in kipe. Na postajališču Opera so že priredili v avgustu razstavo reprodukcij del nekaterih modernih slikarjev, med njimi Utrilla, Braquea in Matissa. Razstavljeno so bili tudi Rodinovi kipi, Napoleonova oporoka in faksimile zadnjega pisma Ludvika XVI. V septembru je prevzelo režijo francosko mornariško ministarstvo in seznanilo Parižane z življenjem na morju in v njem. V oktobru bodo priredili podobno razstavo še na enem izmed postajališč podzemeljske železnice, prihodnje leto pa še na tretjem.

MALEJ LEKSIKON

VPRASANJA:

Ali na soncu grmi?

Kako postane človek utrujen?

ODGOVORI:

Na vprašanje, ali lahko silimo grmenje na Soncu, je odgovorila mlada znanost, radioastronomija. Odgovor je trditeljen. Grmenje je pojav sprostitve. Na Zemlji vidimo najprej blisk, potem pa zaslišimo grom. Glavni pogoj, da silimo grom, je zrak kot nosilec zvočnih valov. Zato ne moremo neposredno silšati grmenja na Soncu, kakor ga silšimo na Zemlji. Grmi pa tudi na Soncu. Prvi je to silšal leta 1842 italijanski astronom v Ameriki, ki se je ukvarjal s proučevanjem atmosferskih motenj in radijskih sprejemnikov. Ugotovil je, da prihajajo motnje od Sonca. Takrat pa se za to odkritje nihče ni dosti zmenil. Šele v drugi svetovni vojni so opazili, da radarski aparati včasih zaradi atmosferskih motenj odpovedo. Neki angleški znanstvenik, raziskovalec v radarskem znanstvenem središču, je ugotovil, da nastanejo motnje v radarskih postajah zmeraj, kadar se pomikajo čez sredino Sonca pege. Nadaljnje raziskave so pokazale, da gre za radijsko izžarjevanje Sonca (prvo izžarjevanje na področju kratkih valov centimetrske, drugo pa na področju valov metrske dolžine). Radioastronomi so prišli do sklepa, da so vzroki tega izžarjevanja električne narave in da ustrezajo pojavu, podobnemu grmenju na Zemlji.

Če hočemo razdražiti eno ali več živčnih vlaken, mora imeti predmet draženja najprej določeno minimalno jakost. Če bi dražilo silo stopnjevali, bi se reakcija živcev ozroma krčenje mišic (če je živčno vlakno vezano na mišičevje) ne povečala, marveč bi ostala enaka, kakor če deluje prvotno minimalno draženje. Dražljaj se širi skozi živce na podlagi »eksplozije« ali »sprostitve«. Razumljivo je, da tisti deli živcev, ki jih je šele določena »eksplozija«, nekaj časa ne morejo povzročati podobnih »eksplozij«. Čas ko živca ne moremo razdražiti, se imenuje refraktorsko obdobje in je lahko absolutno (ko z nobenim draženjem ne moremo povzročiti dražljaja), ali relativno (ko je živce sicer razdražili, samo da je potrebno večje minimalno draženje, kar zaradi po- vržnje »eksplozije« razdražljivost zmanjša). Tako nastane utrujenost — nerazdražljivost živcev.

Pogorje Karakorum so raziskali

Nemško-avstrijska alpinistična odprava se je vrnila v München

Zagoreli in zelo shušajani so se nedavno vrnil v München pet članov nemško-avstrijske alpinistične odprave na pogorje Karakorum v Himalaji. Odpravo je vodil znani alpinist Matija Rebitsch iz Innsbrucka. Vrnila se je po petih mesecih, raziskala je pogorje Batura in zahodnem Karakorumu, eno najbolj divjih in najmanj raziskanih pogorij sveta. Njeni člani so preplezali na 7300 metrov visoki vrh, ki še nima imena.

Aparat za zbiranje fižola

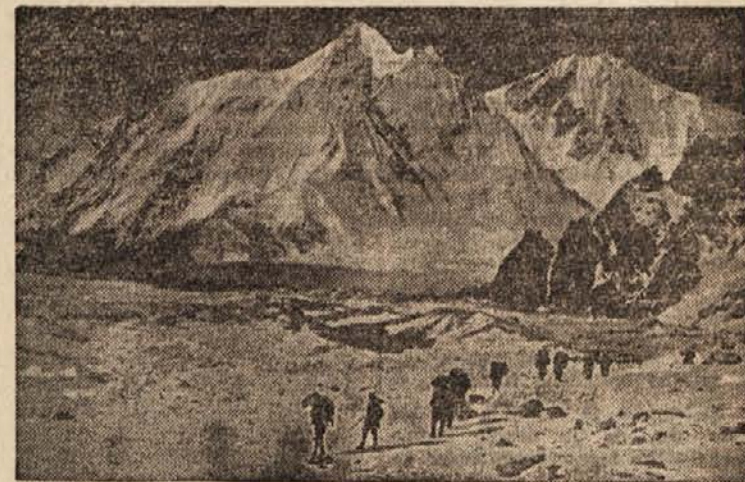
Na angleški razstavi živil je bil razstavljen tudi elektronski separator, ki sortira predmete po njihovi barvi. Aparat je ves čas deloval. Njegovi konstruktorji so pomešali mnogo črvihih zrn fižola rdeče in rumene barve z običajnimi belimi zrn, da bi lahko obiskovalci nazorneje videli, kako aparat deluje in kako izloča črna in rumena fižol iz belega. Nacelo, po katerem novi stroj za sortiranje deluje, sloni na fotoelektrični celici. Celica »vidi«, potem pa z električno napravo za sortiranje izloča predmete različne barve. Razstavljeni modelj imajo najnovejše elektronske instrumente, ki zagotavljajo izredno natančno sortiranje.

Novi stroji za sortiranje graha, fižola, kave itd. izločijo po 50 kg zrn na uro. Brzina njihovega dela pa je odvisna od velikosti in oblike predmetov. Stroj sortira zrna in plodove različne velikosti od razpolovljenih zrn graha do očiščenih orehov in mandeljnov.

Odprava je štela 13 članov in izmed njih se inž. Karel Heckler ni vrnil. Heckler je 26. julija strmoglavil v deročo reko Hunza, ko je stopil med potjo na kamen in spodrsnil. Vodja petčlanske znanstvene skupine dr. Pillwizer je rekel, da je storil Heckler pri raziskovanju in merjenju pogorja

Njegova zasluga je predvsem, da je odprava posnela kartografsko doslej povsem neznano področje in izdelala zemljevid v merilu 1:100.000.

Vodja odprave je rekel, da bo raziskano pogorje v sporazumu s pakistansko vlado najbrž dobilo ime »Pogorje Karla Hecklerja«. V

Pogorje Karakorum

več, kakor so mogli od njega pričakovati, in da je plezal več in bolj naporno kakor alpinisti, čeprav se odprave ni udeležil kot alpinist, marveč kot znanstvenik.

Francozi radi pijejo

Iz neke francoske statistike posnemamo, da plačajo Francozi letno za razne pijače 500 milijard frankov. Pri tem pa ni všteta vodnarina. Za vino plačajo na leto 340 milijard, za pivo 25, za mošt 24, za aperitive in likerje pa 100 milijard. Stroški za pijače znašajo 7,3 % narodnega dohodka, en odstotek več kakor da država za zdravstvo, ali dve tretjini zneska, ki ga je dala Francija letos za obnovo in javna dela. Alkoholne pijače pa povzročijo vsako leto državi in občinam 150 milijard frankov stroškov za bolnišnice, bolniško in socialno zavarovanje ter za poslovanje sodišč.

Roparski napad v Londonu

Najživahnější poslovni okraj Londona je bil ondan pozorišče razburjivega roparskega napada. Motorizirana roparska tolpa se je polastila dveh zabojev zlata v vrednosti 46.000 funsterlingov. Zlato so hoteli z letalom odpeljati v Amsterdam. Navotvorjeno je bilo na tovorni avto Rotschildove banke. Neki uradnik je hotel zapreti zadnja vrata avtomobila, ko je nenadoma pridrel od nasprotne strani težak špedicijški avto. Soffer je naglo zavrl in zavozil v zadnjo steno bančnega avtomobila. Tam stoječi uradnik se je komaj rešil.

V naslednjem trenutku so roparji planili iz špedicijškega avtomobila, pograbili oba zaboja z zlatom, skočili nazaj in izginili. V bližini je stal drugi avto, v katerem so bili za vsak primer pripravljene njihovi pajdaši. Policija je roparje vso noč zasledovala, toda zaman. Našla je samo njihov kamion. Na podlagi prstnih odtisov bodo skušali detektivni drzne roparje izslediti.

KRATKO IN JEDRNATO

Victor Augagneur je bil zdravnik. Ko je postal župan Lyonsa, guverner Madagaskarja in naposled francoski mornariški minister, je svojo zdravniško prakso seveda opustil. Nekega dne je srečal v Lyonu eno svojih bivših pacientk. Bila je zelo bogata, pa tudi zelo skopa. »O, gospod doktor,« je vzkliknila, »ne morem vam povedati, kako slabo se počutim.« In začela mu je naštevati, kaj vse jo boli.

Bilo je hladno in lilo je kakor iz škafa. Povrhu je bil Augagneur še tako prehlajen, da so mu solze kar zalivale oči. Srečanje mu je bilo zelo neprijetno.

»Kaj neki mi je, gospod doktor?« je vprašala bogata dama.

»To bomo takoj videli,« je zagodrnjal Augagneur. »Slecite se, prosim!«

In konzultacija je bila takoj končana.

»Ali res misliš, da je treba špagete takole jesti?«

Že 12.000 km je prehodil

Prihodnje leto pa namerava iti peš iz Osla na Japonsko

Ondan se je zglasil v našem uredništvu Roger Zehnaoker, ki je prehodil po raznih deželah že 12.000 km. Pripravoval nam je, kdaj in zakaj je odinil na pot in kod je že hodil. Iz Ljubljane so ga napotili naprej po Jugoslaviji — v Zagreb, Beograd, Sarajevu in Split, potlej pa jo namerava mahnuti v Italijo. Za prihodnje leto ima v načrtu pot iz Osla do Japonske.

»Ko sem 13. novembra 1953 v Francoskem Maroku v neki ilustraciji brale« je pripravoval ta popotnik, »da nadušljiv človek v neki podzemeljski jami v Nemčiji ozdravi, sem sklenil napotiti se tja. Naduho imam namreč že iz mladih let. Toda kako priti v Nemčijo, ko pa nisem imel denarja? In mahnil sem jo peš. Tu in tam sem si med potjo pomagal tako, da sem na cesti ustavljal avto in prosil, naj me lastnik ali šofer vzame s seboj, da bi si med vožnjo nekoliko odpočil.

Na pot sem odinil 13. novembra 1953 prei: Španskega Maroka do Ceute, naprej pa z ladjo do Algecirasa v Španiji. Španijo sem prehodil prek Seville, Madrida in Barcelone. Na francosko mejo sem prispel 1. decembra. V Španiji sem zaslužil nekaj denarja s pomivanjem posode v hotelu in s prodajo častikov. Tudi v Franciji sem si pomagal tako, da sem ustavljal na cesti avtomobile. Iz Pariza me je neki avtomobilist odpeljal do morske obale.

ski stroj. Zarotili so se proti župniku, vdrli v njegov vrt, razbili strelovod in se obrnili na višjo oblast s prošnjo, naj župnika kaznuje, češ da je zakrivil slabo letino.

In za takratne čase je bilo značilno, da so kmetje dosegli uspeh. Oblasiti so župniku prepovedale znova postaviti strelovod. Divišovo ime je bilo kmalu pozabljeno. Diviš je bil izobražen mož. V Salzburgu je napravil doktorat iz teologije, na univerzi v Olo-muciu pa iz filozofije. Vse svoje življenje je posvetil naravoslovju, predvsem fiziki, zapopadeni takrat v študiju filozofije. Kakor Franklina, je tudi njega napotilo znanstveno delo na področju elektrike na misel, da bi električni tok uporabil v zdravstvene namene.

Zgodovinarji poročajo, da je dosegel Diviš s poskusi na zdravstvenem področju praktične uspehe, da je »več svojih bolnikov ozdravil tako, da se jih je dotaknil z električno kroglo«. Zdravljenje s statično elektriko, ki se je imenovala po analognih Franklinovih poskusih »frankliniziranje«, bi lahko torej imenovali tudi »divišviniziranje«, če bi bili Diviševi uspehi postali enako splošno znani. Glavna njegova zasluga pa je v tem, da je bil dovolj pogumen, da je delal praktične poskuse v času, ko je bilo sleherni znanstveno delo nezasišano. Bilo je nezasišano, da je mimogrede izumil tudi aparat, ki je po hidravlični poti samostojno črpal vodo iz 10 m globoke vodnjaka. Kakor Benjamin Franklin, tako je tudi Prokop Diviš rešil nešteto ljudi, da jih ni ubila strela.

Tudi mrčes ima svojo kliniko

»Bolnike« prinašajo v to čudno ustanovo pismonoš

Bolna glista ima na razpolago samo en prostor na svetu, kjer diagnosticirajo njeno bolezen: na mrčesni kliniki v Berkeleyu pri San Franciscu. Na to kliniko prinašajo »bolnike« pismonoše. Polože jih na hladilnik in ko zdravnik ugotove, kaj jim je, store vse, kar je v njihovih močeh, da bi iztrebili vso »bolnikovo« družino.

Mrčesna klinika je priključena na univerzi v Kaliforniji. Vsako leto dobi nad 500 bolnih in mrtvih žuželk in raznih vrst mrčesa iz vsega sveta, v steklenicah, aspirinskih škaticah, pisemskih ovtikih, itd. Vsak pošiljki je priložena prošnja naj na kliniki ugotove, kaj je z bolnim mrčesom ali zakaj je poginil. Zakaj hočejo ljudje vedeti, kaj je glistam, muham, gosenicam in drugemu mrčesu? V mnogih primerih zato, ker bi radi »bolnike« ozdravili. Mrtvim gosenicam iz Japonske je navadno priložena prošnja, naj na kliniki ugotove, zakaj so poginile, da bi potem zajezili epidemijo med sviloprejkami. Iz istega razloga bi radi čebelarji vedeli, kako bi mogli rešiti roj, ki ga je nenadoma napadla neznaná bolezen.

OKREPČEVALNICA ZA MRČES

Na svetu so pa tudi ljudje, ki hočejo škodljiv mrčes zdraviti. Laboratoriji, ki preizkušajo mrčesni prašek, ne žele, da bi njihov za poskuse določen mrčes podlegel običajnim mrčesnim boleznim, dokler znanstveniki ne preizkusijo na njem učinka novih praškov. Ponekod imajo celo okrepčevalnice za mrčes. To so podjetja, ki goje na milijone raznih vrst mrčesa in ga prodajajo. Kupujejo ga vrtnarji, da jim pomaga pokončavati drevesne uši in druge sadne škodljivce. In ljudje, ki goje koristen mrčes, pazijo nanj, da ostane zdrav. Navadno pa so »bolniki«, ki jih dobiva ta čudna klinika, škodljivi. Če poginejo od mrčesne bolezni, ki je izbruhnila naravno, so znanstveniki zainteresirani na tem, da pomagajo naravi pri umetnem razmnoževanju in po možnosti razmnožijo epidemijo med mrčesom.

Na tej možnosti je najbolj zainteresiran ustanovitelj in upravnik mrčesne klinike dr. Edward Steinhau. Njegov ded se je sredi minulega stoletja iselil iz Nemčije v Ameriko. »Komaj nekaj let je tega, ko se nihče ni zmenil za to, kakšne naslednje bolezni razsajajo med mrčesom,« pravi dr. Steinhau. »Najprej moramo dognati, katere vrste organizmi pokončavajo škodljiv mrčes, Ugotovili smo že, da gre za isto vrsto organizmov, ki prinašajo smrt tudi ljudem: bakterije in virusi. In odkrili smo že več sto mrčesnih bacilov.

Na srečo za mrčes smrtno nevarni bacili človeku ne škodujejo. Tako lahko delamo poskuse na področju, kjer je poginilo na milijone gosenic, pa se ne bo človeku nič zgodilo. To omogoča, da delamo poskuse z novo obliko pokončavanja mrčesa: iztrebljanje škodljivcev z umetnim širjenjem epidemij.

METANJE VIRUSOV IZ LETAL

Prvi tak poskus je dosegel popoln uspeh, Steinhau in njegov pomočnik dr. Thompson, sta izbrala za svoje prve poskuse neko gosenico, ki dela veliko škodo na poljih, ker žre za živino važno deteljo. Odkrila sta virus, ki v petih dneh pokonča to gosenico. Najprej sta trosila virus z roko po polju, pozneje pa

iz letala. Uspeh je bil presenetljiv. Kalifornijski farmarji so takoj segli po tem učinkovitem sredstvu. Virus hitro pokonča škodljive gosenice. Treba je samo pobratiti mrtve gosenice, dobiti iz njih virusni ekstrakt in ga razredčiti v vodi. Uporaben je več let.

Steinhau in Thompson sta delala poskuse tudi z mnogimi drugimi bacili, ki uničujejo rastlinske škodljivce. Morala pa sta preiskati mnogo bolnih in mrtvih škodljivcev. Za takšne poskuse pa je mrčesna klinika v Berkeleyu najprimernejša. Steinhau ima v električnih hladilnikih vse polno »bolnikov« iz vsega sveta. Med njimi je neka muha iz Italije, ki je napravila na sadnem drevju veliko škodo, dalje molji iz Burme, kobilice iz Egipta itd.

CIGANI so ostali tokrat brez kralja

Izvoliti so hoteli sestro umrlega kralja, pa so jo oblasti aretirale, češ da je kradla

Cigani z medvedom

V severnoitalijanski vasi Carpi so se nedavno zbrali delegati ciganskih plemen iz vseh evropskih dežel, da bi izvolili novega kralja. Cigani imajo namreč svojega kralja, ki ga volijo in ki se mu kolikor toliko tudi pokore. Gre jim pa bolj za ime, kakor za vladanje, saj so razkropljeni po vsem svetu tako, da jim je vladati praktično nemogoče. Zborovanja pa je bilo kaj hitro konec. Tokrat so imeli smolo. Oblasti so namreč obtožile tatvine draguljev v bližini Carpija 60-letno sestro leta 1937 umrlega ciganskega kralja Irgal. Tako so volitve proti volji delegatov odpadle.

Po smrti Irgalinega sina je bila princesa Eva Truzzi kot regentka poglavar Ciganov. Po stari tradiciji volijo Cigani no-

vega kralja ob grobu umrlega. Zato sta prišla princesa in njen dvor nedavno v Modeno. V njenem dvornem spremstvu je tudi 17-letna vedeževalka Carolina Torre. Nenadoma pa se je pojavila policija in aretirala Carolino Torre, češ da je v neki plemiški hiši ukradla za milijon lir draguljev in nakita. V plemiški družini je prerokovala njenim članom bodočnost. Po stari ciganski navadi je pri tem segla po dragocenem nakitu.

»Vladajočo« cigansko princeso so seveda aretirali. Carolino Torre pa so začasno izpustili, ker ima štiri mesece starega otroka. Da bi se ognili večjim težavam, so delegati zborovanje razpustili. Hočeš nočeš so morali odgoditi tudi volitve in kronanje novega kralja.

SPORT IN TELESNA VZGOJA

OPAŽANJA Z MEDNARODNEGA ATLETSKEGA DVOBOJA V SARAJEVU

Stari niso v formi - mladi pa brez izkušenj

Poslednji nastop naše atletske reprezentance v letošnjem letu ni bil uspešen, Norveški atleti so slavili v Sarajevu preprosto zmago. Povračilo za laniški poraz v Oslu jim je malone v celoti uspelo. S tem je bilo urejeno sporno vprašanje glede razvrstitve obeh reprezentanc na evropski lestvici najboljših, Norvežani so na lestvici za l. 1954 pred našimi atleti.

negu procesa. Stari in stalni reprezentanti, ki so bili stober moštva, niso več v formi, mladi, ki so prevzeli njih mesta v reprezentanci, pa se še niso dočela razviti in tudi nimajo potrebnih izkušenj in tehnične rutine.

NESOLIDNE PRIPRAVE

Omejitvi je treba tudi priprave pred tekmovaljem v Sarajevu — ne z namenom, da bi našli nov vzrok poraza, pač pa, da bi povedali nekaj o naši napačni praksi. Atletska zveza je, kakor nekateri druge zveze, sklenila, da se bodo reprezentanti pripravljali na mednarodna tekmovalja po svojih klubih. Takšne priprave pa

so se izkazale kot nezadostne in nesolidne. Manjkalo je nadzorstvo strokovnih trenerjev. Kondicija ni bila zadovoljiva, glede taktike pa so zagrešili nekaj velikih napak. Kapetan beogradske reprezentance je na primer forsiral Jovanovića, pa tudi ostale beogradske tekmovalce v dvoboju z Oslom, tako da so teči občutili posledice teden dni pozneje v uradnem dvoboju. Vipotnik je imel dva dni pred dvobojem v Sarajevu sila naporen tok v Celju. Stafete očitno niso bile uvožbane itd.

Vse to je vnovič pokazalo, da imajo velike prednosti skupne priprave pred pripravami v klubih.

B. Solaja

V PETEK IN SOBOTO PRVENSTVO FLRJ V ATLETIKI

Kdo bo moštveni prvak

Rivalstvo med Partizanom in Crveno zvezdo pa tudi med ostalimi klubi je vzhujalo veliko zanimanje med ljubitelji atletike. Zato nestransko pričakuje finale moštvenega prvenstva Jugoslavije.

Finalisti so znani: Crvena zvezda, Partizan, Spartak iz vzhodne skupine ter Kladivar, Mladost in Dinamo iz zahodne. Sedmi udeležencec bo »Ljubljana« kot najboljšo plasirano ekipa II. lige. Omenjenih sedem moštvo bo nastopilo 1. in 2. okt. v Zagrebu. Program bo olimpijski, izvenstveni steopie chase in maratonski tek. Sele po finalu bomo poznali vrstni red šestih najboljših klubov v Jugoslaviji. Glede ostalih moštvo je plasman že znan, ker so se zanje tekmovalja zaključila po tretjem kolu.

V dosedanjih finalnih tekmovaljih je dosegel Partizan največ uspehov. Od 1947 pa do 1952 je šestkrat zaporedoma osvojil moštveno prvenstvo Jugoslavije. Lani je to tradicijo prekinila Crvena zvezda.

Tudi tokrat se bosta za prvo mesto borila Partizan in Crvena zvezda. Po kvaliteti moštvo sodi, do tretje mesto najbrž zasede Kladivar. Ostala moštva so precej izenačena, vendar ima največ možnosti glede zasedbe četrtega mesta Mladost.

Tudi tokrat se bosta za prvo mesto borila Partizan in Crvena zvezda. Po kvaliteti moštvo sodi, do tretje mesto najbrž zasede Kladivar. Ostala moštva so precej izenačena, vendar ima največ možnosti glede zasedbe četrtega mesta Mladost.

Splitski »Jadrana« absolutni prvak v plavanju in waterpolu

Split, 29. sept. (Tanjug). S sinočnjim zmago nad zagrebško Mladostjo je splitski »Jadrana« postal ne samo državni prvak v waterpolu, temveč absolutni državni prvak v vseh plavalnih disciplinah in kategorijah članov, mladincev, pionirjev in rezervnih waterpolo moštvo, kar je edinstven primer v zgodovini našega plavalnega športa.

Rudar : Proletarec 2:0 (0:0)

Trbovlje, 29. sept. V prvenstveni tekmi slovenske nogometne lige sta se danes pomerili moštvi domačega Rudarja in Proletarca iz Zagorja. — Igra je bila zanimiva čela v drugem polčasu, v katerem je bil Rudar v popolni premoči in dosegel zaslužen zmago.

Nogometno društvo Bled je odigralo prijateljsko nogometno tekmo z reprezentanco gostincev Slovenije. Po boljši igri je zmagoval domače moštvo z rezultatom 5:3.

Nova pot na Triglav

Marljivo planinsko društvo Gorje pri Bledu je nadelalo in markiralo novo varianto od doma »Planike« na vrh Triglava. Pot je brez nevarnosti in primerna za vse planince, ker je zelo dobro zavarovana, saj so v ta namen porabili nad 100 klinov in 150 kg železne vrvi. Višina razlika od vstopa v steno do vrha znaša cca. 150-180 m.

Od doma »Planike« zaviješ namesto na staro pot, levo proti melišču, odkoder vstop že opaziš. Od vstopa je pot 70 m zelo dobro zavarovana. Nato vodi čez sedlo in Bovško Skrbino proti desni strani na vrh. Čas vzpona je slaba uro, sestopa do kočje pa 40 min. Pot se v sredini priključi na steno, ki pelje od Dolca na sedlo. Je dobro markirana, na nevarnih mestih pa ima vsakega skalne oprijeme. Kot eden prvih obiskovalcev Triglava po tej poti je toplo priporočam. Ulčar

Smučarji Trbovelj imajo svojo organizacijo

Trbovlje, 29. sept. V trboveljskem revirju je lepo številno smučarjev in ljubiteljev zimskega športa, ki so jim v zadnjih letih pridružio nove in nove vrste mladine. Smučišča na Kumu in Mrzlici ter Partizanskem vrhu, kjer so planinske postojanke, dajejo vselj tečajem mladim smučarjem in ljubiteljem zimskih športnikov priložnost za najširši razmah smučarstva. Podoba je, da je zanimanje za smučarstvo doseglo že tolikšen razmah, da bi bilo zares škoda, če bi mu ne dali ustrezne organizacije in pogojev za smotrno rast in razvoj.

V ta namen so se pretekli petek tudi zbrali številni smučarji in ustanovili Smučarsko društvo Trbovlje. Več sto članov in članic osrednjega društva bo poslej gojilo priljubljeno zimsko športno panogo v organizirani obliki. Prav posebno pozornost bo društvu posvetilo mladini in smučarskim naraščanju, ter bo za to zimo dalo pobudo za organizirano smučarska mladinska tekmovalja po vseh šolah.

K tradicionalnim smučarskim prireditvam bodo že v tej zimski sezoni priključili vrsto novih prireditev, ki bodo gotovo privabile na tekmovalje smučarske prvake iz vse Slovenije. Na Mrzlici bo veleslalom in še nekatera manjša tekmovalja. Na Partizanski vrh (85 Planina) bodo organizirali množični smučarski partijski pohod. Glavne prireditve in tekmovalja pa bodo na Kumu, kjer je 50-metrski skakalnica, njej pa se bo že to zimo pridružio smučarska žičnica na obojnem pobočju pod vrhom Kuma. Tu bo tradicionalni Ocepkov smuk, nekaj skakalnih tekem ter kot največja prireditev smučarske prvenstveno šaherske smučarske podzveze.

Novo smučarsko društvo namerava že letos tudi obnoviti organiziran drsalni šport, ki ima v Zasavju lepo število ljubiteljev.

ŠAH

Naši igralci za dopisni šah na svetovnem prvenstvu

Beograd, 29. sept. (Tanjug). Mednarodna šahovska organizacija za dopisni šah je organizirala ekipno svetovno prvenstvo, na katerem bo nastopila tudi naša ekipa, v kateri bodo naslednji dopisni šahisti: Trajković, Maričić, Jovčić, Letić, Timet, Reseli in Marek.

Polfinalno tekmovalje se bo začelo konec letošnjega leta.

Žensko prvenstvo Jugoslavije

Beograd, 29. sept. (Tanjug). Osmi ženski šahovski šampionat bo v Oslu od 3. do 19. oktobra. Nastopile bodo šahistke: Lazarević, Nagy, Andrić, Timosejeva, Cirović, Timet, Delak, Bertok, Osterec, Korban, Damjanov, Vuković in Kazakova. Ker lanska prvakinja Nedeljčevićeva ne bo sodelovala, bo glavni favorit Lazarovičeva, ki je na evropskem turnirju osvojila naslov mednarodnega ženskega mojstra.

Z. Barišić

NENADEN, TODA ZASLUZEN USPEH

Uspeh norveške reprezentance ni slučajen. Morda je nepričakovan po porazu v Oslu, vendar pa dočela zaslužen uspeh. Norvežani so zares občutno napredovali in imajo zdaj mlado, izenačeno in zelo solidno moštvo, v katerem so odlikujeta dosedanja svetovni prvak v metu kladiva Strandli in evropski as v teku na srednjih progah Bojsen, ki ga za ljubitelja atletike v Sarajevu niso videli.

Napredek Strandlijevega moštva ponazarjata med drugim naslednja dva momenta. Leta 1953 so bili naši sprinterji veliko boljši od Norvežanov in so si v Oslu priborili dvojno zmago na vseh progah, vtem ko je moral naš rekorder Jovanović v Sarajevu priznati prednost izvrstnemu Marstemu v teku na 100 in 200 m. Danielsen je bil lani v Oslu zadnji, ker kopja ni vrzel dlje kot 60 m, v tej sezoni pa je večkrat zaporedoma vrzel kopje nad 70 m. V Sarajevu je bil zanesljivo prvi z zamkovo 68,72 m.

IZMENJAVA RODOV

Ostale vzroke moramo iskati v našem moštvu. Bitka za veljavo z Norvežani je prišla v neprimernem času, vendar ne zato, ker v Sarajevu niso branili naših barv Loli in Kazakovi reprezentanti. Naša reprezentanca je prikrajšana sprito neogib-

PRVI DAN TENIŠKEGA DVOBOJA V MARIBORU

Jugoslavija : Izrael 2:0

Maribor, 29. sept. — Ker je ves dopoldan deževalo in so bila igrišča zaradi tega v zelo slabem stanju, je bilo popoldan mogoče izvesti le prvi igri posameznikov v dvoboju Izrael — Jugoslavija, medtem ko se bo med-

se bodo v igri parov pomerili Petrović in Legenstein ter Weiss in Davidman. V preostalih igrah posameznikov, ki bosta prav tako jutri, pa bodo nastopili Koretić proti Weissu, nato pa Jagec proti Davidmanu.

Izraelska reprezentanta Weiss (prvi na levi) in Davidman (drugi od desne) v družbi naših igralcev Panajotovića (drugi na levi) in Petrovića (tretji od desne) pred srečanjem v Izraelu

narodni turnir za VI. odprto prvenstvo Maribora pričel šele jutri.

V prvi igri sta nastopila Jugoslovanci Jagec in izraelski reprezentant Weiss. Jagec je prvi nastopil v državni članski reprezentanci in je zapanje zveznega kapetana Palade dočela izpolnil. Premagal je svojega nasprotnika 6:2, 6:3, pri čemer je imel vse čase pobudo v svojih rokah.

Druga igra, v kateri sta se setala prvaka obeh držav Petrović in Davidman, je bila živahnejša. Mladi izraelski igralec, ki igra v levo roko, se je odlikoval z močnimi servisi in »forhandi«. Vse to pa Petrović ni mnogo oviralo in je slavil zanesljivo zmago v razmerju 6:2, 6:2.

Tako vodi Jugoslavija po prvem dnevu dvoboja z Izraelom 2:0. Jutri se bo dvoboj končal. Najprej

VESTI IN DOGODKI

Tri zmage naših kegljačev nad nemškimi

Ljubljana, 29. sept. Sinoči so imeli kegljači »Ljubljane« v gostih moštvo Vierenheim iz Zah. Nemčije in v prijateljskem srečanju zmagali z 237:227 keglji. Najboljši rezultat srečanja je postavil tekmovalce gostov Jung z rezultatom 409, medtem ko je bil pri domačinih najboljši Mlakar s 387. Čeprav so se gostje predstavili kot solidno moštvo, je to že njihov tretji poraz v Sloveniji, saj so na tekmah na jesenskih in Kranju prav tako prepričljivo zmagali domačini.

Izbirno tekmovalje dvigalcev uteži

V soboto ob 20 bodo v Ljubljani nastopili najboljši dvigalci uteži iz vse države. V stekleni dvorani v Pražakovi ulici bo zadnje izbino tekmovalje naših kandidantov za udeležbo na svetovnem prvenstvu, ki bo meseca oktobra na Dunaju. Poleg tekmovalcev Malec in Karalica iz Sarajeva, Vidakovića iz Beograda, Rušića in Čika iz Vojvodine, bodo nastopili tudi Rozman, Dolenc, Trček, Petić in Lazar iz Ljubljane. Medtem ko je Rozman na republiškem prvenstvu z novim državnim rekordom 325 kg v olimpijskem triatlonu že dobil »Vizo« za Dunaj, pa bodo ostali tekmovalci skušali dobiti le-to na tekmovalju v soboto.

Novi hrvatski prvaki v namiznem tenisu

Split, 28. sept. — Na letošnjem prvenstvu Hrvatske v namiznem tenisu je med člani prepričljivo zmagal Zarko Dolinar, ki je v finalu premagal Vogrinca. V igri dvojic (člani) sta zmagala Uzoirnac — Vogrinac, dvojica Dolinar — Barlović pa je bila druga. Med članicami je zmagala Nikolićeva pred Urekovo. Ti dve igralki sta zmagali tudi v igri dvojic. Med mladinci je zmagal Dimitrijević (Opatija), med pionirji Jazović (Opatija), med mladinkami Panjotovičeva (Opatija), med pionirkami pa Lukasova (Dugi rat).

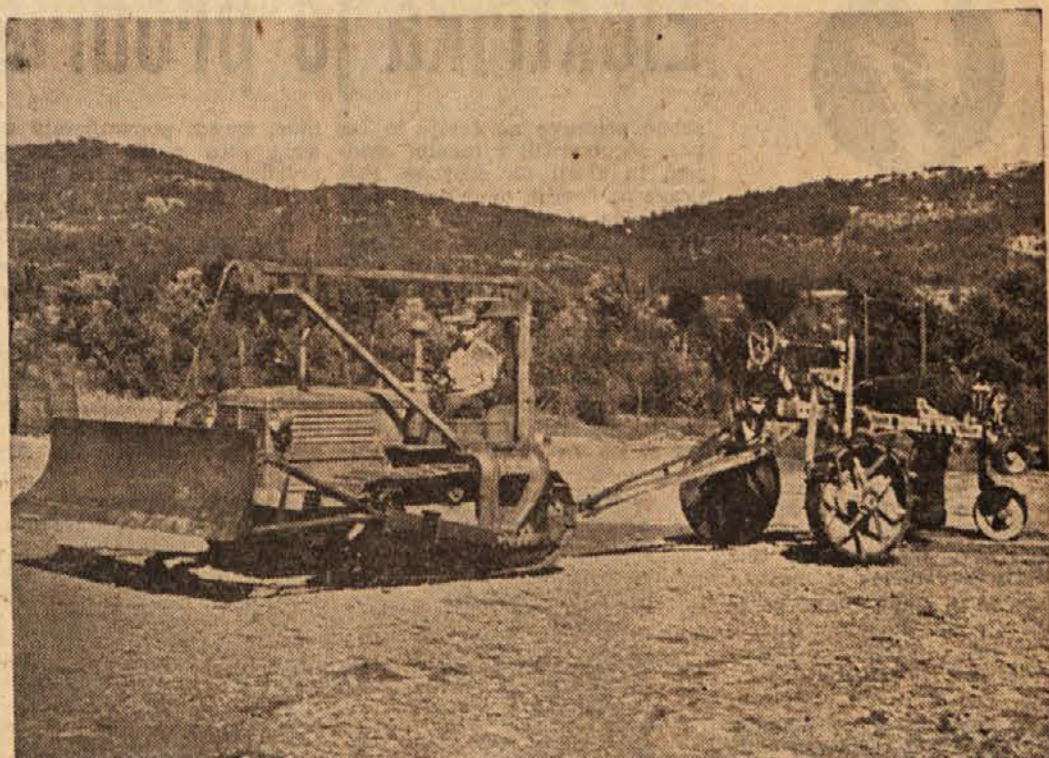
DREVI OB 20 V DOMU ZELEZNICARJEV, TRG OF

»Šport v besedih«

Slišali boste resne, šaljive in zabavne stvari s šahovske olimpijade, evropskega prvenstva v plavanju, o Odredovi »zadevi«, o vprašanjih smučarjev itd. Pridite v čim večjem številu.

Bojsenu ni uspelo

Norvežan Bojsen je skušal sinoči v Gerleu (Svedska) postaviti nov svetovni rekord v teku na 800 m in pol milje, 800 m je pretekel v času 1:47,9, kar je za 1,3 sek. slabše od svetovnega rekorda Nemca Harbiga. Bojsen je pretekel pol milje le dve desetinki slabše od svetovnega rekorda Američana Whitfielda v času 1:48,8.

Garnitura za rigolanje vinogradov

TRGOVSKO PODJETJE PRI OZZ Trgovina z drvimi, lesnim ogljem, živino, živinsko krmo, sadjem, kmetijskimi stroji, umetnimi gnojili SEŽANA

Trgovsko podjetje pri OZZ Sežana, ki se je letos preimenovalo v »Zadružnik«, ima svoje poslovne prostore na koncu Sežane, ob cesti, ki pelje proti Trstu. Pred velikimi skladišči tega podjetja je vedno živahen promet. Delavci nalagajo na kamione živinsko krmo, nosijo sadje v skladišče, prekladajo z ogljem napolnjene vreče, zlagajo drva na kupe itd. Na drugem koncu vidiš traktor, ki je pripravljen za jesensko oranje, vidiš pa tudi moderno rigolno garnituro.

Podjetje »Zadružnik« je dobro znano zlasti kmetovalcem na Krasu in v slovenskem delu Istre, saj odkupuje od njih drva, oglje, živino, živinsko krmo in sadje, prodaja pa jim kmetijske stroje, umetna gnojila, razna zaščitna sredstva in druge kmetijske potrebščine, skratka — vse, kar služi razvoju in napredku kmetijstva. Podjetje pa si je med kmetovalci pridobilo sloves tudi zato, ker ima traktorje in rigolne garniture, s katerimi izvršuje usluge na kmetijskih gospodarstvih. Z modernimi rigolnimi garniturami so uslužbeni podjetja zrigolali že precejšnje vinograde na površine. Podjetje »Zadružnik« poznajo tudi na Reki. Tam ima namreč svojo filialo, ki se v pogledu obsega prometa in načina poslovanja uvršča med najboljše. Zdej, v jesenskih dneh, je v poslovnih prostorih podjetja »Zadružnik« še posebno živahno, saj imajo njegovi delavci in uslužbeni dan na dan opravka z velikimi količinami sadja in drugih jesenskih pridelkov ter z vsem ostalim, kar prodajajo in kupujejo delovni ljudje v Slovenskem Primorju.

»ZADRUŽNIK«

je novo ime trgovskega podjetja v SEŽANI, ki trguje z drvimi, lesnim ogljem, živino, sadjem, kmetijskimi stroji in umetnimi gnojili

Elektrika je prodrla tudi do zapuščenih gorskih vasi

CAROBNA LUČ

Elektrika?!

Koliko ljudi je živelo pred vojno v gorskih vaseh in v oddaljenih krajih Slovenskih goric, ki si niso mogli zapomniti besede »elektrika«! Kdo je v tistih časih v takih vaseh govoril o elektriki? Kdo izmed vladajočih ljudi se je zmenil za to, da bi zapuščenim, revnim ljudem v hribih dal elektriko? Kdo se je sploh potrudil, da bi jim razložil, kaj prinaša elektrika v našo civilizacijo?... Elektrika je bila privilegij kapitalistov in mest...

Zato se ni treba čuditi, če je elektrika pomenila takim ljudem čarobno luč, o kakršni so pripovedovale pravljice...

Kdo izmed revnih kmečkih ljudi in bajtarjev si je lahko v predvojnih težkih razmerah omislil elektriko?

Po vojni, ko smo pregnali okupatorja iz naših krajev, je imelo na področju okraja Maribor-okolica električno luč le nekaj mest, trgov in vasi: Maribor z bližnjo okolico, pa še Slovenska Bistrica ter nekateri kraji ob daljnovodu Fala-Maribor-Slovenske Konjice in le majhen kotiček Slovenskih goric med Jurjem in Rošpohom.

ODPRAVIMO RAZLIKE MED MESTOM IN VASJO

V predvojni Jugoslaviji in med okupacijo ni skrbel nihče, da bi napeljali elektriko tudi v kmetijske in gozdne kraje, kjer bi elektrika lahko pospeševala gospodarstvo. Elektrika ne daje le boljše luči, temveč služi tudi za ceneno pogonsko silo. To so kapitalisti vedeli že zdavnaj, zato so skrbeli, da so jo dobili industrijski kraji.

Ko smo se otresli kapitalistov in je oblast prevzelo delovno ljudstvo, pa se je začelo marsikaj spreminjati. Ljudska oblast odpravlja razliko med mestom in vasjo, in sicer ne z odvzemanjem dobrin, ki so jih imela mesta, temveč tako, da nudi tudi vsem enake pogoje za razvoj gospodarstva in izboljšanje življenja.

SANJE POSTAJAJO STVARNOST

Težnja za napredkom vasi se uresničuje. Kmetje so se hitro oprijeli možnosti, ki jim jih je nudila ljudska oblast, da tudi sami dobe elektriko. Nekdanje pravljice oživljajo, želje postajajo stvarnost, čeprav v nekoliko spremenjeni, življenjski obliki, ker zahtevajo tudi nekaj naporov.

Podeželski ljudje v zakotnih krajih so se krepko lotili dela, da so postavili visoke droge, po katerih so električarji napeljevali žice. Nikomur ni bilo žal lesa, ki ga je prispeval za droge, niti ni nihče čutil žuljev, ki jih je dobil pri postavljanju drogov in zidanju transformatorjev.

Ko so postavili droge, so jih ponosno ogledovali, čeprav na njih še ni bilo žice, po kateri bi tekla elektrika. »Kdo bi si mislil kaj takega! Mar to ni živo potrdilo, da ustvarjamo nov svet? Včasih nismo mogli, ker nismo imeli s čim...«

PLEZALCI NA DROGOVH

Prišli so nepoznani ljudje od nekod iz mesta. Se enkrat so si ogledali droge, si nataknili po-

sebne priprave na čevlje in čez pas, se oborožili z raznim orodjem in zlezli na droge. Priprave na čevljih so se oprijemale droga, da ni drselo. Ko so prišli na gornji konec droga, so se privezali s pasom, da so imeli roke proste. Nato so pričeli pritrjevati kljuko, ki so na koncu imele izolatorje. Elektriko je bilo treba zavarovati, da ne bo uhajala po drogu v zemljo.

Delo na drogovih je težko. Električarji pa so morali hjeti, ker so jih v sosednjih vaseh tež-

mur; zaradi pomanjkanja materiala niso mogli ustreči vsem prošilcem naenkrat, pa tudi strokovnih delavcev je primanjkovalo.

Podjetje je v teh nekaj letih doživelo več reorganizacij, ki so med drugim bile povezane z reorganizacijo okrajev. Elektrifikacija pa je napredovala z nezmanjšano hitrostjo. Se več — skoraj vsako leto se je odstotek novih elektrificiranih vasi in potrošnikov dvignil v primerjavi s prejšnjim letom. Sorazmerno

oskrbuje njeno področje z elektriko sosednja razdelilna transformatorska postaja.

SE PRIMERJAVA ŠTEVILK

Številke so dolgočasne; vendar ne moremo mimo tega, da ne bi prikazali uspehov pri elektrifikaciji podeželja v mariborskem okoliškem okraju s številkami. Tako je namreč najlažje primerjati dejanske uspehe.

Leta 1945 je bilo na področju sedanjega okraja le 475 km daljnovodov in omrežja. 85 vasi, trgov in mest je prejelo elektriko iz 43 transformatorskih postaj. V navedenih krajih je bilo 6300 odjemalcev elektrike, ki so porabili v enem letu 13.000 MWh energije.

Poglejmo, kako so gradili daljnovode in omrežja v sledečih letih. Leta 1946 jih je bilo že 530 km, v naslednjih letih pa 686, 788, 817, 833, 926, 1004 in lani že 1204; v letošnjem letu pa so postavili novih 146 km.

Sorazmerno enako hitro so gradili tudi transformatorske postaje. Leta 1946 so jih zgradili 6, v sledečih letih pa 19, 10, 7, 3, 4, 6, 15, letos pa že 14, tako da jih je v vsem okraju že 127, to je trikrat toliko, kot jih je bilo pred devetimi leti.

Se večji porast vidimo pri številu vasi, ki imajo danes elektriko. Število vasi odraža najbolj enakomeren porast elektrifikacije; prav tako pa tudi število odjemalcev električnega toka. Leta 1946 je bilo v 109 vaseh 7200 odjemalcev, naslednja leta pa v 142 vaseh 8700 odjemalcev, v 172 vaseh 9300 odjemalcev, v 195 vaseh 9800 odjemalcev, v 210 vaseh 10.000 odjemalcev, v 238 vaseh 11.800 odjemalcev, v 253 vaseh 13.500 odjemalcev, v 295 vaseh 15.000 odjemalcev in letos ima že 320 vasi elektriko, vseh odjemalcev pa je 17.000.

Kakor nam kažejo številke, je število vasi, ki so dobile elektriko, naraslo po vojni skoraj štirikrat, število odjemalcev pa niti ne celih trikrat. Se večje zaostajanje se vidi v potrošnji električnega toka, ki je do lani porasel komaj dvakrat, od 13.000 MWh v letu 1945 na 23.000 MWh.

KAJ NAM POVE NESORAZMERNI PORAST ELEKTRIFICIRANIH VASI, ODJEMALCEV IN POTROŠNJE ELEKTRIČNEGA TOKA

Laže je elektrificirati mesta in večje naseljene kraje kot raztresena gorska naselja. Zato je to važno nalogo lahko opravila le ljudska oblast s svojimi ustanovami in seveda ob sodelovanju prebivalstva. Pred vojno je bilo elektrificirano le 23 % področja mariborskega okoliškega okraja, danes je že nad 82 %. To pomeni, da novo elektrificirani kraji niso le večji gospodarski centri ter kraji, ki leže ob cestah in železnicah, temveč so to predvsem zapuščenih gorske vasi na Pohorju, Kozjaku in oddaljene vasi v Slovenskih goricah, kamor nekdanji niso mogli napeljati elektrike.

Ze številke same kažejo, da so v zadnjih letih dobile elektriko predvsem manjše vasi, kar je zahtevalo mnogo več naporov, kot v večjih krajih, ker je bilo treba napeljati dolge vode za majhno število potrošnikov. Zato je tudi potrošnja električne energije sorazmerno majhna. To pa še ne pomeni, da tem, nekdanji zapuščenim krajem, elektrika ne bo koristila ali da je ne bodo

znali uporabljati za razvoj svojega gospodarstva.

Vsaka stvar ima svojo razvojno dobo. Ljudje niso mogli kupovati električnih motorjev in drugih strojev, ki jih lahko poganja elektrika prej, kot so imeli elektriko. Sedaj si bodo nabavljali tudi stroje, ki bodo močno povečali potrošnje električne energije. To pa je tudi glavni cilj elektrifikacije podeželja. Sama luč ne bi mogla povrniti toliko stroškov, kolikor so jih vložili ljudje in skupnost, ki jim je pomagala, da so dobili elektriko.

V DEVETIH LETIH 400 MILIJONOV DINARJEV INVESTICIJ

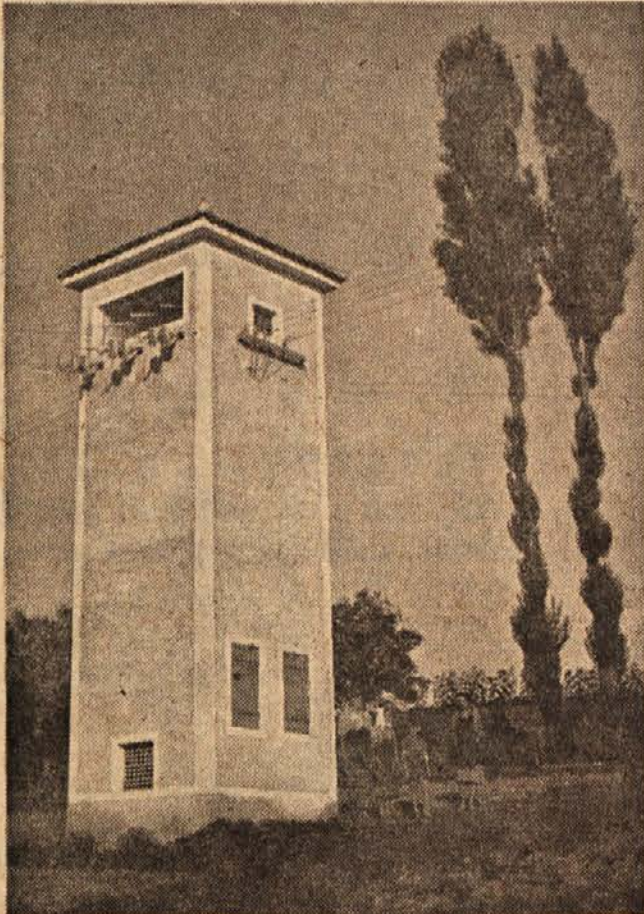
Vrednost vseh stvari, ki so jih naredili po osvoboditvi za elektrifikacijo mariborskega okoliškega okraja, znaša okoli 400 milijonov dinarjev. Tako ogromen znesek ne bi zmogla nobena druga družba kot le naša, kjer si vlada ljudstvo samo. Prebivalstvo, ki je dobilo elektriko, je prispevalo v materialu (predvsem v drogovih, pa tudi opeki in drugem), v gotovini za nabavo materiala in delovni sili za postavitev drogov, gradnjo transformatorskih postaj in za druga dela okoli 280 milijonov dinarjev. Osta li znesek, to je okoli 120 milijonov dinarjev, pa jim je prispeval Okrajni ljudski odbor in

NOVI VIRI ELEKTRIKE

Naša skupnost pa vlaga ogromna sredstva, ki jih ustvarjajo delovni kolektivi raznih podjetij, tudi v gradnjo novih elektrarn. Brez elektrarn, ki proizvajajo elektriko, sami daljnovodi in omrežje ne bi koristili nič. Zato smo dogradili elektrarno Mariborski otok, zgradili elektrarno v Vuzenici, gradimo novo v Vuhradu in jih bomo še gradili; povečujemo zmogljivost dosedanjih elektrarn, kajti potrošnja elektrike bo vedno večja.

Velike naloge pa ima tudi delovni kolektiv podjetja »Elektro Maribor-okolica«, ki je naslednik prejšnjega podjetja Drž. elektrarn Slovenije. Elektrika mora brezhibno teči do potrošnikov in to noč in dan brez prestopa. Takšne ogromne naloge, kot so daljnovodi, razdelilne transformatorske postaje, transformatorji, omrežje in hišne instalacije, pa se rade kvarijo. Zato mora delovni kolektiv budno paziti, da čimprej odkrije razne napake, ki bi lahko povzročile večje okvare. Prav tako pa mora biti v pripravljenosti noč in dan, če potrošniki sporoče, da se je nekaj pokvarilo.

Tudi elektrifikacija okraja Maribor-okolica še ni zaključena. Sicer le majhen del še nima elektrike, toda na najtežjem terenu, kjer so hiše močno raztre-

Idila iz Slovenskih goric — Topoloma bo delal družino novih transformator, kakršnih so zgradili po vojni na desetine

ko čakali. Povsod bi radi imeli elektriko, in to čimprej. Elektrika je dala mnogo dela, preden je zasvetila v kmečkih hišah. Z drogov je bilo treba speljati elektriko v hiše in gospodarska poslopja, narediti ji pot v vse prostore, da bodo ljudje končno lahko zavrgli smrdeče petrolejke in borove ali smrekove trolske, s katerimi so si pomagali, če ni bilo petroleja pri hiši.

DRŽAVNE ELEKTRARNE SLOVENIJE

Ko smo si ogledali podeželske ljudi, ki se danes vesele električne luči in električnih motorjev, ki jim doma poganjajo razne stroje, si oglejmo še podjetje, ki je opravilo tehnična dela.

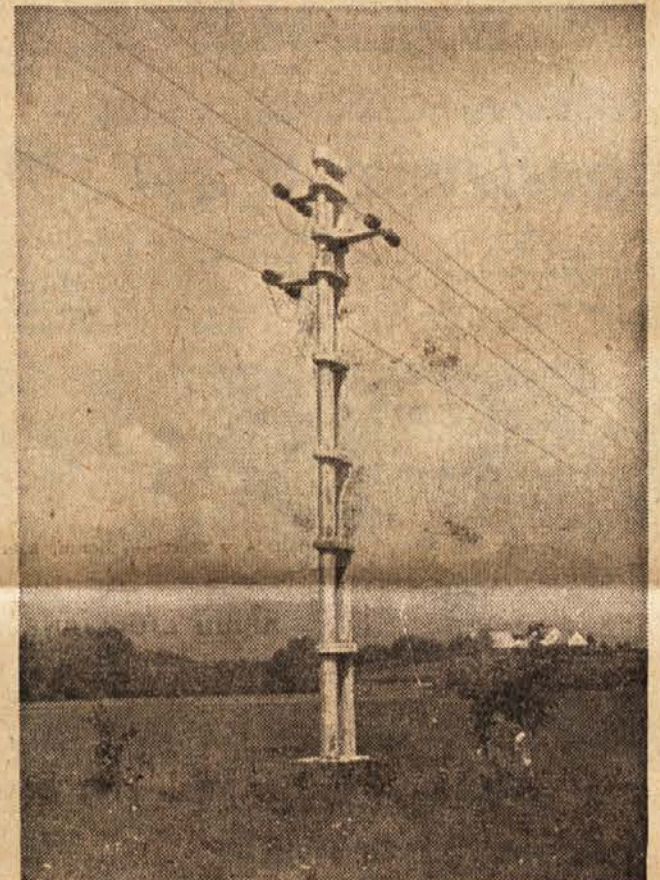
Takoj po osvoboditvi je bilo ustanovljeno podjetje »Državne elektrarne Slovenije« ali kakor ga kratko imenujemo DES. To podjetje je pričelo takoj skrbeti za elektrifikacijo podeželja. Prva leta po osvoboditvi niso napeljevali električnih daljnovodov in vodov po nekem za daljšo dobo določenem načrtu, ki bi zajel vse kraje mariborskega okoliškega okraja. Kjer so bili ljudje bolj podjetni, so prej dobili elektriko. Vzrok nenačrtnosti je bil v tem, ker ni bilo povsod enakega zanimanja za napeljavo elektrike, vsiljevati pa je niso hoteli niko-

največ gospodarstev je dobilo elektriko v letih 1952 in 1953. Letos so še pospešili tempo elektrifikacije; doslej so naredili že toliko kot lani vse leto.

NOVI DALJNOVODI IN RAZDELILNE POSTAJE

Elektrifikacija mariborskega okoliškega okraja je bila povezana z gradnjo več elektro-gospodarskih objektov, ki služijo tudi sosednjim okrajem. Takšni objekti so bili nujno potrebni za načrtno elektrifikacijo vsega okraja. Ob osvoboditvi je bil v okraju le en daljnovod 35 kV, ki je peljal iz Fale preko Maribora na Slovenske Konjice. Po osvoboditvi pa so postavili več novih daljnovodov, med katerimi je najvažnejši še nedograjeni daljnovod 35 kV Maribor-Gradišče v Slovenskih goricah—Murska Sobota.

Celotno področje okraja Maribor-okolica preskrbujejo z elektriko v glavnem tri razdelilne transformatorske postaje po 35/10 kV, in sicer Gerečja vas, Slovenska Bistrica in Radvanje, zgradili pa bodo še četrto v Gradišču v Slovenskih goricah. Tak sistem razdelilnih transformatorskih postaj omogoča nemoteno uporabo električnega toka, ker so med seboj tako povezane, da v primeru okvare na eni izmed njih

Sodoben in trpežen drog za električen daljnovod

nekatera podjetja iz svojih skladov za prosto razpolaganje.

Pomoč ljudske oblasti in delovnih kolektivov potrjuje, da geslo »Dajmo vsem enake možnosti za nadaljnji razvoj, kot jih imajo mesta« — niso le prazne besede.

Zato bo tudi potrebno še precej naporov, da sleherna vas dobi elektriko. Po temu elektrifikacije v zadnjih letih lahko sklepamo, da ta čas ni več dalen. Delovni kolektiv »Elektro Maribor-okolica« si je pri tem delu pridobil že mnogo izkušenj.

OB PRAZNIKU 20-LETNICI »LJUDSKE PRAVICE« DELOVNI KOLEKTIV »ELEKTRO MARIBOR-OKOLICA« ČESTITA VSEM ODJEMALCEM ELEKTRIČNEGA TOKA IN VSEMU PODEŽELSKEMU PREBIVALSTVU, KI SE ČAKA, DA BO DOBIL ELEKTRIKO. OB TEJ PRILIKI OBLJUBLJA, DA BO STORIL VSE, KAR JE V NJEGOVI MOČI, DA BI PODEŽELJE ČIM TESNEJE SLEDILO MESTU V GOSPODARSKEM NAPREDKU!

»RUNO« tovarna usnja, Tržič na Gorenjskem

Lastne trgovine: Tržič, Zagreb, Mokronog

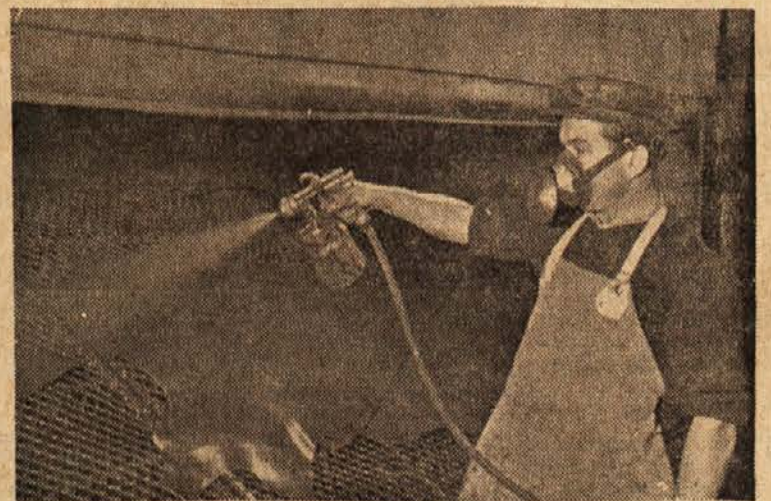
Izdeluje in prodaja: telečje, goveje in konjske bokse vseh barv; telečji, goveji velour, telečjo in govejo podlogo, krom, oblačilno usnje vseh barv, ovčje ševre, galanterijsko usnje, rokavičarsko usnje; ovčine znojilce, ovčje in kozjo podlogo, krom in prvotno volno.

Se bolj, kot je ves Tržič z vso industrijo stisnjen med hribovje, je stisnjena tovarna usnja — »Runo« — med svojo okolico. Njihovi oddelki so zrastle do zadnjega razpoložljivega kotička in ponekod so začeli preraščati navzgor, na nadstropja. Kože, stroji, izdelano usnje, zaboji, kemikalije — vse je, čeprav z gotovo skrbjo in redom, eno vrh drugega. Zdi se, da je vsa ta stara tovarna z vsemi svojimi že zdavnaj odsluženimi stroji nesposobna za delo in da vse upravičeno pričakuje samo znižane upokojitve. Mogoče bo to tudi kmalu. Mogoče bo prišel čas, da bodo obnovili strojni park, da bodo razširili oddelke in dali delavcem

večja, svetlejša in prostornejša delovišča. To bi bil res že čas.

Vendar izkušeni delavci znajo tudi v vsej gneči, s starimi stroji izdelovati prvotno usnje. To jim pravijo sami odjemalci, ki jih je vedno več doma in v inozemstvu. Njihov naslov: »Runo — Tržič« je znan v Angliji, Švedski, Holandiji, Nemčiji in drugod. Prodali bi, kolikor bi imeli. Javljajo se celo kupci z onstran oceana. Pred dnevi je neki trgovec iz Argentine, potem, ko se je prepričal o kvaliteti, hotel skleniti pogodbo kar za 5000 m² telečjega boksa. Dva nova kupca iz Dunaja hočeta ponovnih 20.000 kosov oblačilnega usnja. Tako po vrsti. Toda v »Runo« jim ne morejo zadostiti.

Mogoče pa to ne bo dolgo. Kolektiv upa na razširitev tovarne, na nove, boljše stroje in tedaj bo njihovo ime zislano in iskano usnje nosilo ime Jugoslavije in »Runa« še dalje v svet ter dvignilo ugled naše industrije. Prav tako pa bo tudi prispevalo k uravnoteženju naše zunanje trgovinske bilance.

DNEVNE NOVICE

Društvo gradbenih inženirjev in tehnikov vabi na članski sestanek, ki bo v četrtek, 30. sept. ob 20 v kletni dvorani Državnega sekretariata za gospodarstvo LRS, Ljubljana, Gregorčičeva 23. Na sestanku bo tudi predvajanje filma: »Beton iz selektivnega granulirane agregata«. — Vabljeni vsi člani društva.

Diplomirani ekonomisti Sestanek vseh diplomiranih ekonomistov bo v petek, 1. oktobra 1954 ob 19 v prostorih Ekonomske fakultete. Na dnevnem redu bo razgovor o združitvi ekonomske in pravne fakultete. — Vabljeni!

Društvo zobozdravstvenih delavcev Slovenije obvešča članstvo, da bo redni strokovni sestanek in seminar 5. in 6. novembra t. l.

Z dopisnim tečajem se nitro naučite esperanta. Prvo lektoro pošlje proti plačilu 50 din Zveza esperantistov, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7.

Porodili so se v Ljubljani: Elektromehanik Ladislav Brečeljnik in uslužbenka Florjančič, abs. filozof Božidar Jevševar in knjigovodkinja Justina Sotensek, inženir in uslužbenka Marija Konda, avtomobilska inženirka in uslužbenka Marija Zdenka Dremelj, strojni inženir, Marjan Urek in uslužbenka Mihaela Verinjak, hvar Janez Miklavc in delavka Stefanija Lovše, abs. tehnik Predrag Mijatović in uslužbenka Jelena Mitrović, prometnik Stanislav Cesnik in knjigovodkinja Ludovika Branisel, fotograf Mihael Pustoslavšek in bolničarka Marija Zavrtnik, inženir Janez Čevc in delavka Pavla Skodlar, delavec Jožef Smuc in snalžica Amalija Zalar, pleskarica pomočnica Ciril Bučar in delavka Terezka Omahen, študent Mario Tratin in študent Magdalena Drošč, zobotehnik Peter Kastelec in namestnica Ana Medved, mizar Albin Bučar in krof. pom. Valenta Zilko, železostrugar Martin Pogoncar

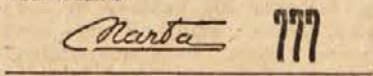
in trg. pom. Franica Artač, namestnica Janka Gačnik in krof. pomočnica gospodinja Karolina Zupan, tesar Mestnik in tkalica Stefanija Nadvanik, knjigovodja Janez Petras in gospodinja Katarina Metlar, radiomehanik Franc Borke in šivilja Magdalena Mohorič, šofer Anton Brce in gospodinja Karolina Zupan, tesar Janez Turk in delavka Marija Povše, namestnica Stojan Markovič in uradnica Elizabeta Pavlovič, trgovski pom. Milan Perhavec in natakarica Ana Hadner, šofer Ivan Klezin in bolničarka Terezka Prelog, geometer Jožef Kodrič in vzgojiteljica Marija Cigol, organ LM Rudolf Kotnik in post. namestnica Pavla Novak.

JELA SOL kot dodatek kopeli dela čudeže. Popolnoma preprosten je po kopeli, če si dodal vodo in parfumerijo.

KROMOV PRASEK je najboljšo sredstvo za čiščenje štedilnikov in posode. Dobi se zopet v vseh trgovinah.

KROSAN pozna danes že vsaka gospodinja in vsak dober kmet. — Krompir, posut s KROSANOM, ne gnije. Dobi se v drogerijah, semensarnah in zadrugah.

NARTA SPORT KREMA bo ohranila vašo kožo nežno in gladko. Zato vedno samo

FLEX idealno čisti vse madeže masti, olja, smole, znoj itd. Zahtevajte in pazite na znamko FLEX.

Umrlj so v Ljubljani: Bernat Jakob, upokojenec. Pogreb bo danes ob 15 na Zalah.

Antač Peter, sin delavke. Pogreb bo danes ob 15 v Štepanjci vasl.

prosvetni obzornik: Miro Kokolj: Ob 20-letnici Ljudske pravice — 13.15 Za vsakogar nekaj — 14.00 Iz znanosti in tehnike — 14.10 Opoldanski koncert — 15.15 Laska glasba — 15.30 Tečaj francoskega jezika — 2. lekcija — 15.45 Odlomki iz Verdijeve opere »Aida« — 16.10 Utrinki iz literature: Rafik Halid Karaj: Rojstvo otroka — 16.30 Zeleli ste — poslušajte! — 17.10 Popoldanski simfonični koncert — 18.00 Okno v svet — 18.10 Poje mešani zbor KUD »Lojze Kokolj« iz Rač, zborovodja Jože Krizman (Prenos iz Maribora) — 18.30 Modni kotiček — 18.40 »Pesem skozi stoletja« — ciklus oddaj pesni iz domače in svetovne glasbene ustvarjalnosti — 19.00 Radijski dnevnik — 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame in objave — 20.00 Domače aktualnosti: O ljubljanski komuni — 20.10 »Četrtek večer« domačih pesni in naprevov — 21.00 Literarni večer: Starejši mariborski književniki — 21.30 Iz znanih baloletov — 22.15—23.00 Plesna glasba — 23.00 do 24.00 Oddaja za tujino — na valu 327,1 m (Prenos iz Zagreba).

Radio STO
STALNE ODDAJE
Ob delavnikih:
12.00—13.30 Oddaja v italijanski — 13.30—15.30 Oddaja v slovenski — 17.00—18.15 Oddaja v hrvaški — 18.15 do 19.30 Oddaja v slovenski — 19.30 do 23.00 Oddaja v italijanski (razen sobote in torka) — 23.00—24.00 Oddaja v slovenski.

Četrtek, 30. septembra
14.15 Beleške o tehniki — 14.45 Kulturne razgledi — 15.00 Janez Krstnik-Novak — scena glasba K Linhartovi veseloljgi »Ta vesel dan ali Matiček se ženi« in samospelj iz čitalnice — 17.00 Melodije iz popularnih operet — 17.30 Ivan Matetič-Rojcov »Roženice« zbor Slovenske filharmonije, dirigira Rado Simoniti — 18.15 Mladi slovenski solisti pred našim mikrofonom — 18.40 Veseli ritmi.

Petek, 1. oktobra
14.00 Glasba po željah — 15.00 Pohorski fantje in vesel godci pojo in igrajo — 17.00 Odlomki iz opere R. Leoncavalla: »Glumače«, izvajajo solisti, zbor in orkester zagrebške Opere (magnetofonski posnetki s puljskega festivala 1953) — 17.40 Slavonske narodne pesmi v priredbi J. Stojanovića — 18.15 Koncert baritonista Franca Langusa (Ljubljana), pri klavirju Borut Lesjak — 18.35 Johann Strauss: Odlomki iz operete »Nepotipi«, izvajajo solisti ljubljanske Opere, Komorni zbor Radia Ljubljana in orkester pod vodstvom Jakova Cipčija.

Sentjakobsko gledališče
Ljubljana, Mestni dom
Sobota, 2. oktobra ob 20: Streicher-C. Kosmač: »Kam iz zadrage«. Veseloljga s petjem v treh dejanjih. Izven.
Nedelja, 3. oktobra ob 16: Streicher-C. Kosmač: »Kam iz zadrage«. Popoldanska predstava. Izven; ob 20: Streicher-C. Kosmač: »Kam iz zadrage«. Večerna predstava. Izv.

Vstopnice so v prodaji od petka dalje vsak dan od 10—12 in od 15—17 ter eno uro pred pričetkom predstave. Rezerviranje telefon 32-860.

Sentjakobsko gledališče v Ljubljani razpisuje abonma za sezono 1954-55. Razpisana sta dva abonmaja: A in B. Cene abonmaja niso zvišane in so iste kot lani, in sicer od 420 do 210 din za sedež za vse leto, plačljivo tudi v obrokih. — Vpisovanje abonmaja bo od četrta, 30. sept. dalje od 10—12 in od 15—17 v pisarni gledališča v Mestnem domu, kjer se dobe vsa pojasnila. Abonma se lahko naroči tudi telefonično na št. 32-860.

RADIO LJUBLJANA
Dnevni spored za četrtek, 30. sept.
Poročila: 5.55, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.
5.00—6.40 Dobro jutro, dragi poslušalci (Pester glasbeni spored), vmes ob 6.30 Tržno poročilo — 6.40 Makedonske pesmi — 7.10 Jutranji orkestralni spored — 7.30 Gospodinski nasveti — 7.40—8.00 Zabavna glasba, vmes reklame — 11.00 Radijski kolektor — 11.05 Glasbena medlira — 11.15 Za plontrje — 11.35 Camille Saint-Saens: Koncert za klavir in orkester št. 4 v c-molu op. 44 — 12.00 Kmetijski nasveti — 12.10 Igra godba na pihala ljubljanske garnizije p. v. Jožeta Bruna — 12.45 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.00 Ljudsko-

VESTI IZ TRBOVELJ

Kino »Svoboda-Zasavje« obvešča svoje obiskovalce, da si bo tudi vnaprej prizadeval predvajati nove in kakovostne filme, ki bodo zadovoljili vsakogar. Da omogoči obisk predstav tudi oddaljenim obiskovalcem, bodo poslej predstave tako, da bo vsakdo lahko še dobil redno avtobusno zvezo. Predstave bodo poslej ob delavnikih ob 17 in 19.15, ob nedeljah pa ob 15, 17 in 19.15.

MARIBORSKE VESTI

DEŽURNA LEKARNA
Petek, 1. okt. 1954: lekarna »Tabor«, Trg Revolucije 3.
KINO
PARTIZAN: amer. film »Vzpon na Everest« (barvni).
UDARNIK: amer. film »Soljanje Toma Brouna«.
POBREŽJE: Zaprti.
STUDENCI: Zaprti.

CELJSKE VESTI

Nedeljska dežurna služba mesta Celje: Dne 3. oktobra 1954: dr. Maks Sevshek, Celje, Ljubljanska ulica 36.
MESTNO GLEDALIŠČE CELJE
Opozarjamo abonente, da imajo predstavo za premierski abonma izjemoma v soboto, dne 2. oktobra. Predstave za ostale abonmaje bodo prišle na vrsto po vrnitvi celjskega ansambla iz Beograda.

DROBNI OGLASI

ZAMENJAM sončno, komfortno enosobno stanovanje ter sobo ob Celovski cesti za dvosobno komfortno stanovanje kjerkoli v Ljubljani. Pisemne ponudbe v upravo »L.P. Borbe« pod »Takoj« center. 5253
STROJNEGA INŽENIRJA ali **TEHNIKA** takoj sprejemno v službo, stanovanje je preskrbljeno. Sprejemno tudi 2 (dva) strojna ključavničarja. »Avto«, Splošno avto-prevoznišvo, Kočevje. 3249
ELEKTROMOTOR znamke »Siemens« 15 ks, veza trikrat, in 1 hektolitrsko tehtnico za žito prodam. Kavčič Jožef, Ormož. 3254
PREKLICIJEM izpubljeno delavsko knjižico ser. št. 166-929, reg. št. 9300/53, izdano dne 21. VII. 1953 na ime Gorenjak Janko, Smartno v Rožni dolini. C 294
KUPIMO GEODETSKE INSTRUMENTE oziroma orodje, in sicer: teodolit z busolo za poligoniziranje; jekleni poljski trak; nanašalni aparat sistema Frommejev tahigraf ali podoben in kotno prizmo. Gozdarska srednja šola Ljubljana, Milčinskega 7a. 3251
AKVIZITERJE za oglašje, dobro vpljane, sprejme časopis za tujino. Interesenti naj se javijo 30. septembra od 11 do 13 v prostorih Doma mladine, Obilictev venac 4-I. Pisemna obvestila: Beograd, poštni predal 168. 5296

KINO »S I Š K A«
Angleški film
»Obrni ključ potih«
Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

KINO »UNION«: Amer. barvni film: »V vrtincu«. Brez tednika. Predstava samo ob 15. Ob 20 pa bo predvajana mehški film: »Vedno tvoja«. Tednik.
KINO »KOMUNA«: Francoski film: »Plačilo za strah«. Brez tednika. Predstave ob 15, 17, 30 in 20. Prodaja vstopnic v obeh kinematografih od 10—11 in od 14 dalje.
KINO »SLOGA«: Slov. film »Vesna«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. Ob 10 matineja francoskega filma: »Plačilo za strah«. — Enotne cene 30 din. Prodaja vstopnic za matinejo od 9—10, za popoldanske predstave pa od 10—11 in od 15 dalje.
KINO »SOČA«: Ameriški film: »Pregnanci iz Poker Flata«. Tednik. — Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 10—11 in od 15 dalje.
KINO »LITOSTROJ«: Francoski film: »Priateljice noči«. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.
LJUDSKA UNIVERZA SINDIKATA DOZ, Miklošičeva cesta 19, predvaja ameriške kulturne filme: »Nojevo jajce« (risanka), »Vojaški svobode«, »Muzej znanosti in industrije v Chicagu«, »Drugo oko« in »Zurnal«. Predstavi ob 18 in 20. Prodaja vstopnic od 17 dalje.
JESENICE: »RADIO«: Angleški film: »Kapitanov raj«. Predstavi ob 18 in 20. — »PLAVZ«: Zaprti.
CELJE: »UNION«: Argentinski film: »Zena morja«. Predstavi ob 18 in 20. — »DOM«: Ameriški film: »Spiljon«. Predstavi ob 18.15 in 20.15.
KRANJ: »STORŽIČ«: Ameriški barvni film: »V vrtincu«. Brez tednika. Predstavi ob 15.30 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje.
PTUJ: Ameriški film: »Klovns«. Tednik: Balkan v borbi za mir.

KINO »TRIGLAV«
Ameriški barvni film
»ČAROBNI FIŽOL«
Tednik. V komediji, ki je polna solz in smeha, nastopata v glavnih vlogah Lou Costello in Bud Abbott. Predstavi ob 18 in 20. — Prodaja vstopnic od 17 dalje.

DANES IN JUTRI

KONCERTI

Slovenska filharmonija ljudno obvešča vse koncertne obiskovalce, da bo danes, 30. septembra ob 19 zaključeno predvajanje za rumeni abonma, ker se bodo od jutri, 1. okt. dalje prodajale preostale vstopnice po cenah od 100 do 250 din za 1. koncert, ki bo v ponedeljek, 4. oktobra. Prav tako prenehajo danes tudi vse rezervacije za rumeni abonma ter bodo rezervirane vstopnice od jutri dalje v redni prodaji. Interesenti za jekli in zeleni abonma pa se še nadalje lahko prijavijo dnevno med 11 in 13 ter 17 in 19 pri bližnji Slov. filharmonije na Trgu Revolucije 9. Opozarjamo, da so cene neaboniranih sedežev sorazmerno znatno višje od onih v abonmaju.

GLEDALIŠČA

OPERA
Petek, 1. oktobra ob 19.30: Verdi: »Ples v maskah«. Otvoritvena premiera sezone 1954-55. Gostovanje Rudolfa Franca. Izven.
Sobota, 2. oktobra ob 19.30: Gounod: »Faust«. Gostovanje dirigenta M. Zabrata. Izven.
Nedelja, 3. oktobra ob 19.30: Verdi: »Rigoletto«. Gostovanje baritonista Vladimira Ruždjaka. Izven.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA

Gledališka pasaža
Četrtek, 30. sept.: Zaprti.
Sobota, 2. oktobra ob 20: Tennessee Williams: »Steklena menažerija«. — Premiera. Izven.
Nedelja, 3. oktobra ob 15: Tennessee Williams: »Steklena menažerija«. — Izven. Popoldanska predstava. — Znižane cene; ob 20: M. Mihelič: »Ziati oktobere«. Komedijska. Izven.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE

Ljubljana, Mestni dom
Sobota, 2. oktobra ob 20: Streicher-C. Kosmač: »Kam iz zadrage«. Veseloljga s petjem v treh dejanjih. Izven.
Nedelja, 3. oktobra ob 16: Streicher-C. Kosmač: »Kam iz zadrage«. Popoldanska predstava. Izven; ob 20: Streicher-C. Kosmač: »Kam iz zadrage«. Večerna predstava. Izv.

Vstopnice so v prodaji od petka dalje vsak dan od 10—12 in od 15—17 ter eno uro pred pričetkom predstave. Rezerviranje telefon 32-860.

Sentjakobsko gledališče v Ljubljani razpisuje abonma za sezono 1954-55. Razpisana sta dva abonmaja: A in B. Cene abonmaja niso zvišane in so iste kot lani, in sicer od 420 do 210 din za sedež za vse leto, plačljivo tudi v obrokih. — Vpisovanje abonmaja bo od četrta, 30. sept. dalje od 10—12 in od 15—17 v pisarni gledališča v Mestnem domu, kjer se dobe vsa pojasnila. Abonma se lahko naroči tudi telefonično na št. 32-860.

RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za četrtek, 30. sept.
Poročila: 5.55, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.
5.00—6.40 Dobro jutro, dragi poslušalci (Pester glasbeni spored), vmes ob 6.30 Tržno poročilo — 6.40 Makedonske pesmi — 7.10 Jutranji orkestralni spored — 7.30 Gospodinski nasveti — 7.40—8.00 Zabavna glasba, vmes reklame — 11.00 Radijski kolektor — 11.05 Glasbena medlira — 11.15 Za plontrje — 11.35 Camille Saint-Saens: Koncert za klavir in orkester št. 4 v c-molu op. 44 — 12.00 Kmetijski nasveti — 12.10 Igra godba na pihala ljubljanske garnizije p. v. Jožeta Bruna — 12.45 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.00 Ljudsko-

POZOR!

»IKI« MARIBOR

Industrija kovinskih izdelkov
sklepa od 1. do 31. oktobra 1954
pogodbe za leto 1955

NUDIMO VAM:

železne ognjavarne blagajne in omare, ročne kasete, omare za načrte, garderobne omare, orodne omare, orodne kovčke, transportne zaboje in bencinske kante; kontne omare, pregledne aparate s predali, aparate za knjiženje in vse vrste jahačev; vse vrste nožev, sekir, škarij, razno okovje, galanterijske izdelke, škritnice za čevlje in podložne ploščice; kuhinjske in decimalne tehtnice in uteži.
Pogodbe se sklepajo v prodajnem oddelku podjetja v MARIBORU — KOSAKI 59 b
Telefonske informacije dobite na št. 21-47

Komisija za razpis natečaja delavskega sveta Kmetijskega gospodarstva

»Ivo Lola Ribar« — Apatin — Veliki salaš

razpisuje natečaj za naslednje strokovnjake:

agronoma za službo direktorja in tri agronome ali kmetijske tehnike za vodstveno službo v poljedelstvu in živinoreji

Plača po sporazumu. — Nastop takoj!
Rok za dostavo prošelj je do 10. oktobra 1954.

MESTNO PREVOZNO PODJETJE »MEPROM« V LJUBLJANI

SE PREIMENUJE V

»AUTOPROMET« IN MEHANIČNE DELAVNICE V LJUBLJANI

NAROCANJE VOZIL UPRAVA IN DELAVNICE NA VILHARJEVI 19 NA SAVSKI CESTI
Telefon 30-823 Tekoči račun NB 603-T-35 Telefon 31-392

★ IZVRŠUJEMO VSE PREVOZE S TOVORNIMI AVTOMOBILI ★ POPRAVILA V MEHANIČNI IN KAROSERIJSKI DELAVNICI ★ VULKANIZIRANJE AVTOMOBILSKIH PLASČEV VSEH DIMENZIJ ★ CENE KONKURENČNE IN SOLIDNA POSTREŽBA
HKRATI ČESTITAMO K 20-LETNICI »LJUDSKE PRAVICE«
Se priporočamo že v naprej UPRAVA

LJUDSKI ODBOR OKRAJA DONJI LAPAC

razpisuje NATEČAJ

za naslednja mesta:

- zdravnika splošne prakse
- zdravniškega pomočnika (medicinsko sestro)
- dentista-zobarja
- farmaceuta
- za upravitelja lekarne
- inženirja agronomije za referenta pri OLO
- pravnik
- za vodstvo pravnega referata pri OLO
- ekonomista
- za delo v gospodarskem oddelku OLO
- šolskega inšpektorja

s končano višjo pedagoško šolo in nekaj prakse na tem položaju, ali starejšega učitelja s 5-letno prakso na tem položaju

Pogoji: Stanovanje za poročene in samske zagotovljeno. Plača po uredbi, dopolnilna plača pa po dogovoru.
Ponudbe pošljite na naslov: Narodni odbor sreza Donji Lapac. Ponudbam priložite zadnje šolsko spričevalo in življenjepis. 240

OBRTNO PODJETJE »ZVEZDA«

MARIBOR - TRŽAŠKA 6

sprejme več avtokaroseristov, avtokleparjev, kolarjev in mizarjev

OKRAJNI ZDRAVSTVENI DOM — TRBOVLJE

RAZPISUJE SLUŽBENA MESTA

- zdravnika za sektorsko ambulanto Trbovlje — Bevsško;
- zdravnika za sektorsko ambulanto Hrastnik;
- zdravnika stomatologa za zobno ambulanto Trbovlje — Bevsško;
- bolničarke za sektorsko ambulanto Trbovlje — Bevsško.

Dopolnilna plača za zdravnika od 5000—7000 din, za dentista od 3000 do 5000 din. Stanovanje za zdravnike preskrbljeno.

Industrija metalnih polizdelkov

Slovenska Bistrica

Prosimo potrošnike naših polizdelkov iz panoge 115, da nam sporočijo najkasneje do 10. okt. 1954 — v kolikor to niso že storili — svoje orientacijske potrebe po sortimentu in količini ★ Podatki so nam potrebni zaradi pravočasne zagotovitve surovin ★ Rok za sklepanje pogodb za leto 1955 bomo pravočasno objavili
UPRAVA

V Celju za »TEDEN OTROKA« VELIKA PRIZADEVANJA ZA OLEPŠAVO MESTA

Pripravili so več prireditev in posvetovanj — Posebne komisije pa bodo pregledale dijaške kuhinje

Za »Teden otroka«, kateremu bodo posvetili veliko več skrbi kot doslej, je poseben iniciativni odbor sestavljen bogat spored prireditev za otroke in raznih predavanj za starše in vzgojitelje otrok. V zvezi s t. n. bodo v mestu uredili več izložbenih oken z gradivom, ki bo nazorno prikazovalo splošno skrb družbe za otroke pri nas.

Spored v okviru »Tedna otroka« se bo pričel že v nedeljo, naslednji dan pa bo v ljudskem gledališču slavnostna akademija s številnimi nastopi. V torek in petek bodo za starše in vzgojitelje otrok vzgojna in zdravstvena predavanja. Nad 2000 otrok s področja Celja si bo v sredo, v veliki dvorani Narodnega doma, lahko ogledalo pet predstav Lutkovnega gledališča iz Ljubljane. Za lutkovne predstave je že sedaj precejšnje zanimanje, kar je razumljivo, saj v Celju ni stalnega lutkovnega gledališča. Predzadnji dan v »Tednu otroka« bo posvečen množičnemu tekmovanju najmlajših z otroškimi vozili. Pomerili se bodo na Trgu V. kongresa.

Ta predpisom, še manj pa sanitarnim pogojem. Prostori, kjer so kuhinje in jedilnice, so se še bolj poslabšali pri junijski poplavi, ko jih je voda zalila in poškodovala. V obeh dijaških kuhinjah pa je kuhinjah ne bo mogoče rešiti prej, dokler ne bodo uredili centralne kuhinje neke druge, vsekakor izven kletnih prostorov. Res pa je tudi, da te naloge ne bo mogoče rešiti brez denarne pomoči ljudske-

V mlečni kuhinji delijo malico

treba odpraviti tudi nekatere druge pomanjkljivosti. Tako na primer jedilnice nimajo primernih protomanjka pa tudi jedilnega pribora; vilic in nožev, Marsičesar v dijaških

V zadnjem tednu razpravljajo v mestih in vaseh Posavja organizacije in društva, ki skrbje za vzgojo mladine, predvsem o sporedih in prireditvah ob letošnjem Tednu otroka. Društva prijateljev mladine v Sevnici, Vidmu-Krškem, Brestanici in na Senovem ter pripravljali odbori za nova društva v Brežicah, Kostanjevici in Leskovcu pripravljajo marsikakšno presenečenje

ga odbora. V zvezi z ureditvijo centralne dijaške kuhinje tudi predlagajo, da bi uredili zavetišče za šolarje, ki se vozijo z jutranjimi in popoldanskimi vlaki. F. K.

160 milijonov za letošnja komunalna dela — Dograditev vodovoda in tlakovanje ceste — Obnova stare gimnazije — Stanovanjska skupnost

Komunalna dejavnost, ki se je v Novem mestu stvarno začela komaj pred dobrimi štirimi leti, se nadaljuje bolj široko in uspešno razvija. Navzli: raznim oviram in težavam si mestni ljudski odbor s etom za komunalno prizadeva za modernizacijo mesta in rešitve pe- rečih komunalnih zadev. O tem prič- č tudi poročilo sveta za komunalo na 22. redni seji LO MO.

Svet za komunalo šteje 9 članov in ima 3 odbore: odbor za ceste, vodovod in kanalizacijo, odbor za gradnje in odbor za olepšavo me- sta. Največji komunalni deli letos sta vodovod in tlakovanje ceste od n- sta do kolodvora v Bršljinu. Za komunalno dejavnost je določenih 160.128.000 dinarjev. Od tega odpa-

de na republiški proračun 124 mi- lijonov, na proračun in ostala sred- stva mestne občine pa 36 milijonov 128 tisoč.

Obnovitev in razširitev vodovoda je bila za mesto več ko nujna, nar-avnost življenjsko potrebna, kajti stari vodovod ima za sabo že pol- stoletja, povrh pa je bil zgrajen za vse manjšo kapaciteto, kot jo mesto potrebuje. Glavna dela pri vodovodu so začeli lani avgusta in vseskozi dobro napredujejo, tako bo vodovod lahko prav kmalu v polni meri oskrboval z vodo mesto in Bršljin. Doslej so položili 738 m litoželeznih cevi in 4058 m azbest- nih, skupaj 4758 m. Za jarke je bilo izkopanih 8115 kubikov zemlje in kamenja, za zbiralnice pa 649 ku- bikov. Cementa so doslej porabili 63.800 kg, betonskega železa 3613 kg, gramozu 106 kubikov in nad 122 kubikov peska. Za vsa dela so do konca avgusta porabili 61.340.373 dinarjev. Ker občina gradi vodovod v lastni režiji, je prihranila že 3.479.585 dinarjev od proračuna za vodovod.

ganizacije in prostori za Zdrav- stveni dom, ki je sedaj nemogoče utesnjen. Za ceste in kanalizacijo v novi koloniji na Grmu čaka ob- čina samo še načrtov.

Od manjših stvari je treba ome- niti fluorescenčno osvetljava mesta (doslej nabavljenih 10 žarnic, kar stane 1.087.930 din) in novi škro- plilni voz.

Zelo uspešno dela odbor za olepšavo mesta; vodi ga za No- vomesto zelo zaslužni Ferdo Buk, ki bo te dni praznoval svojo 70- letnico. Urejeni so parki in nasa- di, postavljene klopi, zasajena dre- vesa in podobno.

75-letnico ustanovitve šole bodo praznovali

Na Studencu pri Savi se pripravljajo na slovesno praznovanje 75 let- nice obstoja tamkajšnje osnovne šole. Leta 1879 je bil na Studencu prvikrat šolski pouk, leta 1933 pa je dotedan- na trirazrednica prerasla v štiriraz- redno šolo. V soboto in nedeljo 2. in 3. oktobra bodo vaščani Studenca, Primoža in sosednjih vasi lep jubilej dostojno praznovali s kulturno prire- ditvijo. V soboto zvečer bodo na Studencu peli pevci sevnjske Svode- le, v nedeljo popoldne pa se bodo v šoli zbrali vsi še živeči nekdanji obiskovalci šole.

Urejevanje in tlakovanje ceste do kolodvora napreduje počasi. Ta- ko so do konca avgusta tlakovali komaj 27% cestišča. Res je, da je precej težav z obzidavo in podzi- vadbo ceste (zaradi izravnave). Vse- kakor pa bo do kolodvora urejena že letos.

Za tržnico so načrti že narejeni, ni pa mogoče začeti graditve, ker primanjkuje delavcev. Zastala je tudi razširitev sejmišča in dogradi- tev letnice.

Od njihujih popravil sta končani popravili osnovne šole (1.369.729 din) in Doma ljudske prosvete. V kratkem bo zaključeno tudi popra- vilno pokopališke ograje in mrtvaš- nice.

Precej prepotrebnih prostorov bo občina pridobila z adaptacijo stare gimnazije, ki je v polnem sta- nu. V poslopju bo 6 družinskih ta- novanj, precej sob za množične or-

Perceje je stanovanjsko vpraša- nje, Stanovanjski urad ima trenut- no 181 prošenj za družinska in 61 prošenj za samska stanovanja. Pod stanovanjsko skupnost pride v me- stu 55 hiš. Vsekakor bo treba osno- vati odbor za gradnjo stanovanj. Samo zidati, le tako bo mesto vsaj prebrodilo hudo stanovanjsko kri- zo.

Prakmurski kmetje pospravljajo prideleke

Po pogostem deževju, ki je zadnji čas kaj obilno, je posejano ozidlo. Zjutraj, ko se po polih vlačijo, ne- pragrajne meglice, ljudje neradi zapu- sčajo domove, preden medlo sonce ne prazna meglene odeje...

Dobrišen del polj je že posejan... Obilno deževje pa je zavleklo setev. Ta odmor so kmetje izkoristili za obriranje koruze; letina te važne prakmurske rastline je sicer dolga, toda pričakovani so še več. Pridelok koruze je v zadnjih letih boljši; k temu je pripomoglo gnojenje z umet- nimi gnojili. Nasplošno so začeli v Prekmurju zelo uporabljati umetna gnojila. Tako se večkrat zgodi, da jih zaradi velikega povpraševanja zmanjka.

Tudi fižola bo letos obilno. Ok- kupujejo ga KZ in zalagajo z njim razna področja in ostale potrošnike. Prav tako pridno kmetje krompir- zlasti okrog vasi Lipa. Tudi ceno so letos ugodne, saj stane kilogram krompirja 9 din. Kmetje ga kar spro- ti prodajajo KZ in drugim podje- ljem. Zaradi deževja pa proso in ajda slabo zorita. Potrebni bi bilo še nekaj sončnih dni, pa bi kmetje v redu pospravili prideleke. J. Z.

Novi slovenski grobovi na tujem

V Clevelandu so umrli: Marija Verbič roj. Gantor, stara 57 let, do- ma iz vasi Valburga pri Smedincih; Jože Frane, star 64 let, doma iz vasi Savogna pri Udinah; Janez Oražem, star 67 let, doma iz Kočevja; Frano Koželj, star 80 let, doma iz Sel pri Žužemberku; Janez Zoltar, star 78 let, doma v Čatežu; Anton Vidmar, star 43 let, rojen v Clevelandu; Jože Su- šteršič, doma v Rakeku; Antonija Cer- nelj roj. Radej, stara 63 let, doma iz Rajhenburga, in Marija Ivec, sta- ra 70 let.

... IN V KRŠKEM OKRAJU

V goriškem okraju so priprave za Teden otroka v polnem teku. Ze v nedeljo se bodo začela po vseh večjih krajih zdravstvena in druga predavanja, kjer bodo seznanili pre- bivalstvo z raznimi posebnimi vpra- šanji v zvezi z vzgojo otrok. Na ne- davni seji pripravljajnega odbora pri OLO so med drugim sklenili, da bodo skupaj s podobnimi po občinah tudi po Tednu otroka skrbeli za dobro vzgojo in nego našega mladega rodu in pomagali raznim zdravstvenim in socialnim ustanovam v skrbi za otroke.

malčkom svojega področja. Drugod spet so aktivne v pripravah za Te- den otroka ženske organizacije in prosvetni delavci, agilen pa je tudi okrajni odbor Rdečega križa in njegove osnovne organizacije. Tako bo v tem tednu precej zdravstvenih predavanj po okraju, zdravniki bo- do pregledali otroke predvsem v krajih, oddaljenih od večjih cen- trov, ustanovljenih bo več mlečnih kuhinj, organizacije pa bodo zbi- rale čevlje in obleko za revnejše otroke. Prav posebno skrb bodo društva in odbori organizacij po- svetili boju proti alkoholizmu, ki je v krškem okraju preč problem zdravstvene in splošne prosvetne ravni podeželja.

kolonijah in na taborjenju 425 ok, katerim je skupnost prispeva- la nad 2 milijona din. Navzlic napredku na zdravstvenem področ- ju je zdravstvena zaščita šolskih otrok v krškem okraju še vedno pomanjkljiva; manjka zdravnikov in zdravstvenih domov. Tudi o teh problemih bodo razpravljali te dni zlasti na šolskih ambulantah in drugje. Tg.

Tako so se za »Teden otroka« pripravili na Goriškem

V goriškem okraju so priprave za Teden otroka v polnem teku. Ze v nedeljo se bodo začela po vseh večjih krajih zdravstvena in druga predavanja, kjer bodo seznanili pre- bivalstvo z raznimi posebnimi vpra- šanji v zvezi z vzgojo otrok. Na ne- davni seji pripravljajnega odbora pri OLO so med drugim sklenili, da bodo skupaj s podobnimi po občinah tudi po Tednu otroka skrbeli za dobro vzgojo in nego našega mladega rodu in pomagali raznim zdravstvenim in socialnim ustanovam v skrbi za otroke.

Podivjanost brez primeré

Minulo nedeljo sta vodstvo komu- nalne službe LO MO Jesenice in sindikalna podružnica organizirala celodnevni izlet v Bohinjsko. Dogovo- rili so se z upravo Doma sindikatov, Jugoslavije ob Bohinjskem jezeru, da bodo tam kosili in se zabavali, za- kar jim je uprava pripravila vse po- trebno. Ničesa pa ni predvideval, da se bo izlet spremenil v krvav pre- tep.

Popoldne tega dne so se že pre- cej opti izletniki zabavali na ple- sišču doma, kjer so bili tudi ostali gostje. Za začetek pretepa je zado- stovalo samo prijano opozorilo do- mačina nekemu izletniku, naj pri ple- sišču pazi, ker je suval ostalo. Doma- čina so začeli biti po glavi in ga suvali, ko pa jim je ušel v hišo, so vlomili ga in njim v kuhinjo. Navtili so tudi na njegovega brata in ga prav tako bili po glavi; godca, ki jim je igral, so za lase vlačili po tleh in skakali po njem. Razmetali so koleca gostov, razrezali gume, razbili nekaj šip, itd. Ko so se vsi gostje in osebe poskrili, kamor je bilo, so jih imeli s steno ter iskali, kje bi dobili koga, ki bi ga še pobili.

Vodja izleta — šef komunalne službe Filip Kempru, ni niti poku- šal preprečiti ob začetku pretepa, čeprav ga je upravnica opozorila.

... in v Škofji Loki

Socialistična zveza delovnih ljudi v Škofji Loki se pridno pripravlja za »Teden otroka«. Dne 4. oktobra bodo imeli v kulturnem domu ustanovni občini zbor Društva žensk V sredo 6. oktobra bo v Škofji Loki gostoval Praserovo gledališče iz Kranja z dramo »Mladost pred sodiščem«. Naslednjega dne bo ustanovni občini zbor Društva prijateljev mladine in predavanje o vzgoji otroka. Dne 9. oktobra pa bo slavnostna akademija šolske mladine. V Tednu otroka bo tudi razstava mladinskih knjig. G

Na Jesenicah naj bi uvedli redna gostovanja večjih ljubljanskih ansamblov

Zaradi oddaljenosti od Ljubljane je prebivalstvo industrijskih Jesenic prikrajšano za številne koncertne in podobne prireditve. Koncertna direk- cija Slovenije bi bila pripravljena organizirati redna gostovanja ljub- ljanskih ansamblov tudi na Jeseni- cah, a so vezana s previlkimi iz- datki. Minulo soboto je gostovala na Jesenicah Slovenska filharmonija s simfoničnim orkestrom, ki mu je di- rigiral Bogo Leskovic, s sodelovanjem opernih pevcev Sonje Hočevarjeve, Vilme Bukovčeve, Mira Brajnika in

Še pridite med nas!

S »Pesmijsko o svobodi« Radovana Goba so se začeli in s pesnjico Ma- tije Tomca »Mi smo Dolenjci« se je končal bogati pevski spored, ki ga nam je posredoval minulo nedeljo moški pevski zbor KUD Dušan Jerab iz Novega mesta pod odličnim vodstvom prof. Tonea Markija.

Približno 30 pevcev nas je razve- selilo z izborom krasnih pesmi naše staršev in novejših glasbenih literatu- re ter narodnih pesmi. Nekatere so pri dokaj številni publikii izvalje vi- har navdušenja, dasi so poslušalci nagradili tako in tako vsako pesem s ploskanjem. Kako tudi ne: Saj je vložil zbor, ki ga tvorijo pevci raznih poklicev, v izvajanje vsake, tudi pre- proste pesmi, vse svojo ljubezen. Pe- vovodja je izobiloval iz vsake sklad- be umotvor, ki nas je ganil, ali pa razveselil. Tudi solisti so odpeli svo- je pesmi dovršeno.

Hvaležni smo vam, dragi pevci, da ste prinesli svojo pevsko kulturo tudi v naš kraj in s tem dali pobudo tudi našim pevcom in pevkam za na- daljnje delo.

Se pridite med nas. Z veseljem vas bomo sprejeli.

Pa še to: Osredite še druge kra- je. Veseli vas bodo!

OD VSEPOVSOD

MARIBOR OKOLICA

V »Tednu čistoče« so vsaki od- bori Rdečega križa v mariborskem okoliškem okraju mobilizirali po vaseh ljudi, da so s prostovoljnim delom odstranili nesnago in ure- jevali vasi. Občinski odbori so ustanovili posebne komisije, ki so pregledale vodnjake. Okrajna ko- misija za malo sanacijo pa je do- segla, da so strokovnjaki pregleda-

li šolske, občinske in javne vod- njake v mnogih krajih Slovenskih goric.

Občina Beltinci šteje osem vasi. Kot je predvideno, bo letos cela elek- trificirana. V Gančanju se zavestila luč pred dvema tednoma. Sedaj sta na vrsti še Lipa in Melinci, ostale vasi so p. dobile luč nekoliko prej. Tudi v Lipi se pridno postavljajo omrežja, da bi konec oktobra še lah- ko svetili z električno lučjo. Pa tudi Melinci ne zaostajajo za njimi. C. J.

KOČEVJE

V ponedeljek 27. septembra je prispel ob 5. uri popoldne v Kočevje dolgo pričakovani motorni vlak. Se- danj bo vozil redno na relaciji Ljub- ljana-Kočevje. Z uvedbo motornega vlaka, kar upravičeno smatramo za lopo pridobitev Kočevske, bo mnogim ustreženo. O. K.

DENAR IN ZLATNINO JI JE UKRADEL

V zdravilišču Laško je 27. sep- tembra nekdo ukradel štefki Plut 30.000 din gotovine in več zlatnine. Tako je oskodal za približno 70.000 din. Kriminalistični organi po- izvedujejo za tatom.

BREZICE

V nedeljo 3. oktobra bo dopolne ob devetih v dvorani JLA zbor vo- livcev, na katerem bodo obravnavali proslavo prvega občinskega praznika. Govorili bodo tudi o vprašanju bra- zilske komune in o provancini za pri- hodnje leto. Minuli teden so bili po vseh vaseh brežiškega šolskega okoli- ške sestanek staršev šoloobveznih otrok in učiteljev, katerih se je ude- ležilo zelo veliko staršev. Razpravi- ljali so o družbenem upravljanju v šolah, o domači in šolski vzgoji ter o delu društva prijateljev mladine. Starši so se zanimali tudi za delo pionirske organizacije, dali pa so tudi precej koristnih pobud za iz- boljšanje zdravstvenega stanja otrok.

SKOFJA LOKA

LO MO v Škofji Loki je razpisa- desetmilionsko posojilo kot investic- cije za podjetja. Prejeto ni niti poku- šali vložiti do 20. septembra t. l. Skupno je zaprosilo 12 podjetij za 24.625.000 din. Za posojilo se zaprosila samo manjša podjetja, med njimi tudi štiri trgovine. G

KDO JE UTOPLJENEC?

Drava je v ponedeljek naplavila blizu železniškega mostu v Ptuj znano moško truplo. Zdravniška ko- misija je ugotovila, da je truplo naj- brž že kakih deset dni v vodi, v okolici Ptuja ne pogrešajo nikogar, zato naj, kjer pogrešajo kakega mo- škega, javijo najbližji postaji LM ali pa Tajništvu za notranje zadeve v Ptuj.

BELTINCI

Občina Beltinci šteje osem vasi. Kot je predvideno, bo letos cela elek- trificirana. V Gančanju se zavestila luč pred dvema tednoma. Sedaj sta na vrsti še Lipa in Melinci, ostale vasi so p. dobile luč nekoliko prej. Tudi v Lipi se pridno postavljajo omrežja, da bi konec oktobra še lah- ko svetili z električno lučjo. Pa tudi Melinci ne zaostajajo za njimi. C. J.

VLOMILCA SO PRIJELI

Pred dnevi smo pisali, da je nek- do ukradel iz garaže avtoprevozni- štvu v Zagorju brzinomer in uro. Oboje so kriminalistični organi našli pri 22-letnem S. M. Le- ta je tatvino priznal in se bo zanj zagovarjal pred sodiščem.

OTROK JE SKOČIL POD AVTO

Stefan Kuhar je v torek popoldne šofiral tovorni avtomobil skozi Male Polane v murskosoboškem okraju. Na nekem ovinku mu je izza hiš- nega vozila skočila pod avto 4-letna Terezija Koren. Bila je takoj mrtva.

Dirigent in komponist Jože Skrinar, ki bo v Trbovljah naštudiral z amaterji Foersterjevo opero »Gorenjski slavček«. Slika nam kaže Jožeta Skrinarja v l. 1944., ko je bil dirigent in harmonikar orkestra kult. skupine IV. operativne cone v Zg. Savinjski dolini

Dirigent in komponist Jože Skrinar, ki bo v Trbovljah naštudiral z amaterji Foersterjevo opero »Gorenjski slavček«. Slika nam kaže Jožeta Skrinarja v l. 1944., ko je bil dirigent in harmonikar orkestra kult. skupine IV. operativne cone v Zg. Savinjski dolini

Dosedanji brod na Savi med Ča- teškimi Toplicami in Mostcom bo za- menjal lesen most; gradbeni odbor, ki vodi pripravljala dela, se je pred dnevi že vdrgnil sestati.

OBIŠČITE RAZSTAVO brezalkoholnih pijač 25% popusta na železnici!

RAZSTAVA LJUBLJANA 2.-10. X. 54. DOM ARMİJE

BREZALKOHOLNIH PIJAC

SOŠKI • MLEČNI PROIZVODI • MINERALNE VODE • MARMELADE